

HAT ÉV SZOLGÁLAT

A Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala

2015-2021

Közegyházi feladatok a Magyarországi Református Egyházban

HAT ÉV SZOLGÁLAT

A Magyarországi Református Egyház
Zsinati Hivatala

2015–2021

Közegyházi feladatok
a Magyarországi Református Egyházban

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ

Gér András László, a Magyarországi Református Egyház zsinati tanácsosa 3

A VÍZVÁLASZTÓ

Interjú Bogárdi Szabó István püspökkel, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkeszi elnökével..... 5

KÜLÖNLEGES KARMESTERI SZOLGÁLAT

Interjú Gér András Lászlóval, a Magyarországi Református Egyház zsinati tanácsosával.....15

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS, TANÍTVÁNYKÉPZÉS, MISSZIÓI KÉPZÉSEK

Interjú Dani Eszterrel, a Zsinati Hivatal Missziói Iroda vezetőjével..... 19

JUTALMAM, HOGY TEHETEM

Interjú Beszterczey Andrással, a Diakóniai Iroda vezetőjével 25

HATÁROKON TÚLMUTATÓ IDENTITÁS KÉRDÉSE

Interjú Ódor Balázssal, a Zsinati Hivatal Külügyi Iroda vezetőjével..... 31

A KOMMUNIKÁCIÓT MEG KELL TANULNI

Interjú Fekete Zsuzsával, a Zsinati Hivatal Kommunikációs Szolgálat vezetőjével 37

HIDAKAT ÉPÍTÜNK

Interjú Zila Gáborral, a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány titkárságvezetőjével..... 43

AZ EGYHÁZ KINYÚJTOTT KEZE

Interjú Juhász Mártonnal, a Magyar Református Szeretetszolgálat ügyvezetőjével.....49

NAGY FELADATOK, MÉG NAGYOBB ELKÖTELEZETTSÉG

Interjú Varga Antalné Nagy Judittal, a Zsinati Hivatal Gazdasági és pénzügyi osztályvezetőjével 55

CIKLUSOKON ÁTÍVELŐ FELADATOK

Interjú Bódiss Tamással, a Zsinati Hivatal egyházzenei vezetőjével 61

A REFORMÁTUS IFJÚSÁG MAGYAR HANGJA

Interjú Édes Gáborral, a Zsinati Hivatal Ifjúsági Iroda vezetőjével 65

TÖRVÉNYKEZÉSTŐL A TULAJDONI LAPOKIG

Interjú Keszthelyi Zsolttal, a Zsinati Hivatal Jogi osztályvezetőjével.....71

NEMCSAK PÁLYÁZAT: EMBERI SORSOK, ÉLETEK

Interjú Kósa Mónikával, a Zsinati Hivatal Pályázati Iroda vezetőjével 75

AZ ÖNÁLLÓSÁG FELELŐSSÉGGEL JÁR

Interjú Dr. Papp Kornéllal, a Zsinati Oktatási Iroda vezetőjével..... 81

SZEMLELETFORMÁLÁS HAGYOMÁNYOSAN ÉS DIGITÁLISAN

Interjú Dr.Pompor Zoltánnal, a Református Tananyagfejlesztő Csoport szakmai vezetőjével 87

AZ EGYSÉG SZOLGÁLATÁBAN

Interjú Czánik András Kárpát-medencei referenssel 93

ZÁRSZÓ A MÁSODIK CIKLUS VÉGÉN

Huszár Pál főgondnok, a Magyarországi Református Egyház Zsinata világi elnökének gondolatati 99

ELŐSZÓ

Úgy tartják, a régi rómaiak között élt egy szokás: a két választott consul szolgálatának idejét nevükkel fémjelezték. Ennek időtartama egy esztendő volt. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának élére is két tisztségviselőt választunk: lelkeszi és világi elnököt – igaz, mi hatévente. Egyházunk életében most zajlott le a 14. ciklus, Bogárdi Szabó István és Huszár Pál elnökségének korszaka.

Egyházunk és híveink életének főbb eseményei a gyülekezeteink közösségében zajlanak. Színtere ez személyes történetünknek, hitbéli növekedésünknek, sokak számára pedig ez az egyetlen lehetőség, hogy találkozzanak egyházunk napi gyakorlataival, hitéletével. Mégis, vannak olyan feladatok az egyház életében, amelyeket az egyházmegye vagy az egyházkerületek látnak el, és vannak olyanok is, amelyekért az országos egyház, vagy ahogyan a hétköznapiakban nevezzük: a Zsinat felel.

Szolgálataink közé tartozik többek között az országos hatáskörű ügyek kezelése – beleértve a sokszor terhes adminisztratív feladatokat –, a szimbolikus jelentőségű programok vagy a nagyobb szervezést igénylő projektek. Az országos egyház szervezete, a Zsinati Hivatal egyfajta háttországként igyekszik segíteni közösségünk életét. A Zsinat elnöksége óriási felelősséget vállal abban, hogy egyházunk pénzügyeit országos szinten, törvényesen rendezhessük, és az ehhez szükséges adminisztrációs feladatokat képesek legyünk együttesen elvégezni. Fontos, hogy láthatóvá váljunk a magyar társadalom egésze, a világ reformátussága, országunk vezetése és a testvér-

egyházak előtt. Ez sokszor szimbolikus jelentőségű. Amennyiben bármelyik egyházi program életre hívása meghaladná egy-egy gyülekezet erőforrásait, az egyház országos szinten számos gyülekezeti közösséget tud segítségül hívni.

Gyakran kérdezik tőlem, hogy mit tesz vagy mit nem tesz az *egyház*. Az egyház a hívek – lelki – közössége, amely mindeközben intézményes keretek között működik. E kiadvány lapjain többségében a különböző *szakterületek* Zsinati Hivatalban dolgozó vezetői szólnak meg. Azt mutatjuk be, hogy ebben a hat évben milyen kihívásaink, örömeink, feladataink voltak: miért tartozunk hálaadással, miért lehetünk büszkéek református egyházunkra, és milyen terheket kell imádságban hordoznunk.

A Magyarországi Református Egyház nevében hálával tartozunk Bogárdi Szabó István püspök úr és Huszár Pál főgondnok úr szolgálatáért: a bizalomért, a nehéz döntésekért, a bölcs iránymutatásért.

Soli Deo Gloria!

A VÍZVÁLASZTÓ

Az egyház nem a világtól kapta a mandátumát, ezért a Zsinat lelkészi elnökét hosszú szolgálata alatt nem igazán érdekelték a társadalmi elvárások. Bogárdi Szabó István püspök úgy fogalmaz: Mi Jézus Krisztusnak tartozunk számadással, megtettük-e, amiért küldött minket.

Szent Ágoston azt mondta, hogy az ember szíve folyton visszahajlik önmagába és elhanyaglik Istentől. Az ön szíve kitartott tizennyolc év küzdelmes püspöki szolgálat után?

Ezt a kifejezést Szent Ágoston nyomán sokan használták: például Anselmus, Luther, Kálvin és Barth is, de mást és mást értettek rajta, talán a legkevésbé a kitartás drámájára vonatkoztatták. Az ember úgy hanyatlik el Istentől, hogy bár mindent kegyelemből, ajándékkal kap, ezzel a magakellettő visszahajlással mégis elkezd önmagának tulajdonítani az érdemeiket. Ha már ilyen érdekes összefüggést hozott fel, fontos megemlíteni a küzdelem káros mellékhatását: az ember hajlamos elhinni magáról, hogy a helytállás a saját hősiessége, igyekezete és érdeme.

Hogy tekint vissza hosszú egyházvezetői szolgálatára? Ajándék volt?

Ajándék-e, hogy valakire rábízzák ezt a mandátumot? Nem tudom eldönteni, hiszen nem kötelező elfogadni. Ha Isten megadta hozzá azt, ami kellett, akkor felfogható ajándéknak is. Megbízásnak tekintem, hiszen felelős választók bíztak meg a tisztség betöltésével. Az nagy ajándék volt, hogy sokan imádkoztak értem. És persze az is ajándék, hogy a mandátum egyszer lejár.

Gondolom, sokszor a fejéhez vágták, hogy fiatalon meg akarta szüntetni a püspöki tisztséget. Hogy van most ezzel?

Az egyházkerületek sok tekintetben megismétlik az egyházmegyéék adminisztratív munkáját, észszerű lenne ezt egyből a Zsinatra irányítani a négy kerület beiktatása nélkül. Ebből a szempontból nem fájna a szívem, ha a következő nemzedék úgy döntene, hogy egy egyházkormányzati szintet kiiktatva fölgyorsítja és hatékonyabbá teszi a munkát. Ám, ha különbséget teszünk aközött, ami valójában a Zsinat (törvényhozó, tanító, képviseleti szerv) és aközött, amit a köznyelv nevez zsinatnak (hibásan) – ez ugyanis a zsinati hivatal –, akkor már nem olyan egyértelmű a kerületek kiiktatása. A fölösleges egyházkormányzati struktúrák megszüntetését mindig abból a szem-

pontból nézem, hogy élő közösségekben szülessenek meg a döntések, és ne egy elvonatkoztatott, jobbára hivatali csúcsszervezetben.

Hogyan látta tizennyolc évvel ezelőtt az egyházat, és most, hogy már nagyobb távlatból tekinthet rá?

A feladat örök. Nem hinném, hogy tizennyolc évvel ezelőtt könnyebb vagy nehezebb lett volna Istennek engedelmeskedni, evangéliumot hirdetni, és a parancsolatok szerint igyekezni fedhetetlen, tiszta életet élni. A körülmények ugyan változnak, de tizennyolc év az egyház életében röpké idő, még akkor is, ha én úgy érzem, hogy az életem derekán mindent beleadtam ebbe a szolgálatba. Püspökségem idejét nem is önmagában nézem, hanem egy harminc-negyven éves korszakba illesztem bele, ami a

rendszerváltozás előtt kezdődött. Ebben benne van a saját eszmélésem és töprengésem arról, hogy mi az egyház útja, és mi a dolgunk református keresztyénként Európában. Elmentek a kommunisták, véget ért a diktatúra, már nem mondták meg, miről prédikálhat a pap és miről nem. Azt gondoltuk, szabadok vagyunk, és azt csinálunk, amit akarunk, pedig de-hogyis. Azt kell tennünk, amit az Úristen akar tőlünk. És ez, bizony, hosszú történet...

Merre igyekezett kormányozni az egyház hajóját a tizennyolc év püspöki, illetve hat év zsinat lelkészi elnöki szolgálata alatt?

A kübernesis, az igazgatás, az irányítás szó éppen a hajókormányból származik, így jó ez a hasonlat. Az egyház sokszor hasonlítható viharban vergődő hajóhoz; hanykolódik, de nem süllyed el – szoktuk mondani. A hajón azonban kell lennie iránytűnek. Az egyházkormányzó elemi feladata, hogy próbáljon mindenkit meggyőzni az eredeti útirányról, az egyház lényegéről. Hitem szerint az anyaszentegyház az egyetlen olyan közösség, ahol a döntések, a célok és az ügyek mind emberből vannak fonva, vagyis adott pillanatában éppen olyan az egyház, amilyenek mi magunk vagyunk, végcélja mégis Istentől rendelt.

Azért is kérdezem az irányt, mert a nyugati egyházakra gyakran mondják, hogy a progresszivitás felé tartanak. Gondolok itt például a templombezárásokra és a meleg házasságok megáldására. Mi a helyzet a Magyarországi Református Egyházzal?

Nyugaton is vannak erős, mélyhitű, Isten rendje szerint élő közösségek, kitűnő látású teológusok,

mint ahogy itthon is vannak, akik bálványozzák az úgynevezett progressziót. Ám az egyházat képviselő testületek tekintetében markáns a különbség. Ha a püspökségemnek voltak kudarcai, azok éppen abból fakadtak, hogy nagy küzdelmek árán sem tudtam megértetni: igen könnyen áteshetünk a ló túlsó oldalára, régi diktatúrákból a szabadelvűség diktatúrájába. Az utánunk sorjázó nemzedékek nem feltétlenül értik, miért kell óvatosnak lenni, miért érdemes konzervatívnak maradni. Pedig, bizony, egyszer már ráfizettünk a *progresszióra*, amikor vörös lobogó és sarló-kalapács vezette a haladókat a rertrográdok ellen a békeharcban. A mértéktartás nem meddő konzervativizmus, hanem természetes emberi megfontolás. Ez azonban csak a fele a történetnek. Azért vagyok szomorú a nyugati fejlemények miatt, mert az egyház csak akkor tud megállni az evangéliumi igazság mellett, ha teljes és mély meggyőződése, a régiek szava szerint *biztos hite* van. Hát hol vannak, kérdem, azok a pontok, ahol látható a szilárd evangéliumi elkötelezettség? Ennek nem kell annyira harsánynak lennie, mint amilyen a progresszió zenekoncertje, sőt, a csendes hűség hosszú távon többet ér. Amúgy pedig, hiába nagy a hangerő, ha fals a szólam. A progresszivitás szólama pedig hamis.

Ha jól értelmezem az egyház feladata, hogy Istenhez vezesse az embereket.

Az emberek többsége keresi a kapcsolatot a transzcendenssel, nekik pedig ki kell elégíteni Isten-szomjúságukat. Az egyháznak válaszokat kell adnia a jól vagy rosszul fölített létkérdésekre. Ne felejtjük, Jézus Krisztus missziói parancsában az áll, hogy menjetek

oda hozzájuk és tegyék őket tanítvánnyá! Ezen kívül már csak annyi van a parancsban, hogy engedelmeskedjünk Krisztusnak.

És odamegyünk a heavy metál koncertre vagy a futballhuligánok közé?

Sorolja még nyugodtan...

Sejtem, mire gondol püspök úr, hiszen van börtönlelkészi és kórházlelkészi szolgálat, drogmisszió, hajléktalanmisszió, siketmisszió, cigánymisszió és még folytathatnám, de szerintem akad még vakfolt.

Annyi akcióközösség és program született erre nézve, hogy szinte eltemet bennünket. Mégis mi van a *normálisokkal*? Mi van az átlag magyar emberrel, aki nem deviáns, sosem bukott meg a suliban, nem veri a házastársát, csak éli az egyszerű alkalmazotti életét egy lakótelepen vagy bárhol. A nagy missziói hevületben az ébredés ügye és az ébredésért való könyörgés, sajnálatos módon nagyon háttérbe szorult. Egyházkormányzásom egyik nyomasztó kérdése éppen erre a defektusra irányul: miképpen válhatott ez ketté? Vajon, lehet egyiket a másik rovására csinálni? Remélem, az utánam jövők megtalálják majd az egyensúlyt.

Azt tapasztalom, hogy a társadalom az egyházat inkább az alapján ítéli meg, hogy segítő kezet nyújt-e a rászorulóknak. Hogy az átlagember hitre jut, vagy sem, ebből a szempontból a legkevésbé izgalmas kérdés.

Az egyház nem a világtól kapta a mandátumát, úgy-hogy engem ez nem érdekel, nem hevülök attól, hogy

társadalmi elvárások stréberkéje legyek. Mi Jézus Krisztusnak tartozunk számadással, megtettük-e, amiért küldött minket. A 20-21. század erős társadalmi igényt mutat, hogy legyünk jók, méltányosak, kedvesek és adjuk meg mindenkinek, ami jár. Nyugodtan ki merem jelenteni, hogy ez itt a vízvázasztó. Természetesen én is tudom, hogy a szociális média korában az emberek hamar össze tudnak rakni maguknak egy képet arról, hogy szerintük milyennek kellene lennie a jó egyháznak. És megjegyzem, vannak kortársaink, nem is kevesen, akik azt az egyházat tudnák a legjobban szeretni, amivel nincs semmi dolguk. Érdekes, de sokszor mi is ugyanazt mondjuk, mint korunk *jó fej* emberei, csak persze veretesen, ósdi, porosan.

Püspök úr korábban úgy fogalmazott, hogy az egyházban misszióra és hitelességre van szükség. Ezek szerint a *normálisak* misszionálása lehetne a fő frontvonal?

Ha visszatérünk a kiinduló kérdéséhez, hogy az ember szíve önmagába hajlik vissza, akkor adott a feladat. Bibliai értelemben egyébként senki nem *normális*, hiszen az óember mindannyiunkban ott van. Abszolút szükség van társadalmi missziókra. Voltam drogmisszió-alapító, börtönlelkész, játszottam zenekarban (ha nem is metálosan), a B-középben is megfordultam, és a dzsumbujban szerveztem gyülekezetet. Az imént inkább csak azt próbáltam kifejezni, hogy érzésem szerint túlságosan is önmagunk kortársai lettünk. Abba nem gondolunk bele, milyen az, amikor a presbiterek basáskodnak a papon, vagy egyik keresztyén bántja a másikat. Nyilvánvaló, hogy

a Szentlélek által újjászületett ember nem a polgári megítélés szerinti *rendes* ember. Mondok erre egy példát. Az egyik lelkigondozói beszélgetésben egy komoly, hívő keresztyén könyvelő mondta, hogy a cégvezér adót akar csalni, és ha ő nemet mond az utasítására, akkor az utcán találja magát. Mit tegyen? A cégvezér is jár templomba, egy másikba, ott ájtatoskodik, látszatra szent életet él. A cégnél meg azt mondja: ilyen a világ, csak így lehet talpon maradni...

Mit tanácsol ilyenkor?

Fizesse be az adót! Meg van írva a Rómaiakhoz írt levélben. Fizessétek be az adót, a vámot, senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek! Az is nagy küzdelem, hogy isteni valósággal tudjuk szeretni a másikat, és a szeretet ne csak egy ragacsos szirup legyen, amit mindenre rá lehet önteni.

Ha már az ígét említette: senkinek semmivel ne tartozzatok! Úgy tudom, püspöksége alatt végig azt képviselte, hogy ne tartozzon az egyház a bankoknak. Egyházkormányzása elején visszafizette egyházkerülete minden hitelét, nem folyamodott soha kölcsönhöz, és óva intett mindenkit a hitelek felvételétől. Miért?

Isten gondviselése kellett, hogy a Dunamelléki Református Egyházkerületet minden adósságtehertől megszabadítsuk, és meggyőzzük a gyülekezeteket, hogy ne folyamodjanak hitelért. Adóssággal örököltem az egyházkerületet, és röviddel a 2008-as nagy adósságkrízis előtt fizettük vissza az utolsó részletet. Három hónap múlva aztán jött, amitől mind a mai napig szenved a fél világ. Óriási kegyelemnek tartom, hogy sikerült visszafizetnünk a hiteleinket, mert nem tud kiegyenesedni az ember, ha adós rab-szolga. Az egyháznak is van anyagi élete: a lelkészek

javadalmától a gyülekezeti terem fűtésén át a nyári táborokig minden pénzbe kerül. De mennyivel szabadabbak vagyunk, ha mindezt a költséget a magunk vagyonából tudjuk előteremteni. A Példabeszédek könyve is erre tanít bennünket.

**Ön mindig azt hangsúlyozta, hogy a gyülekezeti-
ben él az egyház, és talán soha nem épült vagy újult
meg annyi református templom, mint a püspök-
sége idején. Ez a gondolat és cselekedet közvetlen
összefüggésben áll egymással?**

Furfangos kérdés, mert a templomot, a gyülekezeti házat, a parókiát a gyülekezetek építik saját maguknak. Az más kérdés, hogy kaphatnak hozzá segítséget. Valóban, nagy ajándék templomot szentelni. A számokkal viszont nem árt óvatosnak lenni, mert a

18. század végén, de a két világháború között is sokkal több templom épült, a világháború után pedig számtalan rombadőlt templom épült újjá. Inkább annak örülök, hogy szabadságunk révén megújíthatjuk a kultuszi épületeinket, és a hívek nem beszakadt tetejű, leszakadt padozatú, jéghideg templomokba járnak. Mivel Magyarország lakossága az elmúlt ötven évben folyamatosan mozog, valóban alakultak új gyülekezetek is szép számmal.

**Az épületek megújultak, de hogyan látja a lelkesi
kar állapotát?**

A saját generációm szerint én is abba a lúzermezőny-be tartozom, amelyiknek még azt tanították: ki fog halni az egyház. Közben látom magam előtt a szüleim hűséges nemzedékét, aztán a rendszerváltás után

felsarjadt szabad és elszánt nemzedéket, és látom a legújabbat is a nyugati civilizáció hullámverésében, de keresve az irányt. Mindegyik generációnak vannak kiválóbbnál kiválóbb tagjai. A miénknek is. És minél több kitűnő igehirdetőt, lelki gondozót, gyülekezetszervezőt, okosan gondolkodó lelkészt ismertem meg, annál erősebb lett a kiválóságuk fénye, amelyben a gyengébbeket látom. Ezért is fáj nagyon, ha valaki elhagyja a szolgálatát. Van, aki úgy érzi, nem bír egymaga harcolni, cserben hagyták. Van, aki már az első puskalövésnél berezel. Ezért a lelkészeknek folyton tanulniuk kell az egymás iránti szolidaritást. Sokszor alakult úgy, hogy püspökként katalizátorszerepbe kényszerített ez az ellentmondásos valóságunk, és mintha az lett volna a tisztem, hogy én tegyek rendet minden viszályban, nyomorúságban. Sokszor szóvá tettem, most is megteszem: riasztónak tartom, hogy a lelkészek egy része nem tart élő kapcsolatot a többiekkel. Még riasztóbb, hogy számos lelkész csak a közösségi médián keresztül kommunikál. Bízom abban, hogy kinövik majd ezt a digitális gyermekkort, és rájönnek, sokkal értelmesebb tíz perc alatt elautózni a szomszéd faluba, és beszélgetni egy jót a kollegával, mint fórumokon levelezgetni.

Egy lelkészértekezleten azt mondta, hogy letelt a kegyelmi idő. Azon kell gondolkodnia az egyháznak, hogyan tud önfenntartóvá válni. Hol tartunk most ebben?

A riadó továbbra is érvényes. És megvallom, nem voltam elég meggyőző, amikor föl akartam hívni a figyelmet arra, hogy végre le kell vonni néhány konklúziót. Például, be kell vezetni a *gondozott gyü-*

lekezet kategóriát. A jobb anyagi kondíciók között élő gyülekezeteknek támogatniuk kell azokat a közösségeket, amelyek nem tudják biztosítani szolgálók méltó bérét. Sok szép bibliai példa van erre. És ehhez teljesen szabadok vagyunk. Itt az ideje, hogy segítsük a gyengék fennmaradását valamint az új gyülekezeteket, amelyek éppen hogy elindultak a misszió útján.

Az eddigiekből számomra úgy tűnik, hogy inkább ostorozza magát, miközben nem sorolja az eredményeit.

Bízunk a történészekre, hogy van-e egyáltalán érdemem abban: hány új gyülekezet szerveződött, mennyi templom és parókia épült, mennyivel nőtt a hittanra járók száma, hány iskolánk és szociális intézményünk van! Ha segíthettem, megköszönöm az Úristennek és magasztalom a Szentlélek növelő áldását.

Ne hagyjuk ki a beszélgetésünkből a közéletet. Több alkalommal hangsúlyozta az egyház és az állam szétválasztását. Hogyan lehet egészséges távolságot tartani a politikától?

Távolságot? Ki fertőz meg kit? Ennél egyszerűbb, éppen ezért nehezebb is a helyzet. Az állam és a párt-politika más rend szerint működik, mint az egyház. Az emberek azért tömörülnek pártokba, mert nézetkülönbségeik vannak másokkal, és ezeket egy-egy politikai formáción keresztül fejezik ki. Aztán a demokrácia szabályai szerint – általában hosszadalmas viták után – konszenzussal, alkukkal az ügyek valahogy mennek előre. Jelzem, ehhez – a vitákhoz – már lehet némi közünk, állampolgárok vagyunk

ugyanis. Mindazonáltal, az egyházban egyetlen új gyülekezet sem azért szerveződött, mert az emberek másként gondolkodtak volna az üdvösségről itt vagy ott, és szavazáson döntöttek volna el, kinél legyen az üdvösségszerzés hatalma. Az alap mindig ugyanaz: Krisztus. A politikai hatalom – ha tudomást vesz róla, ha nem – Isten kezében a gondviselés eszköze, még akkor is, ha gyötri vagy üldözi a keresztyéneket. A szétválasztott felek – az állam és az egyház – jó esetben a teremtet világ fennmaradása és a közjó szempontjából találnak közös célokat, és együttműködnek azok megvalósításban. Egyetlen államrend sem a mennyország előszobája. Az új totális rendszer, a liberalizmus azért tekinti ellenségnek az egyházat, mert az egyház már a pusztaság létével is jelzi: sosem volt olyan politikai eszme, amelyre Isten ráütötte volna a pecsétjét, hogy ebből lesz ám a mennyország... Ez a szétválasztás lényege. Egyetlen esetben nem szabad a hatalomnak engedelmeskedni: ha arra akarnak kényszeríteni, hogy megtagadjuk Krisztust.

Püspök urat akarták bármire rákényszeríteni?

Hogyne! Az egyik ilyen eset még a püspökségem kezdetén volt, amikor a Károli Gáspár Református Egyetemen kitétek a lelkészképzésből egy fiatalembert a provokatívan vállalt homoszexualitása miatt. Az akkori liberális kormányzat megfenyegetett, hogy megszüntetik az egyházi iskolák állami finanszírozását, ha nem adunk szabad utat ennek a magatartásnak a református egyházban. Az bizony nagy médiahajsza és komoly dráma volt. A püspököt pedig mégiscsak terheli az iskolarendszerünk, a tanárok, oktatók, diákok iránti felelősség. Mi lesz a sorsuk, ha nem

kapjuk meg a közfeladat ellátásáért járó normatívákat? Isten segítségével és a Zsinat határozottságával helytálltunk ebben a kérdésben is.

Vállalom, ha bulvárosnak tartja a kérdést. Mi volt a legnehezebb a püspöki szolgálatában?

Az egész.

Amikor feltettem a kérdést, nekem a fájdalmas veszteségei jutottak eszembe. Meghalt a főgondnoka, Tőkész László, a főjegyzője, Hegedűs Béla, és voltak emberi csalódások is.

Hűséges szolgatársaimat még most is gyászolom. Az emberi csalódásokat pedig vereséggént éltem meg. Tekintélyes, komoly munkát végző lelkipásztorok, presbiterek, tanárok, egyházi munkások csúsztak el, pedig az ige figyelmeztet: *aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék!* (Korinthusiakhoz írt első levél 10. rész 12. vers) Ezek az esetek nagyon megrendítettek. Kiszolgáltatottnak éreztem magam, mert, hát ki vagyok én, hogy az emberi vétkek miatt ítéletet mondjak róluk? Ugyanakkor az egyház szabályai szerint nem maradhattak közöttünk, hiszen az erkölcsi felelősségvállalás rájuk is vonatkozik. Mérhetetlenül sajnálom, mert jó emberek vesztek el, régi barátokkal nem tudok immár szóba elegyedni.

Megoszt ezekből valamit?

Inkább azt mondom, hiszek abban, hogy meg lehet javulni. El tudom képzelni, hogy akiket elvesztettünk, megbánják, jóváteszik vétkeiket, és visszafordulnak. Ha ebben nem hinnék, akkor végtelen csüggedés töltené el, hiszen elsősorban lelkipásztor társakról,

tanárokról, presbiterekről van szó. Egy darabig lehet kettős életet élni, de ez egyszer véget ér. Minden ilyen megrázó eset térdre kényszerített. Megkértem az Úristent, adjon erőt, nehogy rossz útra tévedjek. Ne gondolhassam bármiről, hogy meg lehet úszni, aztán csak megvonhatom a vállamat: *na és?*

Akkor most jöjjön a korábbi kérdés ellenpárja: mik voltak azok, amik a legnagyobb örömet okozták?

Ezek főleg személyesek. Örülök, hogy megmaradt a gyülekezetemmel a bensőséges kapcsolat. Há-lás vagyok, hogy a tanítást nem kellett letennem. Jó érzéssel tölt el, hogy belefért az időmbe némi tudományos munka is. Örültem mindig, amikor azt képzeltem, hogy vademberek várnak valahol, aztán

kiderült, nagyon szeretnek. Nagyszerű szolgatársakat és bennük igaz barátokat kaptam nehéz időkben. Örülök feleségem derős hűségének, a gyerekeimnek, szépen felnőttek, az unokák csodálatosak. És örülök, hogy nem ment tönkre az életünk. Hálával mondom Bonhoeffer szép versének sorát: *áldó hatalmak oltalmába voltam elrejtve.*

És az egyházat tekintve?

Örülök a megfáradt lelkipásztorok megújulásának. Örülök a növekvő gyülekezeteknek. Há-lás vagyok, hogy szabadok vagyunk. Há-lás vagyok, hogy nem kell azt mondanom az utánam jövő nemzedéknek: ti vagytok az utolsók, aztán már nem lesz egyház. Örülök, hogy a politikai vezetés nagy része az egyházak barátja. Örülök, hogy a külső-belső kríziseket nem

kis küzdelmek árán, de komoly tanulságokat levonva tudtuk megharcolni. Hálás vagyok Istennek, hogy Magyarország nem áll háborúban. És leginkább annak örülök, hogy Isten országa biztosan el fog érkezni.

Milyen útravalót adna majd az utódjának? Az interjú időpontjában még nem tudjuk, hogy egyházkerületében Balog Zoltán vagy Balla Péter lesz-e a következő püspök, illetve 2021 februárjában dől el, hogy kit választanak a Zsinat lelkeszi elnökének.

Sem a dunamelléki elődömtől, sem a korábbi zsinati elnöktől semmilyen útravalót nem kaptam, csupán a hivataluk ajtókulcsát adták át. Ennél több útravalót adnék, tiszta szívből. Bárki ül a püspöki székbe, azt kérem tőle, hogy szeresse nagyon azokat, akiket az egyház ura rábíz, még akkor is, ha nem mindig szeretnivalók. Tartsa szem előtt, hogy nem hatalmat, hanem megbízatást kapott. Áldozzon szolgatársainak lelki beszélgetésre több időt, mint én. Imádkozzon többet, mint én. Szeressen prédikálni jobban, mint én! Az apostol azt írja Timóteusnak, hogy aki püspökséget kíván, jó dolgot kíván. Aztán tételesen felsorolja, hogyan legyen a püspök jó ember. Lényegét tekintve ez a szolgálat nem tesz tönkre, hanem felnevel az istengyermekségre. Éljen jó lelkiismerettel – Isten kegyelmében és hűségében mindig nyugalmat talál. Értem nagyon sokan imádkoztak, érte is sokan imádkoznak majd. Köztük leszek én is. És mindezekfölött: a mandátum egyszer lejár, viszont a meghívás a mennyei életre örök érvényű.

Fekete Zsuzsa

KÜLÖNLEGES KARMESTERI SZOLGÁLAT

Református egységünnap, a reformáció 500. évfordulója, zsinati ülések, megállapodás az állam és az egyház viszonyáról – csak néhány fontosabb esemény az elmúlt hat esztendőből. Egyházunk történetének legfiatalabb zsinati tanácsosával, Gér Andrással az elmúlt évek jelentősebb pillanatait idéztük fel.

Sokan talán nem tudják meghatározni, hogy mi a feladata egy tanácsosnak, és pontosan kinek is ad tanácsot.

Egyházunk történetében alighanem én vagyok az egyik legfiatalabb zsinati tanácsos. Még a harmincadik életévemet sem töltöttem be, amikor Bogárdi Szabó István felkért erre a szolgálatra. Bizonyára nem

sokunkat éri az a megtiszteltetés, hogy egy gyülekezeti ház avatásán, a süteményes asztal mellett másodszor kap elhívást egyházi szolgálatra. Erre nem mondhatam nemet – és nem a süti miatt. A zsinati tanácsos feladatai összetettek, elsősorban meg kell teremtenie a zsinati testületi ülések feltételeit. Emellett a munkatársaival együttműködve összegzi, rendszerezi és nyomon követi az országos, egyházat érintő ügyeket. Ez mindig csapatjáték, ezért van szükség a Zsinati Hivatalra, amit a tanácsos irányít, koordinálja az önálló szakágak munkarendjét. Minden ágnak megvan a saját feladata, ezeket a feladatokat azonban mindenképpen össze kell hangolni, hiszen az egyház vezetésének döntéseit végre kell hajtani.

Hogyan néz ki ez a hétköznapi élet?

Nagyon izgalmas feladat részt venni a testvéregyházak közötti egyeztetéseken, de gyakran én képviselem egyházunk álláspontját a minisztériumi tárgyalásokon vagy épp a média felületein is. Ilyen értelemben a zsinati tanácsos egyszerre vezető, közvetítő és olyan diplomata, aki az üzeneteket a lehető leghatékonyabban szeretné elmondani a feleknek. Központi feladatot látunk el, egyszerre érzem magam vezetőnek és beosztottnak, ugyanakkor remélem, hogy a kollégáim munkatársként tekintenek rám. Köszönöm nekik az elmúlt évek közös munkáját. A hivatal összes dolgozójára szükség van. A feladatok elvégzését segítem, szinte karmesterként próbálok jelen lenni. Legalábbis ezt a hasonlatot használta Bogárdi Szabó István püspök úr, amikor felkért a szolgálatra. Hálás vagyok püspök úr bizalmáért.

Az elmúlt években mik voltak a legfontosabb pillanatainak ennek a karmesteri szolgálatnak?

Számomra az első fontos esemény a reformáció emlékévé. Megindító volt, ahogy együtt ünnepelhettünk a Kárpát-medence magyarságával. Az év felejthetetlen pillanatai közé tartozott, amikor Debrecenben a Magyar Református Egyház közös zsinata elfogadta a Második Helvét Hitvallást és annak új fordítását. Ezzel ugyanis megerősítette hitvallási közösségünket. Mindig megható, amikor részese lehetek a közös zsinatoknak, például amikor a diaszpórában élő magyar református testvéreink csatlakozhattak az egységes Magyar Református Egyházhoz. Bármilyen különösen hangzik, a hivatali munka is lehet inspiráló. Minden év végén összegezzük, milyen feladatokat

végeztünk el, a beszámolókból tudjuk, volt olyan év, amikor a tanácsosi titkárságon keresztül tízezer levélváltás történt egyetlen év alatt. Ez azt jelenti, hogy közvetlen munkatársaimmal több ezer ember ügyét tudtuk előmozdítani.

Megszaporodó pályázatok, Kárpát-medencei óvodaprogram, a református egység tizedik évfordulója – minden évre jutottak komoly feladatok.

Valóban évekre bontható a változás. Komoly fordulópont volt például, amikor létrehoztuk a pályázati irodát. Tevékenységüknek köszönhetően egyszerűsödött az egyházi pályázatok kezelése, így megszervezhettük a hátrányos helyzetű gyermekek szünidei fejlesztését szolgáló Bárka tábort is. Itt több ezer gyermek nyaralhat ingyen, miközben szociális és lelki támogatást is kapnak. Nagy öröm, hogy egyre komolyabb szerepet vállalt egyházunk életében a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány. Munkájuk nyomán újjáéledt a Reformátusok Szárszói Konferenciája. Programjaik segítik református létünk megélését az élet valamennyi területén: a mezőgazdasági munkában, a borászatban, a közéletben, a művészetek világában.

A kapcsolattartás területén melyek voltak a kiemelkedő események?

Fontos volt a 2017-ben aláírt, az állam és az egyház viszonyát szabályozó megállapodás. Ebben az állam elismerte hitéleti és társadalmi szolgálatainkat, garanciát vállalt, hogy segítséget nyújt a felsőoktatásunkban, és tárgyalja a kórházlelkészség helyzetét – hiszen fontos feladatunk a lelkek gyógyítása is. Hálás vagyok,

hogy közreműködhettem ennek az előkészítésében. Az Országos Református Cigánymisszió is erősödött: országszerte indultak felzárkózást segítő tanodák, és immár két református cigány szakkollégium is várja a tanulókat.

Egyházi küldöttségünk Szíriában és Libanonban is járt, hogy felmérje, miként támogathatjuk a veszélyben lévő keresztyén testvéreinket. De nem feledkeztünk meg szenvedő örmény testvéreinkről sem: közreműködésünkkel több millió forint segély jutott el hozzájuk. Számos esetben gyűjtést hirdettünk, például a dunai hajóbaleset koreai áldozatainak hozzátartozói részére.

A Református Tananyagfejlesztő Csoport megalakulása is jelentős esemény volt. Nekik köszönhetően olyan kiváló szemléletformáló oktatási anyagok készülnek, amelyek kivívták a szakma elismerését.

Hogyan koordinálják a Zsinati Hivatal munkatársai ezt a jelentős mennyiségű feladatot?

Azt bizonyára mindenki észrevette a saját életében, hogy mennyire megsaporodtak az adminisztratív feladatok, és akkor még nem is beszéltünk pályázatokról, intézmények alapításáról vagy az állami költségvetési források szabályos felhasználásáról. Ezt a hatalmas adminisztrációs terhet is igyekszik átvenni a Zsinati Hivatal.

Eközben egyházunk kommunikációs tevékenysége is szélesebb platformon folyik: egyre több a média-kapcsolatunk. Megújultak az országos egyházi médiafelületek: a Reformátusok Lapja, a reformatus.hu, a Kossuth Rádió református félórája, és elkészült az első bibliaolvasó applikáció.

Ön mit tart a legfontosabb elért eredményeknek?

Volt olyan projekt, amelyről tudtuk, túl sok több-letfeladatot jelent, nem biztos, hogy készen állunk rá. Ekkor a döntés előtt imában kértem segítséget. Jakab leveléből kaptam egy igét: *Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak.* Ezt elmondtam a pályázati irodában dolgozó munkatársaknak is, majd eldöntöttük: ezt végig kell csinálnunk – azóta pedig rengeteg áldás van a projekten. De büszke vagyok a református egyházhoz tartozó menekültmisszióra is, és arra, ahogyan helytálltak a válság idején. Hálás vagyok, hogy intézményeinkben kiemelkedően sikerült kezelni a koronavírus-járvány első hullámát – de arra is, hogy egyházunk kórházában, a Bethesda Gyermekkórházban segítettek az országszerte ismertté vált beteg kisfiúnak, az SMA-s Zentének. Megnyugtató volt újra bizonyosságot szerezni, hogy Isten velünk együtt viseli a terheket. Persze minden munkának van *nemszeretem* része is, például százával kell iratokat aláírni.

Amikor igent mondott a szolgálatra, ilyen feladatokra számított?

Az tény, hogy összehasonlítva a hasonló tevékenységet végző világi szervezetekkel – akár az üzleti élet vagy a közigazgatás tekintetében –, egyházunknak sajátos működése van. Gyakran találkoztunk nem várt kihívásokkal, de nem ijedtünk meg, hanem bekapcsoltuk az újratervezés-üzemmódot. Az rendszeresen bebizonyosodott, hogy az imádsággal meghozott döntéseken áldás van.

Az elmúlt időszakban azt tapasztaltam, valahogy gyorsabban telik az idő, talán leginkább a digitalizá-

ció miatt. Ami változás korábban legalább egy nemzedék alatt ment végbe, az most megtörténik néhány év alatt. A gyorsabb technika azt eredményezi, hogy gyorsabban kell az egyre növekvő társadalmi kihívásnak és feladatnak megfelelni. Ennek komoly hátránya, hogy kevés az idő a teológiai megfontoltságra és a beszélgetésekre. A mai világ gyors reagálást követel. Ez például nemrég a koronavírus-járvány kezdetén bebizonyosodott, hiszen nem volt idő hosszas mérlegelésre, döntenie kellett.

Hogy értékeli a XIV. zsinati ciklust?

Az utóbbi hónapok legfontosabb megbeszéltnivalója is az egyház szervezetével kapcsolatos: egyházunk egyszerre intézményrendszer a maga struktúrájával, épületeivel és hagyományaival, ugyanakkor élő közösség is, amelynek alapja a gyülekezetek. Meg kell vizsgálnunk, hogyan látjuk meg ebben a rendszerben az eszközt az evangélium hirdetésére. Fontosak az épített értékeink: a templomaink, az óvodáink, az otthonaink vagy a kollégiumaink. Használjuk őket helyesen, Istenre mutató jelként!

Istennek nincs ránk szüksége ahhoz, hogy véghez vigye a terveit, de mivel annyira szeret minket, munkatársaivá fogad. Ahogyan egy szülő is hagyja, hogy a gyermeke *segítsen* a süti elkészítésében, pedig ő egyedül tökéletesebbet tudna alkotni.

Köszönöm mindenkinek, aki velünk tartott Isten munkatársaként ebben a sokszor embert próbáló munkában.

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS, TANÍTVÁNYKÉPZÉS, MISSZIÓI KÉPZÉSEK

Folytatni szeretnék a lelkészeknek szóló missziói továbbképzéseket és a gyülekezeti tagok missziói tanítványképzését - tudtuk meg Dani Esztertől, a Zsinati Missziói Iroda vezetőjétől. Így olyan missziológiai látással meg-alapozott gyülekezetépítése lenne a református egyház-nak, amely a magyar kontextusban hiteles és releváns.

Melyek a Zsinati Missziói Iroda főbb feladatai?

A Missziói Iroda szolgálatának hármass fókuszja van. Ezek közül az első: törekvés egyházunk és a gyüleke-zeteink missziói megújulására, a második a kapcsolattartás a világ református misszióival, a harmadik pedig a cigánymisszió.

A fenti három feladatkörön kívül mi tartozik még a tevékenységi körükbe?

Fontos célunk a lelkészek háttértámogatásának megszervezése, valamint az ökumenikus kapcsolattartás. Mi képviseljük a Magyarországi Református Egyházat az ökumenikus missziói szervezetekben és azokon a missziói rendezvényeken, amelyeket más felekeze-tek szerveznek.

Mi valósult meg a XIV. zsinati ciklusban a kezdeti tervek közül?

Az előző ciklus második felében, 2013-ban készült el a cigánymissziós stratégia, ennek megvalósítá-

sában komoly lépésekre került sor a XIV. ciklusban. Az egyre jelentősebbé váló rendezvényeink mellett évente több új rendezvényt is tartunk. Elindult az Együtt-egymásért projektünk, amelynek legfontosabb része a gyülekezeti közösségfejlesztő munkatársak képzése. Ez alatt a hat év alatt sikerült a romológiát és a cigánymissziót hangsúlyosabbá tennünk a református egyetemen és a teológiai képzéseken. Ebben a ciklusban jött létre a kiengesztelődési szolgálatunk, amely a cigánymissziós stratégiához kapcsolódik.

Michael W. Goheen az egyik legnevesebb kanadai református missziológus, az ő vezetésével rendhagyó missziológiai képzést tartottunk ebben a hat évben. Azok a lelkészek, akik az ő alapképzésére jártak, most már lelkésztovábbképzésen tanítanak, missziológiát és munkatársképzéseket vezetnek. Szintén Michael W. Goheen képzése nyomán alakítottunk ki egy gyakorlati tanítványképzést gyülekezeti tagok számára. A *Tanúim leszte!* missziói tanítvány- és munkatársképzés ezt a missziológiai szemléletet tükrözi. Abból indul ki, hogy az egész üdvtörténet Isten missziója, ahová az egyház és az egyén meghívást kap, és egyben felhatalmazást arra, hogy a missziót folytassa, és az adott társadalom részévé tegye.

Mit érdemes tudni az Együtt-egymásért programról?

A közösségfejlesztés, az együtt gondolkodás a hátrányos helyzetű társadalmi csoport képviselőivel és a település különböző szereplőivel a változás, a fejlődés érdekében... mindez a cigánymissziós stratégia része az első pillanattól. 2018 januárjában egy megnyert európai uniós pályázat keretében tudtuk

végül elkezdeni az Együtt-egymásért közösségfejlesztő programunkat. A programon belül kiemelten fontos a képzés, amelynek célja, hogy olyan cigány és nem cigány munkatársakat készítsünk fel, akik az adott településen, gyülekezetben együtt dolgoznak. Így láthatóvá válnak számukra azok a nehézségek, amelyekkel a körülöttük élő embereknek nap mint nap szembe kell nézniük, megtalálják a kihívásokat, az erőforrásaikat, értékeiket. Így képesek lesznek közösen Krisztus elhívását követni. A közösségfejlesztés különleges formáját képviseljük, mivel ez keresztyén, gyülekezeti közösségfejlesztő munkatársak képzése. A munkatársak elsősorban a gyülekezetben belül végeznek szolgálatot, de a gyülekezet határai nem korlátozzák a segítő munkát, hiszen ezek az emberek az egész településnek szeretnének szolgálni. Ez a közösségfejlesztés Krisztusban gyökerezik. Mindazzal, amit teszünk, tulajdonképpen Isten országának tanúi leszünk, Istenre mutató jellé válunk, és közben a hitünket is megosztjuk. A gyülekezet közösségébe hívjuk azokat, akik között szolgálunk. A szolgálatot mindenki önkéntes alapon végzi, az iroda ehhez díjmentes képzést, szakmai háttérrel, szupervíziót és kapcsolati hálót tud adni. Kétéves képzésről van szó, az első évfolyam végzős diákjait szeptemberben búcsúztattuk el, a következő két évfolyamban összesen harmincöten vannak.

Honnan származik a kiengesztelődési szeminárium gyakorlata?

A *Kiengesztelődés a népek között* programunk gyakorlata Ruandából származik, ahol etnikai tisztogatás, népirtás zajlott 1994-ben. A szemináriumokon a cigány és

nem cigány magyarok között munkáljuk a kiengesztelődést. A feszültségek, sérelmek generációról generációra gyűlnek, és ott vannak bennünk. Az ezekből fakadó előítéletek és fájdalmak meghatároznak bennünket. A kiengesztelődési szemináriumokon átéljük Isten gyógyító szeretetét. Krisztus keresztye előtt, saját bűneinket és fájdalmainkat letéve egymástól is bocsánatot kérünk, és egymásnak is megbocsátunk. Miután a kiengesztelődést egészen mélyen átéljük, már képesek leszünk arra, hogy együtt és egymást elfogadva, szabadon, egymást kiegészítve szolgáljunk. A kiengesztelődési szeminárium nem előfeltétele annak, hogy valaki részt vegyen az Együtt-egymásért programban, de akik a programba jelentkeznek, azokat a kétéves időszak alatt a kiengesztelődési szeminárium szolgálatába is bevezetjük.

Az Országos Református Cigánymissziót a Svájci Protestáns Segélyszervezet (HEKS) is segíti egy, a Magyarországi Református Egyházzal közös projektben. Milyen eredményre vezetett ez az együttműködés?

Az évek óta zajló, a HEKS támogatását élvező, a romák integrációját segítő programot két területre oszthatjuk. Az egyik a gyülekezeti program, amelynek az a célja, hogy a gyülekezetek segítségére legyen a cigány közösségek szolgálatában. A programok leginkább a gyermekeket célozzák, de megjelenik bennük a közösségfejlesztő szemlélet is. Jelenleg tizenhárom gyülekezet vesz részt a programban, amelynek keretén belül baba-mama klubok, játszóházak és tanodák alakultak. Sok gyülekezet életében a HEKS-es projekt indított el valamit, amiből később akár nagyobb

vállalás is lett. Az elmúlt években több HEKS-es tanodánk európai uniós pályázaton is nyert támogatást, és ma már ezek a tanodák normatív támogatással működnek. A HEKS-támogatás másik területe az inkluzív iskolaprogram, amelyben jelenleg hat iskola vesz részt. Ez a mentorprogram arra ösztönzi az iskolákat, hogy befogadjanak cigány vagy más háttérű, integrációra szoruló gyerekeket, értékeiket felismerve integrálják őket. A programba belépő intézmények mentorok segítségével választják ki saját inklúziós értékeiket, amelyek mentén átgondolják és átszervezhetik az iskola működését. Ehhez kapnak támogatást két éven keresztül. Az intézmények hálózati találkozókon vehetnek részt, ezek során erősíthetik egymást, miközben megoszthatják problémáikat, megoldási javaslatukat, eredményeiket egymással.

A Missziói Iroda számos továbbképzést szervez a lelkészek számára is.

A lelkészek missziói továbbképzése, támogatása szintén irodánk feladatai közé tartozik. Szeretnénk missziói elhívásuk megélésében segíteni őket, hogy képesek legyenek magabiztosan vezetni a gyülekezetüket a folyamatosan változó kihívások és elvárások között is. Többnyire missziológiai továbbképzéseket szervezünk számukra, de néhány képzés gyakorlati jellegű. Ilyen például az „Iszákosmentés a gyülekezetben” és a „Betegek és családjaik lelkigondozása” képzések, de idetartozik a cigánymissziós lelkésztovábbképzés is. Ez utóbbi minden évben egy adott témára fókuszál, idén a keresztyén közösségfejlesztés került a középpontba. A közösségfejlesztő mun-

katársaknak szóló képzés támogatásaként fontosnak tartottuk, hogy a résztvevők lelkészei is lássák a keresztyén közösségfejlesztés lényegét, és képesek legyenek az itt kialakított szemlélettel közösen szolgálni gyülekezeteikben. Szívesen szolgálunk a teológushallgatók között is, például a csendesnapokon, amelyeken a jövő lelkésznevezettek lelki megerősödését és missziói látásmódját alakíthatjuk.

A lelkészek továbbképzése mellett országos programokat is szervez az iroda. Melyeket emelné ki?

Az egyik legfontosabb feladatunk összefogni és a hálózatban tartani a missziói előadókat. Ennek érdekében minden évben kétszer szervezünk konferenciát vagy gyülekezetlátogató körutat velük. A cigánymisszióban évente négy nagy országos rendezvényre kerül sor. Februárban rendezzük a nagy Protestáns Cigánymissziós Találkozókat, amelynek idén a debreceni Nagytemplom adott helyet. Erre az eseményre 1500 cigány származású keresztyén hívő jött el. Minden április első szombatján tartjuk az *Országos Cigánymissziós Találkozó és Imanapot*, amelyet a nemzetközi roma világnaphoz kapcsolódva szervezünk meg. Augusztus másodikán van a roma holo-kaszt napja, erről is megemlékezünk, ősszel pedig Országos Cigánymissziós Konferenciát szervezünk Berekfürdön. Ez egy teljes hétvége, ahol együtt gondolkodhatunk, beszélgethetünk, tanulhatunk egymástól, és egymás hite által erősödünk az előadások, szakmai műhelyek és bizonyágtételek által.

Hogyan tudják segíteni a gyülekezetek missziói szemléletváltását?

AXIV. zsinati ciklusban nagyobb hangsúlyt fektettünk a gyülekezetek missziói megújulására. Egy gyülekezetnek hitre jutott tagjait segítenie és erősítenie kell abban, hogy Krisztus hűséges tanítványai lehessenek, hogy helyt tudjanak állni keresztyénként a világban, és életük Krisztusról szóló bizonyágtétel legyen saját környezetükben. A tanítványképzés nem csupán intellektuális tudásközvetítés. Ez egyfajta intenzív formálás és formálódás, amely érinti gondolkodásunkat, viszonyulásunkat, döntéseinket, cselekedeteinket és egész életünket. Tudatosan keresi a választ arra, hogyan lehet hiteles keresztyénként élni a mai kihívások között. Ha missziói szemléletű képzésben megerősödünk a missziói identitásunkban, ez alappá válhat a gyülekezet missziói megújulása számára.

Hogyan érik el a lelkészeket és a gyülekezeteket?

Kiváló a kommunikációs szolgálatunk, van Facebook-csoportunk és -oldalunk. A honlapunkon mindig hírt adunk a programjainkról. Van egy hosszú címlistánk az érdeklődő lelkészekről, gyülekezetekről, velük személyes kapcsolatban állunk. És persze több olyan országos programot is szervezünk, amelyre meghívót küldünk a lelkészeknek az esperesi hivatalokon keresztül.

Van-e olyan eredmény, amire kifejezetten büszke a Zsinati Missziói Iroda ebben a ciklusban?

Hálás vagyok a missziói iroda munkatársi csapatának bővüléséért, így lehetőségünk nyílt új szolgáltatókat indítani, mint például a HEKS iskolai inklúziós programját, a kiengesztelődési szolgálatot vagy a közösségfejlesztő projektünket. A nagyon magas

színvonalon megszervezett roma holokauszt megemlékezések mellett rendkívüli élményt jelentett ezeröttszáz cigány testvérrel együtt imádkozni februárban a Nagytemplomban. Végül jelentős eredménynek gondolom, ahogy a missziológiai képzésünk hatására lelkészek éltek és továbbadják a missziológiai szemléletet, akár lelkésztársaknak, akár a tanítványképzés keretén belül.

Mi a Zsinati Missziói Iroda terve a következő hat évre?

Szeretnénk folytatni a lelkészeknek szóló missziói továbbképzéseket és a gyülekezeti tagok számára a missziói tanítványképzést, hogy olyan missziológiai látással megalapozott gyülekezetépítésünk legyen, amely a magyar kontextusban hiteles és releváns. A lelkészek háttértámogatása az a terület, ahol ebben a ciklusban nem volt annyira sikeres az előrelépés, viszont a következő időszakban kiemelt figyelmet fordítanánk rá.

A cigánymisszióban a stratégia mentén szeretnénk továbbhaladni, és határozott lépéseket tervezünk a keresztyén közösségfejlesztésben. Mindezek mellett a kiengesztelődési szolgálat tekintetében is szeretnénk előrehaladni. Célunk, hogy mindez egyre több közösség számára válhasson elérhetővé. Szeretnénk még létrehozni egy cigánymissziós audiovizuális archívumot, valamint bővíteni az online térben elérhető szakmai segédanyagtárat. Eszközeinkkel egyháznak missziói megújulását, gyülekezeteink releváns és hűséges missziói jelenlétét szeretnénk szolgálni.

Hegedűs Bence

ADATOK A REFORMÁTUS EGYHÁZ MISSZIÓI MUNKÁJÁRÓL

<i>Misszió terület</i>	<i>Hány főt érünk el</i>
<i>börtönlelkészi szolgálat</i>	10000
<i>cigánymisszió</i>	6200
<i>siketmisszió</i>	5000
<i>iszákosmentő misszió</i>	3120
<i>kórházlelkészi szolgálat</i>	38000
<i>családsegítő szolgálat</i>	530
<i>menekültmisszió</i>	4200
<i>hajléktalanmisszió</i>	3240
<i>telefonos és internetes lelkigondozás</i>	4750
<i>repülőtéri lelkészség</i>	1650
<i>vakmisszió</i>	420
<i>összesen</i>	77110

JUTALMAM, HOGY TEHETEM

Idősotthon, fogyatékossgal élők otthona, drogterápiás intézmény. Csak néhány szolgálat, ahol a Diakóniai Iroda munkatársainak nap mint nap helyt kell állniuk. A református egyház szociális munkaköreiben dolgozók gyakran közvetlen közlelől szembesülnek a betegségekkel járó tehetetlenséggel, talajt veszített emberek sorsával, az elmúlás fájalmával. A terheket azonban csak Istentől kapott erővel lehetséges hordozni – mondja Beszterczey András, a Diakóniai Iroda vezetője.

A Diakóniai Iroda szolgálatot végez, vagy szolgáltatást nyújt?

A kettő gyakran összefügg, azonban van egy lényeges különbség: a szolgáltatás mögött gyakran üzleti érdekek is húzódnak. A szolgálatra viszont belső motivációnk készítet: az önkéntesség, a segíteni akará, valamint a humánun, amely emberi természetünkben fakad. Önmagában azonban ez is kevés. Embertársainknak csak hit által és a Krisztustól kapott erővel lehet igazán jót tenni.

Mi a motiváció?

Egy szociális szolgáltató számára például annyi, hogy egyszerűen el kell végezni a közfeladatot. De a Filadelfia diakonisszáinak jelmondata foglalja össze leginkább a valódi motiváció lényegét: *jutalmam, hogy tehetem*. Mert akit az Úristen megszabadított, az segítséggel tartozik a gyengébbeknek. Ez a motiváció nem szűnik meg, hiszen az Istenre figyelő ember hálás, úgy érzi, tartozik ennyivel. Nem kötelességből, hanem belső készítetése van erre.

Ez a harmadik motiváció különbözteti meg a Diakóniai Iroda intézményeit az állami közfeladatokat ellátó helyektől?

Szeretném azt mondani, hogy igen. Persze nem állítom, hogy a világi szociális intézményekben és a humán szektorban nincs meg ez a lelki motiváció. Csak nem mindegy, honnan fakad a belső erőforrás. Ha csak a humánus és segítő szándék hajt, akkor abban nagyon gyorsan ki lehet merülni. A hívő ember *forrása* kimeríthetetlen. Napról napra erőt lehet meríteni belőle, segítségével talpra lehet állni.

A hit védelem a kiégés ellen?

Ezzel kapcsolatban léteznek szélsőséges vélekedések, például hogy egy hívő ember nem éghet ki. Bizonyára vannak ilyen *szuper hívők*, akik soha nem élik meg a mélységet, soha nem fáradnak el, soha nem lesznek erőtlenekek, soha nem teszik majd fel azt a kérdést, hogy *miért, Uram, és meddig még...* Én viszont úgy gondolom, hogy a hit nem vitaminpirula, amely megvéd mindentől, hanem kapaszkodó, híd, kötél. Isten nem azt mondta, hogy soha nem jutunk mélypontra, viszont azt igen, hogy ezekben a mélységekben ő is ott lesz velünk, és segít nekünk. Ha ebből indulok ki, akkor a hívő ember is kiéghet. A szociális munkások körében a *burnout-szindróma* (kiégési szindróma) talán még gyakoribb is, mint más szakmákban. De úgy gondolom, a bibliai időkben a próféták közül is néhányan átélhették ugyanezt.

A Diakóniai Iroda intézményeiben a munkavállalás feltételei között szerepel a református hit gyakorlása?

A nevelőszülőkkel együtt ezerhét-százhetven körüli a munkavállalóink száma. Így ez az elvárás statisztikailag is lehetetlen lenne. Előnyben résztjük azokat a pályázókat, akik gyakorolják a hitüket. De gyakran elég, ha a munkatársjelölt azonosulni tud az értékekkel. Ezek a munkaterületek professziók, amelyek komoly szaktudást igényelnek. A sebeket is be kell tudni kötözni, a lelket is csak úgy lehet gondozni, ha az ember ért hozzá. A hit mellett itt speciális tudás is szükséges. Ha mérlegelnem kell, akkor előfordul, hogy inkább olyan jelentkezőt veszek fel, aki csak elfogadja a református értékeket, de jó szakember, mint olyat, aki hatalmas hitéletről tesz bizonyosságot, de nem tudja elvégezni a feladatát.

Idősothton, fogyatékkal élők otthona, drogterápiás intézmény, gyermekvédelmi alap- és szakellátás... Hol a legnehezebb helytállni?

Mindegyik ágazatnak megvannak a nehézségei. Számomra a fogyatékkal élőkkel lenne a legnehezebb foglalkozni. Az emberi szenvedésnek ilyen mértékével nap mint nap szembesülni rendkívül megterhelő. Rendkívül nagyra becsülöm azokat, akik ezt a szolgálatot vállalják. Ők a testi korlátokkal szembesülve is folyamatosan látják a teljességet, és ez csodálatos. Például, amikor egy fiú, aki csak feküdni tud az ágyában, elmosolyodik, mert meglátja az ápolóját, annak az ápolónak az a teljesség. Ehhez óriási lelki erő kell. De talán éppen ilyen nehéz az idősothtonokban szembesülni az elmúlással. A nővéreknek sem egyszerű, akik a lakókat kísérik végig életük utolsó szakaszán, gyakran a legvégső pillanatig, vagy még tovább, hiszen van, amikor ők öltöztetik fel őket ha-

láluk után. Ez nagyon nehéz. A drogmisszióban pedig borzasztó közélről látni, hogy életerős fiatalokat hogyan húz le a mélység. Az első pillanatban mi is döbbsentek, érzelmileg érintettek vagyunk. De ha képesek vagyunk az életüket új irányba állítani, és a tű helyett sikeresen ajánljuk fel a szeretet erejét, az hatalmas eredmény. Ezt a munkát csak úgy lehet végezni, ha minden pillanatban megtaláljuk az adott nap értelmét és jóságát.

Van olyan *sikersztori*, amelyet soha nem felejt el?

Inkább egy érdekes történetet tudnék elmesélni, egy meghatározó élményt. Az egyik idősotthonunkban lakott egy lelkész, aki III/III-as ügynök volt, ezt mindenki tudta róla. De a bácsinak ettől függetlenül megmagyarázhatatlan kisugárzása volt, és ez óriási erőt adott a bentlakóknak. Nagyon szerettek vele beszélni, szerették, amikor prédikált, és ő az utolsó pillanatig teljesítette is a szolgálatát. Az élete, amelyről tanúbizonyságot tett, és annak története segített megértenünk, milyen áldott eszköz volt ő Isten kezében. Ügynökmúltjáról azóta is szó esik néha, de ez csak epizód volt az életében. Hiszem, hogy Isten megbocsátott neki. Ez az ember végül tisztelettel és alázattal búcsúzott, mi pedig örökké így emlékezünk majd rá. Én az ő példáján keresztül értettem meg, hogy az emberi életet nem szabad egyetlen pillanat alapján megítélni.

A jelentkezők száma alapján melyik intézményre van a legnagyobb szükség?

Nem lehet nagy különbséget tenni. Például az Albert Schweitzer Református Szeretetotthonban száz férő-

hely van, most éppen százhuszan várnak arra, hogy beköltözhessenek. Órbottyánban, a fogyatékkal élők otthonaiban is csaknem kétszáz férőhely van, a várakozók száma ott is jelentős. Ha a telefonos megkereséseket veszem figyelembe, akkor talán a pszichiátriai betegek otthonára, valamint az autizmus spektrumzavarral küzdőknek kialakított speciális férőhelyekre lenne a legnagyobb szükség. Ezekből nagyon kevés van. Tehát azt látjuk, hogy minden intézményünkre nagy az igény. Ezt valahol jónak tartom, valahol pedig nagyon szomorúnak. Annak örülnék, ha ezekre az intézményekre egyáltalán nem lenne szükség, és fel lehetne számolni őket.

Az elmúlt hat évben melyik intézménynél történt a legnagyobb változás?

Magyarországon van olyan egyházi intézmény, amely

akár hetvenéves móltra is visszatekinthet. Ezeket korszerűsíteni, a kor elvárásainak megfelelően alakítani kell. De emlíhetném Órbottyánt, ahol úgy kellett egy nagyon régi épületet átalakítanunk, hogy megfelelő, korszerű ellátást lehessen nyújtani a fogyatékkal élő lakóknak. A már meglévő infrastruktúrát modernizáltuk, és arra készülünk, hogy azokat a lakóinkat, akik képesek önálló életvitelre, kiköltöztetjük a településre. Az elmúlt hat évben számos intézményt vettünk át az önkormányzatoktól, így például Baján és Kiskunmajsán. Ezeket szintén teljesen fel kellett újítanunk.

Milyen forrásból?

Az Új Széchenyi Terv pályázatán jelentős összegeket nyertünk. Ezekből épületeket újítottunk fel, akadálymentesítettünk, elvégeztük az energetikai kor-

szerűsítést, emellett pedig a humán erőforrásunkat is tudtuk gyarapítani. Például olyan szoftvereket fejlesztettünk, amelyek megkönnyítették a munkatársaink hétköznapi tevékenységét. Szerveztünk szemléletformáló és személyiségfejlesztő programokat, ezeken konfliktuskezelést és vezetélméletet is lehetett tanulni.

Milyen az együttműködés a Diakóniai Iroda és az állami szervek között?

Az állam komoly szerepet szán nekünk az ellátórendszerben, ennek pedig igyekszünk eleget tenni. Folyamatosan arra ösztönöznek, hogy minél több intézményt vegyünk át. Így 2020 októberétől Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megye területén csaknem ezerháromszáz gyermeket gondozó nevelőszülői hálózat kerül egyházi fenntartásba. Így nagyjából megkétszereződik a jelenlegi nevelőszülői hálózatunk.

2020. január elsejével az iroda nevet változtatott: Szeretetszolgálati Irodából Diakóniai Iroda lett. Miért volt szükség a váltásra?

Gyakran összekeverték a Szeretetszolgálati Irodát a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítványval. Bár ez tulajdonképpen csak játék a szavakkal, hiszen a diakónia is szeretetszolgálatot jelent, de itt, az egyházon belül a két szervezet más profilt képvisel. Az alapítvány nagyobb hangsúlyt fektet az önkéntes-ségre, a segélyezésre, a Diakóniai Iroda pedig strukturáltan, fenntartott intézményein és szolgálatain keresztül segít.

A vírus hogyan érintette az intézményeket?

Nem állítom, hogy felkészülten. Amikor előállt a vírushelyzet, bizonyos tárgyi eszközökből önhibánkon kívül hiányt szenvedtünk. Ezeket azonban nagyon gyorsan pótoltuk. Csapatban és emberségben viszont kiemelkedően jól teljesítettek a munkatársaim. Az egész veszélyhelyzet alatt helyén volt az eszük és a szívük is. Így, miután biztosítani tudtuk a maszkokat, a fertőtlenítőszeret, a védőöltözetet, mindenki megnyugodott. A tanulságot levontuk, most több hónapra elegendő készleteink vannak. A hitünk erős annyira, hogy elkerüljük a pánikot. Tudjuk, hogy Isten nem enged minket erőnkön felül kísértetni.

Ilyen körülmények között lehet előre tervezni a következő hat évre?

Terveink vannak. Az államtól továbbra is átvesszük a ránk bízott intézményeket, feladatokat, a következő években egyre több ilyen megbízásunk lesz. Szakmailag nagy kihívás előtt állunk, ugyanis elkezdtuk a férőhelykiváltás programot. A pszichiátriai betegek és a fogyatékossgal élők képességeit és állapotát figyelembe véve segítjük elő az önállóbb életvitelt. A végső cél, hogy a bentlakásos intézményekben legfeljebb ötvenen lakjanak. A legsúlyosabb állapotban lévők maradnak az otthonokban, mindenki mást az önálló életre készítünk fel. Ők az intézmények közelében lévő lakásokba költözhetnek. Talán ez lesz a legnagyobb feladat.

Bencze Zsófi

ADATOK A DIAKÓNIAI IRODA ÉLETÉBŐL

Terület	Ellátottak száma(fő)	
	2015	2020
szociális alapszolgáltatás (például étkeztetés, idősek nappali ellátása, házi segítségnyújtás)	1774	3529
szakosított szociális ellátás (példáui idősek, fogyatékosok, pszichiátriai betegek otthona)	1717	1824
gyermekjóléti alapellátás (gyermekházak, tanodák, családok átmeneti otthona)	56	490
gyermekvédelmi szakellátás (nevelőszülői hálózat)	1021	1266

HATÁROKON TÚLMUTATÓ IDENTITÁS KÉRDÉSE

Több tízezer kilométer, folyamatos kapcsolattartás, és a párbeszéd lehetőségeinek megteremtése jellemzi a külügyi iroda mindennapjait. Ódor Balázs irodavezető szerint: nemzetközi kapcsolataink azért fontosak, mert segítenek megmaradni evangéliumi küldetésünkben.

Az egyház gyülekezeteiben él, ezért kiemelkedően fontos, hogy közösségeink megtalálják egymással a hangot. Hogyan erősíti ezt a folyamatot a nemzetközi együttműködés?

Ha visszanézek a magyar reformátusok történetére, azt látom, hogy már a reformáció kezdetén meghatározóak voltak a külföldi kapcsolataink. A reformatori mozgalom erős európai kapcsolatrendszer nél-

kül nem érte volna el hazánkat. A Kárpát-medence református közössége szinte a DNS-ében hordozza mindezt: először európai közösségekkel folytattunk párbeszédet, ma pedig már minden földrészen vannak partnereink. Önazonosságunkkal szorosan összefügg a kapcsolatrendszerünk, ugyanis ebben találjuk meg saját identitásunkat, ahogy az ökumenében és Krisztus egyházában jelen vagyunk. Kifejezhetjük hitvallásainkat, és ennek szellemében az egyház küldetését. Érzékeltethetjük, hogyan vélekedünk teológiai és társadalmi kérdésekben, és mi is meríthetünk mások megharcolt hitéből és aktuális küzdelmeiből. A gyülekezetek között fennálló kapcsolatok ebben mindig is fontos szerepet játszottak.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

Saját hitvallásaink értelmében részei vagyunk Krisztus egyházának. Különböző globális és regionális ökumenikus szervezetekben tudunk ennek hangot adni. Tagjai vagyunk többek között a Református Egyházak Világközösségének (REV), az Egyházak Világtanácsának (EVT), az Európai Egyházak Konferenciájának (CEC) és a Leuenbergi Közösségnek, mai nevén a Protestáns Egyházak Európai Közösségének (GEKE). Valamennyi szervezet vezető testületében megtalálhatók a képviselőink, de magyar református alelnöke van például az Európai Egyházak Migrációs Bizottságának is. Számos képviselőnk vesz részt ezeknek a szervezeteknek a munkacsoportjaiban, ahol teológiai és szakmai kérdésekben zajlik intenzív párbeszéd a világ egyházai között. Emellett fontosnak tartjuk a testvéregyházi kapcsolatainkat, ezek lehetnek két- vagy többoldalúak. Célunk, hogy ezek a viszonyok ne csak formális kapcsolatot jelentsenek, hanem legyen valódi tartalmuk.

Sikerült ezt a célt elérni?

Cseh és holland partnereinkkel például hároméves együttműködést fejeztünk be a ciklus elején, amelyben a szekularizáció és a misszió kapcsolatát vizsgáltuk. Az elmúlt években olyan aktuális kérdésekről folytattunk teológiai és szakmai eszmecserét, mint a migráció és a menekültekkel vállalt szolidaritás, vallásszabadság és üldöztetés. Megvizsgáltuk, mire is hivatott a keresztyénség az ilyen és ehhez hasonló helyzetekben. Több egyeztetés is volt erről testvéregyházi szinten, valamint a világszervezetekben is. Gyakorlati szinten is léptünk előre.

Vagyis?

Az európai reformátusok között két évig működött egy önkéntesekből álló munkacsoport, amely áttekintette, hogy az európai tagegyházak miképpen nyilvánulnak meg a menekültkérdésben és milyen hivatalos nyilatkozatokat tesznek. Például a Generális Konvent 2015-ben kiadott egy erre vonatkozó nyilatkozatot, amelyet szerte a világon jól ismernek a partnereink. A munkacsoport ugyanakkor nem csak a skót, német, olasz, görög, magyar, svéd és más református közösségek véleményét és menekültek ügyében tett szolgálatát összegezte. Levonta a megfelelő következtetéseket, bibliai-teológiai szinten értelmezte az eseményeket, és ennek fényében mutatta be a *kontextuális* valóságot, a kulturális, társadalmi és politikai közeget, amelyben az egyes egyházak élnek. Végül a Budapesten ülésező európai református egyházvezetők ezt a jelentést vitatták meg és fogadták el mint közös felelősségvállalásuk kiinduló állásfoglalását. De hasonló eszmecserék zajlottak számos más, aktuális kérdésben, mint például a vallásszabadság, keresztényüldözés, iszlamofóbia, társadalmi igazságosság, megbékélés, demokrácia és populizmus, klímaváltozás és teremtésvédelem, vagy éppen a bioetikai kérdések ügyében. Számos, missziói küldetésünk hitelességét érintő kérdést vitatnak meg különböző felekezeti és háttérű keresztyén közösségek a kölcsönös elszámoltathatóság jegyében több fórumon is.

A nemzetközi kapcsolatok gesztusértékűek, vagy gyakorlati jelentőségük is van?

A nemzetközi kapcsolatok célja sokáig nem volt más,

mint anyagi támogatást szerezni, de ettől a szemlélettől több mint tíz éve eltávolodtunk: tudatosítani szeretnénk magunkban és másokban is, hogy már nem csupán elfogadni tudunk, de képesek vagyunk szellemi, lelki és anyagi javainkból adni másoknak. És arra törekszünk, hogy egyenrangú, megbecsült félként jelenjünk meg a *nemzetközi* porondon. Ebben eddig nem vallottunk szégyent. Mindez azt bizonyítja, hogy a keresztyének közötti kapcsolat és szolidaritás a gesztusokon túl gyakorlati jelentőséggel is bír. Ez a kézzelfogható szolidaritás szükség esetén továbbra is hozhat anyagi támogatást. Az elmúlt években az európai uniós források befagyasztása miatt komoly támogatás érkezett a menekültmisszióink támogatására. A svájci reformátusok segélyszervezete, a HEKS, illetve német, amerikai és olasz egyházak is segítettek a kritikus időkben is ezt a több mint egy évtizedes szolgálatunkat. Emellett hasonló támogatást kapott egyházunk cigánymissziója is, de itt is fontos kiemelni, hogy a szakmai együttműködés legalább annyira fontos, mint a megannyi pénzügyi forrás. A jelenlegi ciklus szimbolikus jelentőségű döntése volt, hogy a Gustav Adolf Werk (GAW) német diaszpóraszervezet gyülekezeti építkezésekre szánt támogatását mindig az a gyülekezet kapja, amelyik az országos perselypénz-adományból is részesül. Így a német gyülekezetekkel közösen segítjük egy helyi közösség beruházását. Ugyanakkor az egyházunknak szánt GAW-támogatás egy részéről lemondtunk a szíriai gyülekezetek javára. De a külügyi kapcsolatok jelentősége nem pénzben mérhető. Az, hogy anyagi támogatást nyújtunk másoknak, csak megerősíti az amúgy is meglévő szolidaritást. A mo-

rális és politikai támogatás a nehéz helyzetben élő keresztyén közösségek számára talán fontosabb is. A nemzetközi kapcsolatok ugyanakkor más dimenzióban határozzák meg közösségeink életét. Minden egyházat arra készítenek, hogy legyen tisztában identitásával, missziói céljaival, társadalmi szerepvállalásával. Vagyis álljon készen minden időben számot adni a benne élő reménységről. Lényegében erre kényszerít valamennyiünket a nemzetközi egyházi nyilvánosság. Ez túlmutat minden egyház saját közegén. Vagyis tudunk a magunk nehézségein túltekinteni. Mert csak így vagyunk képesek Krisztus egyetemes egyházán keresztül a leghűségesebben szolgálni az evangéliumot, és tanúságot tenni Isten eljövendő országának reménységéről.

Mik voltak a mérföldkövei ennek a határokon átlelő együttműködésnek az elmúlt hat évben?

Nehéz kiemelni egy-egy ilyen mozzanatot. Nincs olyan egyház, amelyik egymaga megfelelő teológiai belátásra tud jutni, és képes mindenre hiteles választ találni önmagában. A mi elsődleges *közegünk* a református világközösség, az önmagában sokszínű család, ahol a legőszintebben tudjuk megvitatni akár a nyugtalanító és vitás kérdéseket is. Ilyen szempontból fontos esemény volt a REV 2017-es nagygyűlése. Itt csatlakoztunk a megigazulásról szóló közös nyilatkozathoz, amelyet eredetileg a Lutheránus Világszövetség és a római katolikus egyház írt alá 1999-ben. Abban, hogy közösségünk missziói tudata megszilárdult, támogatást jelentett a tapasztalatcsere, ez vezetett közel-keleti kapcsolataink megerősödéséhez. Az abban a térségben regnáló egyházak

felé 2016 óta személyes kapcsolatok, párbeszéd, bátor látogatások és anyagi támogatás révén fejezzük ki együttérzésünket. Talán az volt a legjelentősebb esemény, amikor a Kárpát-medence iskoláinak tanárai, diákjai, illetve a térség református egyházai is komoly támogatást ajánlottak fel a szíriai örmény református iskoláknak, de ugyanígy kifejezhettük krisztusi szolidaritásunkat pakisztáni, iráni, iraki és más közel-keleti keresztyénekkal. A közel-keleti nyitás volt talán ennek a ciklusnak a legjelentősebb fejleménye, ami a Kárpát-medencei reformátusság számára maradandó értéket jelent.

Melyek voltak a közel-keleti látogatások legfontosabb tapasztalatai?

Valós segítséget tudtunk nyújtani az ott élő keresztyén kisebbségnek. Ösztönzően hat, amikor azt látjuk, hogy lehetetlennek tűnő körülmények között, üldöztetés ellenére is lehet tanúskodni Krisztus evangéliumáról. Első kézből tájékozódhattunk a helyzetükről, kicsit jobban megérthettük azokat, akiket addig főleg üldözött keresztyénekként ismerünk. Ugyanakkor a sok utazás és a segítségnyújtás erősítette együttműködésünket nyugati partnereinkkel, hiszen amerikai, német és svájci testvéreink működtek közre a kapcsolatépítésben. Velük azóta is közösen tevékenykedünk.

Miért kiemelt cél első kézből megtapasztalni az üldözött keresztyének helyzetét?

Talán azért, hogy tudatosuljon bennünk a kisebbségben rejlő hatalmas erő, ahogy erről Najla Kassab libanoni református lelkésznő, a REV elnöke egyik

látogatása alkalmával a Generális Konvent elnöksége előtt tett tanúságot. Józanságra és együttérzésre tanít, ha kapcsolatban vagyunk olyan keresztyénekkal, akiket csak azért diszkriminálnak saját hazájukban, mert Krisztust követik. Kézzelfogható tétje van a hitüknek, és ezt nekünk, a hitünket szabadon gyakorló nyugati keresztyéneknek fontos megtapasztalni. Ám szenvedésüknél is tanulságosabb az a derű, eltökéltség és szervezettség, ahogy Krisztus evangéliumát szolgálják. Sokszor halljuk és olvassuk a világsajtóban, hogy a keresztyén vallást üldözik leginkább. Mindeközben nem feledkezhetünk meg arról, hogy a keresztyén vallás messze a legnagyobb, legszervezettebb és legbefolyásosabb a világon. A vallást gyakorlók mindössze 12%-a él kisebbségben. Többségük elkötelezett a vallásközi párbeszédben. Közülük is különösen azok, akik kisebbségben élnek. Nekik is tartozunk azzal, hogy világosan és pontosan határozzuk meg, számunkra mit is jelent az üldöztetés, és merjünk bátran fellépni, ahol a fennálló politikai rezsim üldözi az egyházakat. Ebben pedig bizalommal fordulhatunk nyugat-európai és amerikai partnereinkhez, akinek évtizedes, akár évszázados gyakorlata van ebben. A nemzetközi egyházi kapcsolatok hozzájárulnak ahhoz is, hogy ne essünk a politikai-ideológiai bálványimádás csapdájába. Számos egyházi fórumon téma ez a jelenség, hiszen a politika szerte a világon igyekszik visszaélni a vallásokkal. Pozitív üzenet, hogy a vallásoknak fontos szerepe van a népek együttélésében és a nemzetközi kapcsolatokban. Ugyanakkor aggodalomra is okot ad, és azt gondolom, hogy a felekezet- és vallásközi párbeszéd egyik legfontosabb témája éppen ez lesz az elkövetkező évek-

ben. Az egyházi kapcsolatok ezen a területen is megóvnak a hamis ideológiáktól, és segítik megőrizni az evangéliumi józanságot.

Ebben a zsinati ciklusban mi jellemezte egyházunk külügyi kommunikációját?

Egy közösség nemzetközi kapcsolatait alapvetően a folytonosság és megbízhatóság jellemzi. Már említettem az új fejleményeket, de alapvetően folytattuk a korábban megkezdett, értékelvű kapcsolattartást, ami saját szolgálatunkra is jó hatással van. Történelmi kapcsolatainkat nézve szimbolikus volt megerősíteni együttműködésünket a skót református egyházzal. 2016-ban ünnepeltük meg, hogy a skót misszió 175 éve működik egyházunk égisze alatt – ez mutatja történelmi kapcsolataink mélységét és aktualitását. Emellett komoly előrelépésnek számít, hogy az elnökségi pénzügyi keret mintegy szolidaritási alapként növekedett meg, így a világ reformátusainak szükségben szimbolikus támogatást tudunk felajánlani. Vagyis a közel-keleti reformátusokkal kialakított kapcsolatunk – amit két újabb testvéregyházi megállapodás formájában rögzítettünk – már most nagyon konkrét formában jelent meg. Több együttműködésre is büszkék vagyunk. Az Ökogyülekezeti Mozgalom is megerősödött, a Csillagpont Kárpát-medencei református ifjúsági találkozón is bővült a külföldi fiatal résztvevők köre, és számos alkalommal megerősítettük az ökumenikus szervezetekben, hogy együvé tartozunk itt, a Kárpát-medencében.

Merre vezethet ez az út?

Bár alakulunk a korrallal, a lényeg ugyanaz: magyar reformátusok vagyunk, akiknek a folytonosság érték, ezért nem hiszem, hogy forradalmi változásokra lenne szükség a kapcsolataink tekintetében. A Kárpát-medencei református egységet elfogadta, támogatja az ökumenikus közösség, és ezt nagyon fontosnak tartom. Bővíthetjük kapcsolatainkat és támogató jelenlétünket elsősorban Afrikában és a Közel-Keleten.

A munkája hosszú évek óta tartó folyamatos utazás és szervezés. Mi motiválja a mindennapokban?

Motivál, ha azt látom, hogy az egyházi élet egyre több területén nemzetközi együttműködések jelennek meg, és a különböző missziói területek, intézmények és gyülekezetek lehetőséget látnak abban, hogy egy nagyobb, ökumenikus család tagjai vagyunk. Öröm látni, hogy ez az együttműködés az egyházi szolgálat egyre több területén ölt konkrét formát, és jelen van a folytonosság. A mindenkori külügyi referens boldog, ha meg tapasztalhatja, hogy ezek a kapcsolatok elősegítik hiteles missziói és társadalmi szolgálatunkat, és segítenek megmaradni evangéliumi küldetésünkben.

A magyar református közösségek hogyan és mikor tudnak kapcsolódni a külügyi iroda szolgálatához?

Például akkor, amikor külföldi támogatás érkezik gyülekezetekhez, vagy ösztöndíjasaink utaznak más országba. Emellett a Magyar Református Szeretetszolgálattal együttműködve az adakozásra is lehetőséget adtunk. Természetesen biztosítjuk, hogy azok-

nak a céloknak a megvalósítására jusson el minden forint, amire kértük. Az egyházi szolgálatok képviselőit minél szélesebb körben igyekszünk elhívni közel-keleti utazásainkra, hogy lássák és továbbadják a misszió alatt megtapasztaltakat. Javasoltuk, hogy gyülekezeteink a közösségi médián keresztül lépjenek kapcsolatba kinti reformátusokkal – tudunk is olyan gyülekezetéről, amelyik egy aleppói közösséggel a kezdetek óta kapcsolatban van, támogatja őket. Fontos része a munkánknak, hogy gyakornokaink segítségével magyar és angol nyelven is kommunikáljunk. Egyházunk tagjai a református médián keresztül megismerkedhetnek a Kárpát-medencén túl élő keresztyének életével és nehézségeivel – fontos kapcsolódási pont, amikor történetek mentén imádkozhatunk valakiért. A külügyi iroda mindig örömmel fogadta gyülekezetek megkeresését, és készséggel segítette nemzetközi kapcsolataikat.

Farkas Zsuzsi

A KOMMUNIKÁCIÓT MEG KELL TANULNI

Éjjel-nappal dolgoztunk, szerveztünk, írtunk, riportokat készítettünk, forgattunk, nem kíméltük magunkat – hangsúlyozza a Kommunikációs Szolgálat vezetője. Fekete Zsuzsa visszatekintett az elmúlt három évre, a kommunikációs eredményekre és egy ötcentis papírdarabkára.

A hatéves zsinati időszak felénél vették át a Kommunikációs Szolgálat vezetését. Milyen célokkal és tervekkel?

Soha nem gondoltam, hogy egyszer újitó leszek. Korábban azt hittem, szívesebben állok be egy meglévő rendszerbe, mint hogy fenekestül felforgassak valamit. A Zsinat elnöksége azonban nem kisebb feladatot bízott rám, mint azt, hogy tartsam kézben az egyház hivatalos médiafelületeinek megújítását, mindeközben építsem fel az utánpótlást, vagyis vonjak be református fiatalokat a munkába. Dolgoztam már sok helyen, az úgynevezett csúcsmédiában is, mégis ez volt életem egyik legnehezebb és legizgalmasabb szakmai kihívása.

Kezdjük előlről! 2019 januárjától új megjelenéssel, megváltozott tartalommal jelenik meg a Reformátusok Lapja.

Talán ez volt a legszebb folyamat. Sokszor elkapott a flow, mert intelligens, nyitott emberekkel – veled, mint a Reformátusok Lapja főszerkesztőjével, valamint Ablonczy Bálint újságíróval és Rezessy Szabolcs tervezőszerkesztővel – közösen gondolkodtunk arról, hogyan változtathatjuk meg úgy a lapot, hogy az érté-

kes, igei tartalom megmaradjon, mégis a 21. századi ember nyelvén szóljunk az olvasókhöz. Hatalmas dolog, hogy amíg az online világ előretörésével nyomtatott lapok tömege tűnik el a piacról, addig a Reformátusok Lapja megőrizte hiteles olvasótáborát.

A Kossuth Rádió református félórájának műsora és stábja is átalakult. Jól tudom, hogy 2020 őszén is várható változás?

Hiszek a kimondott szó erejében. Mondok egy példát. A Bárka táborban – ahol egyházunk hátrányos helyzetű és fogyatékkal élő gyerekeket táboroztat – készítettünk egy szép riportot. A műsor után másfél millió forint adomány érkezett a tábor fenntartására, pedig mi egy szóval sem kértünk pénzt. Nem ez volt az egyetlen eset, amikor egy riport hallatán megnyílt

a hallgatók szíve. Három évvel ezelőtt még más volt a műsor. Azóta bevontunk a munkába vidéki és határon túli tudósítókat. Így szélesebb kitekintéssel mutathatjuk be a magyar reformátusság életét, ezzel is erősítve egységünket. A korábbinál jóval több helyszíni gyülekezeti riport és közéleti beszélgetés hallható. Külön öröm, hogy tehetséges és lelkes fiatalokkal dolgozhatok együtt. Az MTVA vezetése nyitott volt a kezdeményezésünkre, így a református félóra új címet is kapott. A 90. zsoltár első sora helyett zsoltárunk utolsó két szava lett a műsor új címe: Minden időben.

Megújult a www.reformatus.hu portál, bár a tartalmi változás már korábban is megvalósult. Mit hozott a legutóbbi átalakulás 2020-ban?

Ez volt a legkeményebb dió. Izzasztó, sokszor idegőrlő, sziszifuszi munkát igényelt a honlap megújítása, ami nem valósulhatott volna meg, ha nem csatlakozik csapatunkhoz Szücs Péter kollégám, aki végtelen türelemmel és hozzáértéssel viszonyult minden egyes problémás kérdéshez. Hálás vagyok a kollégáimnak, például Ritoók Terinek, aki odaadóan végezte a háttérben a robotmunkát. Célunk az volt, hogy a kor elvárásainak megfelelő, multimédiás, az embereket könnyen megszólító honlapja legyen egyházunknak. Előtérbe került a napi ige, Farkas Zsuzsanna és Feké György kollégáimmal átalakítottuk a rovatstruktúrát, és igyekeztünk olyan felületet létrehozni, ahol az olvasók értékes írásokat, videókat láthatnak, a felhasználók – lelkészek, egyházi munkatársak – pedig könnyedén megtalálják az információkat. Hozzáértők szerint a kivitelezés olyan jól sikerült, hogy még *Az Év Honlapja* versenyen is elindulhattunk.

Mindeközben az újságíró-szerkesztő munkatársak munkakörülményei is javultak.

Szomorúan szembesültem az egyházi újságírók alacsony bérezésével. Fizetésük még a 150 ezer forintot sem érte el, a főszerkesztőé is alig emelkedett 200 ezer forint fölé. Pedig a református újságírók jó része többdiplomás, és aki kapcsolatba került már velük, megtapasztalhatta, hogy végtelenül hűséges, tisztességesen szolgáló csapatot képviselnek. A munka jellegéből adódóan hétvégén, éjszakánként, de akár ünnepnapok alkalmával is zokszó nélkül dolgoznak. Hálával tartozom a médiabizottság elnökének, illetve Zsinatunk elnökségének, hogy elfogadták a javaslatomat, és emelhattunk a béreken, sőt, most először

szolgálati autót is kapott a Reformátusok Lapja, valamint a reformatus.hu szerkesztősége. Ez óriási segítség a munkavégzésben.

Nemcsak a munkakörülmények javultak, hanem továbbképzéseket, tréningeket szerveztél Kárpát-medencei újságíróknak, amelyeken évente többször is találkozhattak egymással.

A média világa fénysebességgel változik. Egy évtizede még nem is hallottuk azokat a kifejezéseket, hogy podcast, Insta, Snapchat. A nemrég megismert TikTok-videókat naponta mintegy 500 millióan nyitják meg. Lépést kell tartanunk a média fejlődésével, ha ott akarunk Istenről beszélni, ahol az emberek tömegei találhatók. Korábban senki nem gondolt arra, hogy egyházi újságíróknak képzéseket szervezzon, az utóbbi három évben azonban meghívtuk az ország legfelkészültebb médiaszakembereit, hogy beszéljenek a legújabb kommunikációs kihívásokról. Igazán hasznos volt tanulni tőlük. Ezt bizonyítja az is, hogy a Kárpát-medencei médiatalálkozókon már a csilláron is lógtak; soha nem tapasztalt létszámban jöttek a kollégák.

Mi a helyzet a tréningekkel?

Jó, hogy rákérdeztél, mert ez a másik szívügyem. El sem hinnéd, milyen óriási fejlődést tapasztalnak magukon azok, akik elvégezték a kommunikációs tréningjeinket. *Hogy mi haszna van?* A lelkészek, egyházi dolgozók sokszor kiszolgáltatottan állnak a sajtó keresztttüzében, de gyakran még a saját közösségükben sem tudják, hogyan is beszéljenek, miként kommunikáljanak krízis idején. A vírushely-

zet hozta magával a dilemmát: *hogyan lehet online istentiszteleteket tartani?* De az is meghatározó emlék marad, amikor felvidéki testvéreinknek segítettünk egy háromnapos kommunikációs tréninggel, mert a magyar református óvodák építése miatt ösztűz alá kerültek Szlovákiában. A kommunikációt meg lehet, és meg is kell tanulni. A teológusképzés ennek gyakorlására nem helyez igazán nagy hangsúlyt. A tréningek rövid idő alatt, ráadásul hatékonyan tudnak segíteni.

A Kommunikációs Szolgálat munkájához tartozik egyházunk belső és külső kommunikációjának koordinálása. Milyen munkát jelent ez?

Ez a téma olyan sokrétű, hogy inkább könyvet írnék róla. Nagy Tímea kolléganőm a szívét-lelkét is beletette, de a jelenlegi létszámunk kevés ehhez a munkához. Viszont fontos eredménynek tartom, hogy számos médiummal alakítottunk ki korrekt viszonyt, így a világ is többet hallhat a reformátusokról. Sokat dolgoztunk azon is, hogy mindazokat, akik egyházunk nevében nyilatkoznak, felkészítsük a médiaszereplésre. Hálás vagyok Gér András zsinati tanácsosnak, hogy a legnehezebb helyzetekben is összhangban, szeretetben dolgozhattunk. Köszönöm azt is, hogy megteremtette számunkra a méltó munkakörülményeket. Soha nem gondoltam, hogy egy nálam húsz évvel fiatalabb főnökkel ilyen flottul lehet együttműködni. Le a kalappal előtte!

A személyi jövedelemadó egy százalékának felajánlásával kapcsolatos kommunikáció – a számok alapján úgy tűnik – igazán jól sikerült az el-

múlt években. Amikor megjelenik az adóhivatal tájékoztatása a felajánlásokról, szóba kerül, hogy mekkora munkát végeztetek?

Nem simogatják folyamatosan a buksinkat, de ettől függetlenül is örülünk, hiszen a cél a fontos. Az elmúlt három évben 700 millió forinttal nőtt az egyházunknak felajánlott egy százalék összege, és csaknem 85 ezerrel több ember köteleződött el a református egyház mellett ily módon. A kormányzati intézkedések nagyban előmozdították a növekedést, de hiszem, hogy a Szabó-Nyulász Melinda rendező nevével fémjelzett kreatív kampányainknak is meghatározó szerepük volt a számok emelkedésében, hiszen nekünk kellett megszólítani, cselekvésre bírni az embereket.

A Kommunikációs Szolgálat több nagy rendezvény (például Csillagpont, református egységnap, Reformátusok Szárszói Konferenciája) szervezésében is részt vett. Három évvel ezelőtt gondoltad volna, hogy ennyire szerteágazó feladatokat lesz majd?

A Zsinathoz szerződve megkérdeztem, hogy mi a kommunikációs vezető feladata. Egy *Post-it*et, vagyis egy ötször öt centiméteres citromsárga színű cetlit nyomtak a kezembe azzal, hogy ennyi. Így utólag azt érzem, elkelt volna egy hatcentis papírdarabka is.

A koronavírus-járvány hozott változásokat a kommunikációs tevékenységekben?

Az volt a feladatunk, hogy folyamatosan friss információkkal és igei bátorítással lássuk el az embereket. A vírus mindenki számára új, ismeretlen, emiatt félelmetes helyzetet teremtett. Éjjel-nappal dolgoztunk, szerveztünk, írtunk, riportokat készítettünk,

forgattunk, nem kíméltük magunkat. Hálás vagyok, mert több tucat lelkipásztor első szóra csatlakozott a kezdeményezésünkhöz, és kameráink előtt elmondta igei gondolatait. Áhítatainkat Bencze Zsófia szerkesztette. Olyan kiváló munkát végzett, hogy a köztvé és számos helyi televízió is *megkívánta* és műsorára tűzte ezeket a kisfilmeket.

Az egyszázalékos kampányunk borult a járvány miatt. Egy gyors döntéssel a kampányra szánt kisfilmünket átadtuk a szeretetszolgálatnak, ők ugyanis a vírus miatt bajba jutott családoknak gyűjtöttek. Az adakozásra buzdító kisfilmünket számos kereskedelmi televízió ingyen leadta, ennek köszönhetően a szeretetszolgálat történetében a legrövidebb idő alatt a legtöbb adomány gyűlt össze. Arról a rekordról szinte senki nem tud, hogy fél év helyett két hét alatt egy új egyszázalékos kampányt *dobtunk* össze a kollégákkal, és Isten megáldotta a munkánkat. Egyházunk soha nem kapott még ennyi embertől ilyen magas összegű – 1 milliárd 600 ezer forint – egyszázalékos felajánlást, mint idén.

Hogyan lehet ennyi feladat koordinálását egy kézben tartani úgy, hogy bár vannak munkatársaid, mégis minden szál nálad fut össze?

Krisztus keresztségének tövében egyformák vagyunk, nem kell álarcot viselnem, így őszintén elárulhatom, hogy mennyire ambivalensen: túlfeszítettséggel, kiálatlansággal, gyomorfekéllyel, áldozatokkal, de Istenbe vetett mély hittel, lelkesedéssel, szenvedéllyel és kitartással.

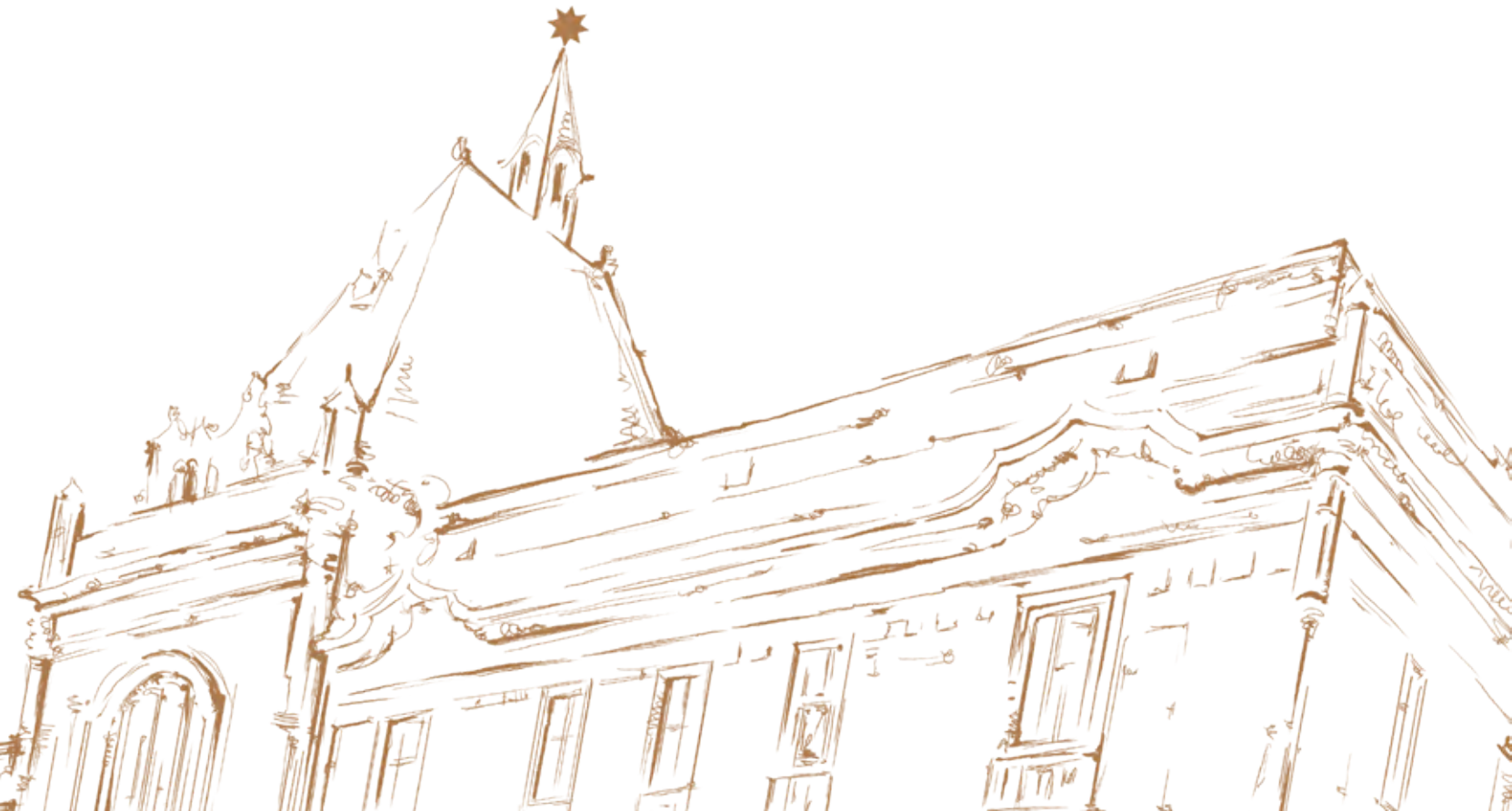
Milyen feladatok megvalósítását látnád fontosnak a jövőben a református kommunikációban?

Büszke vagyok, hogy az elődök munkájára alapozva igényes református médiát építettünk ki. A hosszú lánc egyik láncszeme voltam ebben a szolgálatban. Köszönöm a bizalmat Bogárdi Szabó István püspök úrnak, aki bízott abban, hogy három év alatt képesek leszünk megoldani ezt a tömérdék feladatot. Kommunikációs szakemberként azt érzem, hogy szinte nekem ordít a jézusi parancs: tegyetek tanítványom-má minden népeket! De hogyan szólítsuk meg őket? Világossá vált számomra, Isten azért hívott el a református egyházba, hogy segítsek elmondani, miként lehet úgy beszélni róla, hogy az mindenki számára érthető legyen. Idén ősszel készítettünk egy utcariport-sorozatot, és sokakat megdöbbsentett az eredmény: a megkérdezettek többsége még az evangélium szót sem ismerte. Van tehát feladat bőven. A jövőben abban segítenénk a lelkipásztoroknak, a gyülekezeteknek és az intézmények dolgozóinak, hogy hatékonyabban kommunikáljanak, tanulják meg használni a (social)médiát. Így legértékesebb kincsünk, Isten ígéje ezeken a csatornákon keresztül milliónyi emberhez juthatna el.

Németh László

ADÓ EGYSZÁZALÉK FELAJÁNLÁSOK ALAKULÁSA

<i>Év</i>	<i>Felajánott összeg</i>	<i>Felajánlók száma</i>
2010	1.086.380.784	186.491
2015	925.163.113	230.513
2020	1.643.876.480	292.768

HIDAKAT ÉPÍTÜNK

RKK – csupán három betű, ám ez a mozaikszó az elmúlt években márkanévvé vált a református egyházban. Ez a három betű fémjelzi egyebek mellett a szárszói konferenciát, a Református Ízek Találkozóját és a BORUM-ot is. A Református Közéleti és Kulturális Alapítvány rendezvényeit évente több ezren látogatják, a programok középpontjában gyakran olyan kérdések állnak, amelyekről az egyházon belül is megoszlanak a vélemények. Zila Gábor titkárságvezető szerint azonban az egyháznak kell hogy legyen mondanivalója minden kérdésben.

Nem túl veszélyes, hogy az egyház egyik szervezeteként például a bevándorlás vagy a demokrácia kérdését feszegetik?

Nem, én azt gondolom, hogy még a kommunizmusban ragadt ránk az az óriási hazugság, hogy a hit magánügy. Eszerint az egyház vasárnap délelőttönként tegye a dolgát, azután lehetőleg maradjon csendben. A köztudatban pedig kialakult, hogy a politika, a közélet piszkos dolog, amihez nem szabad hozzányúlni. De ez nem így van. Ahogy az egyháznak vannak olyan társadalmi feladatai, amelyek nem kerülhetők meg, fontos, hogy legyen mondanivalója minden kérdésben.

Tehát a hit közügy.

Igen, mivel mindannyian kaptunk egy életet, egy országot, ahová születünk, amiért felelősséggel tartozunk. Ezt pedig jó megosztani másokkal, szükséges, hogy ebben megerősítsük egymást. Ezért igyekszünk rendezvényeinken is minél aktuálisabb kérdéseket

elővenni. Már csak azért is, mert sokszor egy külső esemény is párhuzamba állítható a belső körülményekkel. Vegyük például a bevándorlás kérdését, ami a 2018-as szárszói konferencia témája volt. Az egyik kihívás valóban az, hogy tömegek érkeznek Európa határaihoz elég erőteljes vallási meggyőződéssel. De legalább ilyen fontos, hogy beszéljünk a Magyarországon belül kialakult népvándorlásról, ami égető problémája az egyháznak is. Évről évre egyre többen költöznek faluból a városba, Kelet-Magyarországról Nyugat-Magyarországra. Ez felveti például azt a kérdést, hogy ki marad a kis falusi gyülekezetekben. Milyen megoldások lehetnek erre a problémára? Ezekről a témákról beszélnünk kell, ezért is fontos, hogy az egyháznak minden közéleti kérdésben legyen mondanivalója.

A keresztyén embernek kötelessége megnyilvánulni?

Jézus a főpapi imájában úgy fogalmaz: nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból.... Tudjuk, hogy minden Isten kezében van, de ez nagy felelősség számunkra is. Mert ha mi, keresztyének nem nyilvánulunk meg, akkor majd megnyilvánul más. Ha mi nem adunk teret a saját véleményünknek, akkor mások véleménye lesz meghatározó a társadalomban. Utólag pedig már kár visszakiabálni, az adott pillanatban kell megfogni a kapanyelet.

Az RKK hogyan segíti ezt?

A Református Közéleti és Kulturális Központ Alapítvány civil szervezet, amelyet az egyház 2005-ben alapított. Kuratóriumából, felügyelőbizottságból és a

napi szervezési feladatokat ellátó négyfős titkárságból áll. Az RKK 2015-től kapott újra komolyabb szerepet az egyház életében: az a feladata, hogy erősítse a Magyar Református Egyház kulturális és közéleti szerepvállalását. Vagyis olyan eseményeket szervezünk, amelyeken újra megjelennek a református értékek, gyakran olyan területeken is, ahol ez nem magától értetődő. Mint például a zene vagy a gasztronómia területén. Ez olyan, mint a hídépítés. Két egymástól távoli pont között igyekszünk kapcsolatot létrehozni. Ebben bőven van kihívás, mert nemcsak a hidat kell felépíteni, hanem gondoskodni is kell arról, hogy azt minél többen használhassák. Ezért az elmúlt öt évben például az egyik fontos célunk volt utolérni a 21. századot. Büszke vagyok arra, hogy végre lehetővé vált online jelentkezni a rendezvényeinkre, a részvételi díjat pedig az interneten keresztül is be lehet fizetni.

Az utóbbi láthatatlan munka, amely általában nem tűnik fel senkinek, csak akkor, ha nem végzik el.

Igen, de vannak elég látványos munkáink is: egy-egy konferencia megszervezése és lebonyolítása nem kis feladat. Kezdve onnan, hogy kitaláljuk a témát, egyeztetjük a programokat, felkeressük az előadókat, egészen odáig, hogy ha kell, a helyszínen hangfalakat cipelünk, színpadot rendezünk, szállásokat szervezünk. És persze az akut problémákra is fel kell készülnünk, mert a helyszínen egyik pillanatról a másikra kiderülhet, hogy nincs internet a teremben, vagy elment az áram. Gyakran előfordulnak váratlan események.

Tűzoltás?

Olyasmi. Megtapasztaltuk, hogy amikor mindent százszázalékosan előkészítünk, akkor is bőven hagyunk teret a kegyelemnek.

Miben más az RKK, mint egy rendezvényszervező cég?

Amíg egy cégnél az ember a fizetésért dolgozik, itt a munkatársak maximálisan elkötelezettek is. Más lelküettel állnak a feladatokhoz, így a programok megtelnek valódi belső tartalommal. Persze mi is törekszünk profitra, csak ezt nem pénzben mérjük. Nekünk az az igazi *haszon*, ha a programjainkon keresztül megismertethetjük az emberekkel az egyetlen utat, amely elvezet az üdvösséghez.

Melyik a legfontosabb program?

Számunkra mindegyik egyformán fontos, de ha mindenképpen egyet kell kiemelni, akkor a Reformátusok Szárszói Konferenciáját mondanám. Szárszónak óriási történelmi hagyományai vannak. Már az 1900-as évek első felében voltak alkalmak, ahol a református értelmiség találkozhatott, de ezeket a kommunizmus alatt megszüntették. Az 1990-es évek elején azután újra jelentkezett az igény, hogy legyen olyan hely, ahol valódi párbeszéd jöhet létre. Akkor ismét elindították, de megtört a lendület. Mi 2017-ben kaptuk meg a feladatot, hogy *gomboljuk újra a kabátot*. Gyakorlatilag az alapoktól kellett felépíteni mindent. Közben pengeélen táncoltunk, mivel a régi hagyományok megőrzése mellett olyan programsorozatot kellett létrehozni, ami vonzó a fiatalabb generációk számára is.

Fontos a fiatalítás?

Célunk a generációk közötti párbeszéd. Szükség van a fiatalok lendületére és az idősek tapasztalatára, közösen kell felépíteni az egyházat Isten jelenlétében. Ezért minél szélesebb körben minél több korosztályt szeretnének bevonni.

Erre egy gasztrokulturális program jó alkalom lehet.

Igen, a Református Gasztrokulturális Programok mindenkinek szólnak, hiszen enni és inni mindenki szokott. A rendezvény három fő részből áll: a BORUM-ból, a Református Ízek Találkozójából és a termésért köszönetet mondó hálaadó istentiszteletből. Az egyik legfontosabb és legrégebbi programunk a Kárpát-medencei Református Szőlészek és Borászok Fóruma, a BORUM. Ezt minden év márciusában rendezzük meg, hiszen ebben az időszakban tudnak a borászok is egy kicsit fellélegezni, és ilyenkor már elérhető az új bor is. Ez elsősorban szakmai fórum, ahol zsűri előtt mutatkozhatnak be a református szőlészek, borászok. Az italokat meg is versenyeztetjük, a nyertes borok pedig egy éven keresztül viselhetik a *Magyarországi Református Egyház bora és a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány bora* kitüntető címet. Ezt a programunkat minden évben más történelmi borvidéken rendezzük meg. Így jártunk már a Délvidéken, a Felvidéken és Magyarország több pontján is. De fontos hangsúlyozni, hogy lehet a téma bor, étel vagy bármi más, a találkozón a legnagyobb szerepet mindig a református közösség építése és az Isten előtti közös megállás, hálaadás kapja.

Miért éppen a borászokat szólították meg?

Nemcsak őket szólítottuk meg, hanem minden református élelmiszertermelőt. Még nagyszüleink fiatalkorában is meghatározó szerepet játszottak a magyar reformátusságban az önálló, maguknak és Istennek felelősséggel tartozó gazdák. Ők azok, akik ma is naponta a bőrükön érzik az Úristen hatalmát, hiszen ha az időjárás nem megfelelően alakul, akkor akár az egész évi munkájuk is tönkremehet. Nagyon szerettük volna a gazdákat visszahozni a református közösségekbe.

Sikerült?

Azt gondolom, hogy még csak az út elején járunk, de a jövő egyértelműen biztató. Szerencsére van rá több példa, hogy egy-egy rendezvényünk hatására olyan

emberek is visszatérnek az egyházhoz, akik már régen eltávolodtak. Van például egy kedves borász ismerősünk, aki nem kötődött a valláshoz, de elküldte az egyik borát a versenyre. Később, amikor egy kötetlen beszélgetés során szóba került a magánélet, elmesélte, hogy ő nem akart templomi esküvőt, de annyira megfogta a közösség, hogy végül a házasságára is Isten áldását kérte. Az ilyen példák minket is megerősítenek abban, hogy szükség van a munkánkra.

Említett még két programot a sorozatból...

Igen, az egyik a Református Ízek Találkozója. Ez tavalyelőtt indult el, azóta minden év októberében igyekszünk összegyűjteni azokat a termelőket, akik valamilyen módon kötődnek az egyházhoz. Ide kife-

jezetten azok jönnek, akik nem a borászattal foglalkoznak, és büszkén mondhatom, hogy akár egy teljes vásárlói kosarat is össze lehet állítani kizárólag református termelők portékáiból. Ez kiemelten fontos, mert napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a teremtett világ védelme. Az a paprika, amelyik magyar termelő kertjéből jött, biztosan nem utazott több ezer kilométert, így mi is hozzájárulhatunk ajándékba kapott világunk megmentéséhez.

Mennyire népszerűek ezek a gasztroprogramok?
Egyre jobban. Ezek a találkozók vándorrendezvények. Igyekszünk minél több helyre eljutni. Így a közönség is mindig változik. Tavaly például Hajdúnánáson voltunk, ahol helyi ételeket is lehetett kóstolni. A fesztivál jellegű program mellett azonban nagyon fontos, hogy közösen megálljunk Isten előtt, és megköszönjük az ételt, amit már annyira természetesnek veszünk.

Ezért az Agrárminisztériummal közösen minden évben hálaadó istentiszteletet tartunk, ahol közösségekben mondhatunk köszönetet a termésért.

Az egyházon belül talán épp az RKK a koronavírus legnagyobb vesztese. Idén a BORUM-on kívül szinte minden rendezvény elmaradt.

Igen, de nem unatkoztunk, mivel a pandémia időszaka alatt óriási szerepe lett az online alkalmaknak és élő közvetítéseknek is. Nekünk pedig profi eszközeink vannak ehhez, ezért számos rendezvényt megtudtunk tartani az interneten keresztül, és gyakran a gyülekezeteket is segítettük technikai felszereléssel. Azt gondolom, arra kaptunk most lehetőséget Istentől, hogy átgondoltabban, nyugodtabban tudjunk előkészülni a jövő évi feladatokra. Így később a javunkra válhat ez a nyomorúság.

Bencze Zsófi

ADATOK AZ RKK ÉLETÉBŐL

Program	Résztevők száma	A megvalósításon dolgozók száma
Reformátusok Szárszói Konferenciája	400	60
Református Gasztrokulturális Program	800	20
Zenés Beszélgetések	200	10
Református Közéleti és Kulturális Műhely	500	10

AZ EGYHÁZ KINYÚJTOTT KEZE

Szociális fejlesztés, Bangladesig jutó orvoscsoporth, önkéntesség és plüssmacik – csupán néhány a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány (MRSZ) szerteágazó tevékenységei közül. „Isten az, aki megmutatja a területet, amelyért felelősséget kell vállalnom. Ezért nem a magam erejében, hanem benne bízom” – vallja Juhász Márton, az MRSZ ügyvezetője.

Mi a Magyar Református Szeretetszolgálat célkitűzése?

Klasszikus értelemben véve karitatív szervezet vagyunk, ez határozza meg a fő tevékenységünket – de mindent a szeretet parancsára cselekszünk. Mindössze egyetlen intézményünk van, a Biztos Kezdet Gyerekház. Ha valaki református otthonokról hall, azok a Diakóniai Irodához, az egyházkerületekhez, az egyházmegyékhöz vagy a gyülekezetekhez tartoznak. Azonban mi nem segélyszervezet vagyunk, hanem valóban szeretetszolgálat: szeretetből szeretnénk szolgálni azok között, akiknek szükségük van ránk. Eleget szeretnénk tenni Jézus Krisztus kérésének, és *elmenni, hogy tanítványokká tegyünk minden népeket* – ahol a *minden nép* valóban mindenkit jelent, vallástól, nemzetiségtől függetlenül. A munkánkat végezve igyekszünk bizonyosságot tenni arról a reményről, amit kaptunk – ezért is az a mottónk, hogy *Reményt adunk*. Mi magunk is ajándékba kaptuk Isten szeretetét, ezt adjuk tovább tettekkkel és szavakkal – hiszen *a hit cselekedetek nélkül halott* –, hívőként egyszerűen muszáj tennünk másokért.

Hogyan lehet kapcsolódni a szervezet tevékenységéhez?

Akinek van internet-hozzáférése, megtalál bennünket a www.jobbadni.hu weboldalon. Ez a név önmagában is egy bibliai versre utal. A központunk Budapesten van, de irodáinkon keresztül meg lehet találni bennünket Debrecenben, Ózdon, Vásárosnaményban, Alsóörsön, illetve Pécsen, a Kertvárosban. Nemrég lett egy raktárcsarnokunk Ebesen. Úgy terveztük, hogy harminc megváltozott munkaképességű munkatárssal dolgozunk majd együtt. Jelenleg százötven munkatársunk van, valamint azok, akik közfoglalkoztatásban dolgoznak. Reméljük, hamarosan még többen lehetünk.

Melyek az MRSZ legtöbb embert elérő programjai?

Az egyik legjelentősebb a *Szeretetdoboz* program: ünnepekhez kapcsolódóan tartós élelmiszert gyűjtünk rászoruló családoknak. Az utóbbi években advent idején mintegy 100 tonna élelmiszert ajánlottak fel az emberek. Szabó István püspök úr mondta egyszer, hogy a szeretet postásai vagyunk, ennek jegyében adjuk tovább, amit kapunk. Sajnos a vírushelyzetben kiderült, hogy ez a gyűjtés nem a legraktikusabb, ezért már elindítottuk a kártyás adományozást, amely segítségével három hónapig lehet egy-egy családot támogatni 10.000 forinttal. Ez átlátható, követhető és a családokat is nagykorúsítja: megbízunk bennük annyira, hogy el tudják dönteni, mire

van leginkább szükségük. Szintén adventi programunk a *Kívánságlista*: nehéz helyzetben nevelkedő gyerekek kívánságait gyűjtjük össze és tesszük közzé novemberben, ezeket karácsonyig lehet teljesíteni, akár az ajándék megvásárlásával, akár a meglepetés értékének felajánlásával.

Év közben leginkább a Nyilas Misi Ösztöndíjprogram és a tanszerek kapcsán hallani az alapítványról.

Évek óta minden nyáron meghirdetjük tanszergyűjtő akciónkat *Radírozzuk ki a különbségeket* címmel. Célunk, hogy a nehéz helyzetben lévő családok számára megkönnyítsük a tanévkezdést, adományainkkal csökkentjük a felmerülő kiadásokat. Fontos, hogy megváltoztassuk az adakozás kultúráját. Emlékeztessünk mindenkit, hogy ne elhasznált, rossz minőségű tárgyakat ajánljanak fel, hanem valóban hasznosakat, mert azzal segítenek. Emellett magyarországi és a határon túli, magyar nyelvű oktatásban részt vevő, kiemelkedően tehetséges, szociálisan hátrányos helyzetű tanulók támogatására hoztuk létre a Nyilas Misi Ösztöndíjprogramunkat. Az anyagi támogatás mellett mentorok segítik a programban részt vevő diákokat tehetségük kibontakoztatásában. Indulása óta több mint háromszáz fiatal kapott ilyen jellegű segítséget.

Fontos célkitűzésük az önkéntesség népszerűsítése is. Mit jelent ez a gyakorlatban?

Erre a legjobb példa a Szeretethíd. Ez a segítségnyújtó akció mindenkit vár, legyen akár idős, fiatal, egészséges vagy éppen fogyatékkal élő testvérünk ha-

táron innen és túlról. Célunk, hogy közösen tegyünk egymásért, a helyi, gyülekezeti közösségeinkért és a teremtett világért. Szeretnénk, ha kisebb-nagyobb csoportjaink a Kárpát-medence minden területén munkálkodnának a Szeretethíd hétvégején szociális, fejlesztési és ökológiai területen. Ezzel ugyanis valódi segítséget nyújthatnak településeknek, intézményeknek, gyülekezeteknek. Az elmúlt hat évben több mint százezren kapcsolódtak be a programba. Célunk az is, hogy hidat tudjunk építeni a generációk, a segítségnyújtók és rászoruló, a világ és társadalom, Isten és ember között.

Az MRSZ kiemelt figyelmet fordít a szociális fejlesztésre. Milyen szociális területeken tud megjeleni a szervezet?

Az egész zsinati cikluson átívelt az *Együtt a lakhatásért* mentorprogram, amelyben olyan rászoruló családoknak szerettünk volna támogatást nyújtani, amelyeknek adósság miatt került veszélybe a lakhatásuk. Segítettük a kapcsolatteremtést a hivatalokkal, szolgáltatókkal, hitelezőkkel, de a program résztvevői életvezetési tanácsokat is kaptak. A szociális fejlesztés alapvetően szerteágazó, sokszor valóban az alapkőnél kell kezdeni. Egyik projektünk keretén belül például kerti mellékhelyiségeket telepítünk különböző szegregátumokba. Ezeken a helyeken először az igényt kell felkelteni, hogy egyáltalán a sajátjuknak érezzék a fejlesztéseket. Ezért az a célunk, hogy a környéken élő szakemberekkel együttműködve, a helyben lakókkal közösen építsük meg a mellékhelyiségeket. Ezeken a településeken a közfoglalkoztatás is kiemelt programunk, ez is a fejlesztés része.

Jelenleg 1400 közfoglalkoztatott munkavállalójuk dolgozik 400 helyszínen. Miért fontos ez az MRSZ-nek?

Erről a foglalkoztatási formáról kevesen tudják, hogy a dolgozók nem termelik ki saját bérköltségüket és egyéb járulékos költségeiket, de a célja – mint minden fejlesztésnek – hosszú távú: ha valaki azt látja otthon, hogy generációkon keresztül senki nem dolgozott, akkor neki sem lesz motivációja – azonban ha egy családtag elkezd dolgozni, és ettől hasznosnak érzi magát, az a gyerekek számára példaértékű lehet. Ezeknek a programoknak az eredményét 20-30 év múlva látjuk majd.

Ilyen távlatok mellett lehet eredményekről beszélni?

Új ágazatunk a felzárkóztatás. Csatlakoztunk a Belügyminisztérium kezdeményezésére létrehozott *Felzárkózó települések* elnevezésű programhoz. Kilenc falu felzárkóztatásával bíztak meg. Nehezen mérhető az eredmények, de az ilyen programoknál talán mégis kicsit könnyebben. Fontosnak tartjuk, hogy ezeknél a fejlesztéseknél először mindig a helyi gyülekezetet, a lelkészeket keressük meg, azután az önkormányzatokat, a szociális hálózat képviselőit, és csak ezután indulhat el a komplex fejlesztő munka – az út- és csatornahálózatok kiépítésétől egészen az oktatási és nevelési intézmények átalakításáig. Valóban évtizedeket kell várni, mire ezek a gyümölcsök beérnek, de a változás közben is érezhető.

Miben más a rehabilitációs foglalkoztatás, mint a közfoglalkoztatás?

2017 októberében indítottuk el rehabilitációs foglalkoztatási programunkat, amellyel megváltozott munkaképességű személyeknek igyekszünk munkahelyeket teremteni. Ösztönző munkakörülményeket teremtünk, tréningeket tartunk. Ilyen módon igyekszünk támogatni álláskeresésüket és munkavégzésüket. Az ő segítségükkel készülnek például Mentő Macijaink. Ezeknek a plüssöknek különleges küldetésük van: a harsányi és a sarkadi macigyárból az Országos Mentőszolgálathoz kerülnek, mentőautókban teljesítenek szolgálatot, az *általuk ellátott* gyermekeknek nyújtanak vigaszt és megnyugvást. A macik mellé mindig adunk egy ígét is, ami rajtuk túlmutatva is vigasztal.

Japán, Fülöp-szigetek, Banglades – három helyszín, ahol az elmúlt években segítséget nyújtott az MRSZ orvoscsoportja. Mivel foglalkozik pontosan ez a különleges csapat?

Alapvetően a Kárpát-medence magyarok lakta területein szolgálunk, de adódnak olyan helyzetek, amikor a világ más tájain is szükség van ránk. A mienk a világ harmadik leggyorsabban reagáló önkéntes orvoscsoportja, képes a természeti katasztrófák nyomán kialakult krízishelyzetekre 24-48 órán belül reagálni. 2018-ban komoly humanitárius katasztrófával kellett szembenéznünk: a rohingja nép nagy részének vallási és etnikai konfliktus miatt Mianmarból Bangladesbe kellett menekülnie. A kétmilliós kisebbségből legalább egymillió muszlim személynek kellett elhagynia a hazáját. Példaértékű, hogy Délkelet-Ázsia egyik legszegényebb országa nyitotta meg előttük a határait. A menekülttáborban

találkoztunk szír segélyszervezettel is, az ő jelenlétük mutatja talán legjobban az összefogás jelentőségét: náluk akkor már hat éve tartott a háború, mondhaták volna, hogy megvan a maguk baja, de nem tettek. Tudjuk jól, hogy itthon is vannak gondok és nehézségek, de néha távolabbra kell tekintenünk.

Miben tudott segíteni az orvoscsoporthoz a rohingja menekülteknek?

Amikor terveztük az utat, sokszor jött szembe velem a Jakab leveléből jól ismert íge: *Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak.* A kuratóriumunkkal egyetértésben fontosnak tartottuk elutazni Ázsiába. Ha azt látják rajtunk, hogy megyünk és valóban segí-

tünk, akkor ezzel arra mutatunk, aki elküldött bennünket. Ha Pál apostol azt mondta volna, hogy nem utazik Európába, mert ott pogányok élnek, nem terjedt volna el általa a keresztyénség. Hasonló missziós lehetőség volt számunkra a bangladesi út: a gyógyítás mellett az oktatásban is tudtunk *kisebb lábnyomot* hagyni. Csoportunk tagjai az ott élő egészségügyi dolgozóknak mutattak meg hatékony megoldásokat. Mindig azt vallok, hogy nem baj, ha valaki nem rajtunk keresztül segít, a cél az, hogy valakin keresztül megtegye ezt. Nekünk hitelesnek és odaadónak kell lennünk, és bár az ébredést mindig Isten lelke adja, mi lehetünk az egyház kinyújtott keze – akár a határainkon belül, akár azokon túl.

A bangladesi út mellett az MRSZ képviselői a háború sújtotta Szíriába is ellátogattak. Milyen tapasztalatokat lehetett levonni ezekből a találkozó-sokból?

2017 decemberében utaztunk először Szíriába, többek között Aleppóba is, ahová akkoriban nem igazán merészkedtek látogatók. Így azonban a szír és örmény református testvéreink igazán érezték, hogy közösséget vállalunk velük. A városban akkor még hallottunk ágyúdörgést, de megtapasztaltuk azt is, mit jelent, amikor az *élet él és élni akar*: a gyerekek ott is gyerekek voltak, és hiába emlékeztek az akkori kilencévesek vagy annál fiatalabbak kizárólag háborús időkre, mégis élt a remény. Az így kialakult nehéz helyzetben a közösségi élményt megélni velük önmagában is szolgálat volt. Emellett gyűjtéssel és a kormány segítségével támogattuk az oktatási intézményeiket és a vasárnapi iskolákat – ezeken a helyeken biztosítottuk az étkezést is, hogy a gyerekek legalább a hét utolsó napján egyenek háromszor, ami ott nem volt jellemző.

Ennyi nélkülözést és krízist látva mi segíti abban, hogy elvégezze a munkáját?

Az a felismerés, hogy nem minden a mi felelősségünk. Kiskoromban még azt hittem, hogy megváltoztathatjuk a világot, ezért áldozatot akartam hozni, lelkes voltam és motivált. Mostanra rájöttem, hogy nem a földi mennyországot kell felépítenünk, hanem Isten országára kell mutatnunk már idelent: nem világmegváltó tervek kellene, mert a világot Isten már megváltotta. Azonban azokat, akiket ránk bíztak, nekünk kell felemelnünk – testi és lelki értelemben is. Ennek gyakorlati megnyilvánulása például az, hogy az uniós projekteket nem akkor szoktuk befejezni, amikor lejár a pályázat határideje, hanem a határainkat ismerve megpróbáljuk a saját kereteinkből folytatni a munkát. Isten az, aki megmutatja a területet, amelyért felelősséget kell vállalnom. Ezért nem a magam erejében, hanem benne bízom, és az ő váltságahalála iránti hálából vagyok kész áldozatot hozni.

Farkas Zsuzsi

ADATOK AZ MRSZ 2019-ES ÉVÉBŐL

Mit végeztek

rászoruló családok segítése

beérkezett pénzadomány Magyarországról

beérkezett pénzadomány külföldről

7.500 szeretetdoboz

Nyilas Misi pakk

Tűzifa program

hangszeradomány

önkéntes szolgálat

katasztrófasegélyezés

bevételek száma, amín részt vett a kutató-mentő csapatunk

Milyen eredménnyel

20 000 családot segítettek

72 074 898 forint

22 754 200 forint

5 900 rászoruló kapta

9 500 rászoruló gyereknek

4 000 000 forint értékben

5 000 000 forint értékben

15 000 darab

4 000 000 forint értékben

NAGY FELADATOK, MÉG NAGYOBB ELKÖTELEZETTSÉG

Felelősségvállalás a gazdasági tevékenységért és a munkatársakért, a megfelelő háttér biztosítása, valamint a folyamatos kontrolling – így foglalja össze Varga Antalné Nagy Judit a Zsinati Hivatal gazdasági és pénzügyi osztályának tevékenységét. Az osztályvezetővel feleleveníttük az elmúlt évek legfontosabb eseményeit.

Mivel foglalkozik pontosan a gazdasági és pénzügyi osztály?

Adatokkal tudnám leginkább érzékeltetni, hogy mennyire szerteágazóak a feladataink. Ez leginkább a költségvetési főösszegek alakulásán látszik: 2015-ben 24 milliárd forinttal gazdálkodtunk, 2016-ban 29 milliárddal, 2017-ben 35 milliárddal, 2018-ra ez az összeg már 79 milliárdra, 2019-ben 81 milli-

árdra, 2020-ban pedig 76 milliárd forintra emelkedett. Ezek közül a 2018-as év kiugró növekedését az óvodaprogram elindítása jelentette. A teljesség igénye nélkül azt mondanám, hogy 48 pályázat pénzügyeivel foglalkoztunk, 35 milliárd forintnyi összegért vagyunk felelősek. A nagyságrendet az is jelzi, hogy 54 bankszámlát kezelünk folyamatosan a munkatársaimmal.

Ez első hallásra elképzelhetetlen mennyiségnek tűnik.

A pályázatokhoz kapcsolódó szakmai munkát időközben átvette a Zsinati Tanács határozatával létrehozott pályázati irodánk, emellett 2017-től a Református Tananyagfejlesztő Csoport egymilliárd forint

értékű támogatással, az Óvodafejlesztési Projektiroda 2018-tól 30 milliárd forint támogatással gazdálkodik. Viszont a gazdasági és pénzügyi osztályhoz tartozik még a zsinati székház gondnoksága, a karbantartás és a gépkocsiflotta kezelése, de tevékenyen részt veszünk a zsinati rendezvények technikai hátterének biztosításában is.

Milyen feladatokat látnak még el a hétköznapokban?

Osztályunk működteti az egyházi gazdasági hálózatot és a Zsinati Hivatalt. Az állam is velünk kommunikál, rajtunk keresztül érkeznek a támogatások. Legnagyobb feladatunk a bérszámfejtés, a számviteli rendszer kezelése, az éves költségvetés készítése, ami alapján gazdálkodunk, év végén pedig beszámolót készítünk – de minden hónapban ellenőrizzük folyamatainkat a kontrolling rendszerünk alapján. A mi feladatunk a követés és a feltételek biztosítása. Ezek mellett dolgozunk pályázatokkal, kezeljük az ingatlanokat, az autóparkot, és a készpénzforgalmat – bár igyekszünk egyre inkább a banki forgalomra átállni. Személyes célom a kollégáimban tudatosítani: mi azért vagyunk, hogy a hivatal jól működjön, hogy biztosítsuk a hátteret az egyházon belül folyó munkához. A feladatunk, hogy mindig jelen legyünk – karbantartással, fejlesztéssel, vírusvédelmi intézkedésekkel. Felelősek vagyunk a pénzügyekért, de az itt dolgozó emberek egészségéért is.

2015 óta tevékenykedik a gazdasági és pénzügyi osztály vezetőjeként. Miért a Zsinati Hivatalt választotta?

Édesapám, Nagy Gyula református lelkész volt a Pestlőrinc-Erzsébettelepi gyülekezetben. Miután nyugdíjazták, a budapesti Református Theológiai Akadémia questoraként tevékenykedett egészen 1983-ban bekövetkezett haláláig. Gyerekként áhíttattal és tátott szájjal bámultam, amikor édesapám *jelentette* édesanyámnak, hogy nem lesz otthon, mert megy a Zsinatra. Szépen, *paposan*, ünneplőben, fekete kalapban vonult el. Nekem fogalmam sem volt, mi az a Zsinat, de igen titokzatosnak és fennköltnek hangzott. Nagyon büszke voltam, hogy velünk ilyen megtörténik. Isten útjai kifürkészhetetlenek, szoktuk mondani – és lám, én is itt vagyok a Zsinaton immár öt éve.

Ugyanakkor még ilyen élmények után sem vállalta el azonnal a felkérést.

Szabó István püspök úr egy meleg nyári napon felhívott, hogy volna-e kedvem a Zsinaton dolgozni, mint a pénzügyi osztály vezetője. Korábban világi területen tevékenykedtem, persze többnyire költségvetési intézménynél helyezkedtem el, így a szakmai feladat nem volt teljesen ismeretlen. Néhány évtizeddel ezelőtt, a Ráday utcai kollégium építésénél is bejártam édesapámhoz segíteni, illetve a költségvetés készítésénél is jelen voltam. Szabó István akkoriban lett a Külső-Üllői úti Református Egyházközség lelkésze. Ott mindent fel kellett építeni – a gyülekezetet és a templomot is. Az indulás idején segítettem az adminisztrációban, mivel akkoriban a közelben laktam. Azt mondanám, körülbelül ennyi előképzettséggel vállaltam el azt a hatalmas feladatot, amire hívtak.

Miért mondott igent?

Nagyon megijedtem, tele voltam kétséggel, ugyanakkor rendkívül sokat jelentett, hogy én is odaszólhatok a családtagjaimnak: *megyek a Zsinatra*. Igazán sokat tépelődtem, kértem a mennyei atyát, adjon józan, tiszta gondolatokat azzal kapcsolatban, hogy mit kellene tennem. Hogy ne hozzak szégyent a családra, apámra, az egyházra, a püspök úrra. Kértem két hónap lehetőséget arra, hogy meggondolhassam magam. Ha úgy érzem, a feladat meghaladja az erőm, akkor szeretetben, békességben visszavonulhassak. Életem során sok akadályt kellett legyőznöm, sok megpróbáltatáson mentem keresztül, de még ennyi év után is azt érzem, nagyon jól döntöttem. Köszönet és hála érte a Mindenhatónak.

Hogyan kezdődött a közös munka?

Csodálatos munkatársakat kaptam, akikkel úgy érzem, ennyi év után is nagyon jó együtt dolgozni. Elődömtől, Lőrincz Szabolcstól kitűnően megszervezett, jól kialakított munkarendben dolgozó kollégákat örököltem. Nem volt szükség arra, hogy az *új seprű jól seperjen*, nem kellett feltalálnom semmi újat. A csapat segítségemre volt abban is, hogy meglegyen mindig a kellő információm, így ne vétsek szarvashibát. Azóta is őket tekintem igazi támaszaimnak.

Mik voltak a gazdasági és pénzügyi osztály legfőbb eredményei az elmúlt hat évben?

Például a Bárka tábor működtetése. Ehhez szervesen kapcsolódott az SDG Konferencia-központ rekonstrukciója. E feladatok elvégzéséhez összesen 1,6 milliárd forintot bocsátottak rendelkezésünkre.

Emellett 2013 novemberétől 2018 végéig a Zsinati Hivatalban folyt a hittanoktatók bérének kiszámítása is. Ezt a feladatot 2017 végéig szintén a pénzügyi és gazdasági osztály látta el, és átlagosan 1400 fő javadalmának számfejtését foglalta magában. 2018-ban az akkor még a hivatalon belül működő oktatási iroda vette át a számfejtéseket. 2019-től az önálló intézménnyé vált Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalának oktatási irodájához delegáltuk ezeket a feladatokat.

A zsinati ciklus szerteágazó feladatai közül melyeket szerette a legjobban?

Az egyik, szívemhez legközelebb álló feladatnak tekintem aktív részvételünket a Csillagpont Református Ifjúsági Találkozókon. Ehhez az osztály dolgozói jelentős számban csatlakoztak. Ez nemcsak feladatot jelent számomra, hanem lelki gazdagodást, a jövőbe vetett remény erősödését. Gondolom, ezt a kollégák nevében is elmondhatom. A Csillagpont minden második évben kemény munkát jelent, amit örömmel végzünk. Mindent összefoglalva azt mondhatom, hogy a feladat nagy, a felelősség nagy, de éppen ilyen nagy az elkötelezettségünk egyházunk iránt. És ezért egyedül Istené a dicsőség.

Farkas Zsuzsi

A GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI OSZTÁLY ÁLTAL KEZELT PÉNZÖSSZEGEK ALAKULÁSA

2015

24 milliárd forint

2017

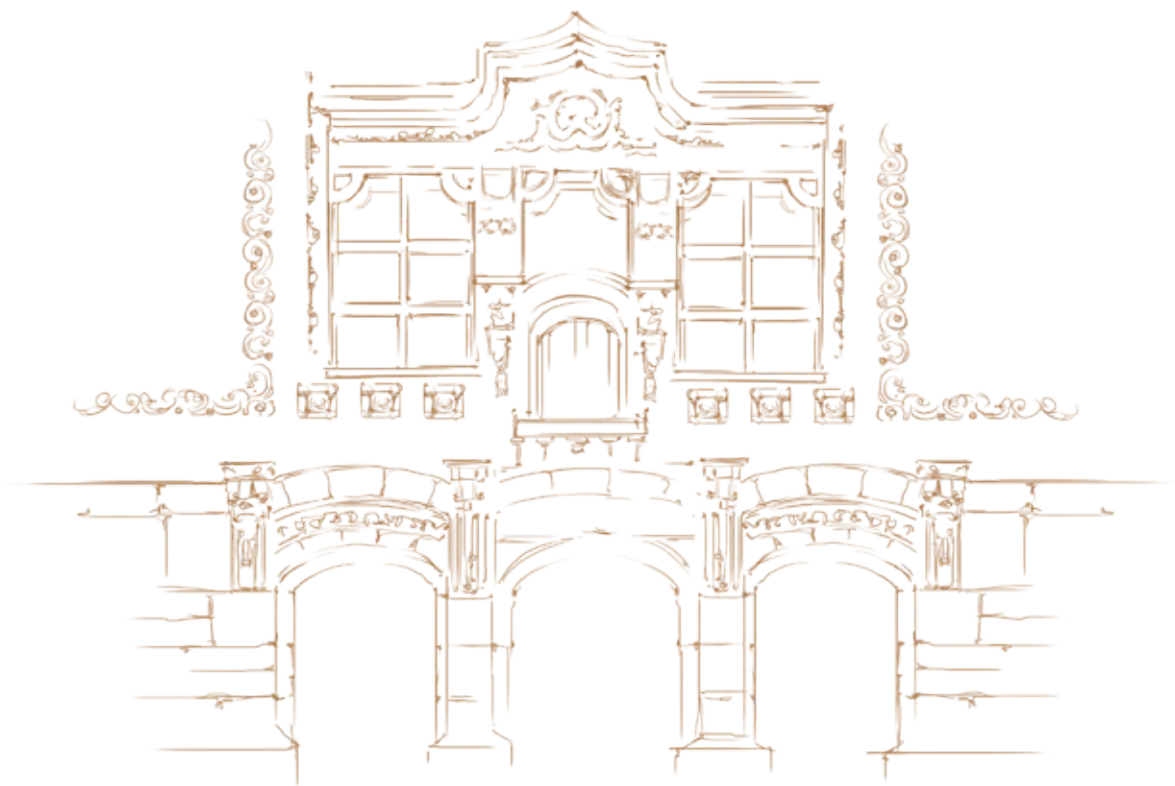
35 milliárd forint

2020

76 milliárd forint

Agazdasági osztályhoz tartozó
bankszámlaszámok száma

54

CIKLUSOKON ÁTÍVELŐ FELADATOK

Ebben a ciklusban szinte minden feladat az új énekeskönyvről szólt, a következő hat évben talán jut idő másra is. Például, hogy egyházmegyei szinten legyen felelőse a református templomok orgonáinak, vagy hogy elkészüljön egy Református Video- és Audiogyűjtemény - véli dr. Bódiss Tamás, a Zsinati Hivatal Egyházzenei Iroda vezetője.

Milyen tervekkel kezdtek bele a XIV. zsinati ciklusba?

Mondhatjuk, hogy ennek a zsinati ciklusnak meghatározó feladata volt létrehozni az új énekeskönyvet, így háttérbe szorultak más fontos tervezetek, amelyeket a következő évtől újból elő kell vennünk.

Az új énekeskönyv ügye már 2009 óta napirenden van. Meddig sikerült eljutni a munkával ebben a ciklusban?

Tavaly a Zsinat elfogadta az énekeskönyv végleges változatát, jelenleg készen áll a tördelése is. Még ki kell egészíteni előszóval, a tárgymutatókkal és a tájékoztató részekkel, amelyek eligazítanak bennünket. Aztán következik a korrektúrafázis. Az új énekeskönyvben 846-ig tart a számozás. Ez valójában 667 éneket jelent, mert – egy korábbi döntés értelmében – minden fejezetben marad néhány üres hely, ahová később egy-két odaváló ének beilleszthető, amennyiben bővíteni kell majd az énekeskönyvet. A francia reformátusok adtak ki hasonló számozású énekeskönyvet, onnan jött az ötlet.

Milyen szakaszai voltak a munkafolyamatnak?

Három szakaszra tudnám bontani. Az első előkészítő, tájékoztató szakasz volt. A határon túli egyháztestek képviselőivel kibővülve megalakult a Generális Konvent Énekeskönyvi Bizottsága. A középső szakaszban, pontosabban 2013-ban egy nemzetközi énekeskönyvi konferencia keretében azt vizsgáltuk, hogyan illeszkedik a mi énekeskönyvünk az európai egyházak hasonló gyűjteményei közé. Megnéztük, hogyan újították meg az énekeskönyvüket a hollandok, a svájciak, és levontuk a tanulságokat. A jelenlegi ciklusban született meg a *Lélekkel és értelemmel* előkészítő kiadvány két füzeté. Az első alapelveket tartalmazó énekes példatár volt, a 2018-ban megjelent második kötetben pedig 92 új ének kapott helyet. A második kötet tízezer példányban jelent meg, partnerprogramunkban csaknem száz gyülekezet-höz jutott el. Ezek a közösségek azóta is tervszerűen használják a kötetet istentiszteleteken, bibliaórákon és egyéb alkalmakon.

Milyen visszajelzéseket kapott az iroda az előkészítő füzetekről?

Folyamatosak voltak a visszajelzések már a 2016-ban megjelent előkészítő füzet után is. Sok vélemény látható napvilágot. Ezeket alapvetően két csoportra lehetett osztani. Voltak, akik teljes megújulást szerettek volna, akik a szimbolikusan is fekete énekeskönyvet ódivatúnak találták, és egy sokkal modernebb irányvonallal mellett érveltek. A másik csoport viszont féltette az 1948-as énekeskönyv értékeit, és azt hangsúlyozta, hogy még a meglévőt sem ismerjük eléggé. Mindegyik visszajelzés fontos volt. Figyelembe véve

a véleményeket, az új énekeskönyv 80 százalékban megtartja az előző kiadás énekanyagát, úgy ötven ének marad ki belőle, és kétszáz új kerül bele.

Milyen színű lesz az új énekeskönyv?

Erről még nincs döntés, a tartalmi rész volt a fontosabb. Ellenben a formátumát már tudjuk: a szokványoshoz képest keskenyebb lesz. Mintául a mai európai kiadványok szolgáltak. Az oldaltördelés is ehhez a keskenyített változathoz készült el. Ez a formátum több szempontból is előnyös: könnyebben kezelhető, elfér egy kézben, vagy akár a zsebben is, a könyv hosszúsága pedig megengedi, hogy több tartalom kerüljön egy-egy oldalra. Az új énekeskönyv formáját, kinézetét, méretét, sőt az árát is az utóbbi években kiadott, legújabb fordításban megjelent Szentíráshoz arányítottuk.

Az egyházzenei iroda feladatai közé tartozik az is, hogy megismertesse majd a gyülekezetekkel az új énekeskönyvet. Hogyan kivitelezik ezt?

Az előkészítő füzetek segítségével már a korábbi években is igyekeztünk felkelteni az érdeklődést. A presbiteri és a lelkési körök segítenek abban, hogy az új énekeskönyv anyaga ismertté váljon. Már a kántorképző tanfolyamokon is előkerült. Számítunk arra, hogy a megjelenés után nagyobb igény lesz az anyag megismerésére. Szerencsére ma már nemcsak személyesen, hanem elektronikus formában is elérni a tartalmakat. Ezért lesz hasznos a világhálón elhelyezett segédanyag, amely az énekeket kommentálja majd néhány sorban, de felkerülnek hanganyagok, főleg az új dallamokhoz, így azok könnyebben

eljutnak a gyülekezetekhez. Számos éneknek van kórusfeldolgozása, amely ebben a formában is szerepelhet az istentiszteleteken. Azon dolgozunk, hogy ezek mindenki számára elérhetőek legyenek. Úgy tervezzük, hogy a református iskolákban dolgozó ének-tanárokat továbbképzés keretében ismertetjük meg az új énekeskönyvvel, ehhez készül most az oktatási terv. Az egyházi ének a református közoktatási intézményekben a tananyag része.

Számos konferenciát és zenei programot szervez az iroda, melyeket emelné ki ezek közül?

Az egyházzenei iroda ebben a ciklusban igyekezett az évenként megrendezett fesztiválok, ünnepi hangversenyek és zenei hetek programjaiba is bevinni az új dalokat, amelyek a *Református Zenei Fesztiválon*, vagy a MÜPA hangversenysorozatában már tavaly, tavalyelőtt is megszólaltak. Kiemelném a *Tahi Egyházzenei Hetet*. Bár a rendezvény idén inkább a kóruséneklésről szólt, tavaly az új énekeskönyv előkészítő füzetek kerültek a középpontba, jövőre pedig már az új énekeskönyvvel lehet behatóbban foglalkozni. Tahit azért is emelném ki, mert 1957 óta szolgálja a gyülekezeti éneklés ügyét. Szerintünk fontos lenne, hogy ne csak egyetlen megmozdulás legyen, hanem három vagy négy, esetleg egyházkerületenként rendezzenek ehhez hasonló nyári zenei hetet, ahol a gyülekezeti énekek és a kóruséneklés a főszerep.

A gyülekezeti éneklés jellemzően orgonakísérettel mellett zajlik az istentiszteleteken. Mit tehet a Zsinati Hivatal Egyházzenei Irodája ezekért a hangszerekért?

Nagyjából kilencszáz orgona található a magyarországi református templomokban, amelyek egy részét a fejlesztési forrásoknak köszönhetően sikerült felújítani, és számos helyen új orgona is épült. Szeretnénk, ha elvárás lenne, hogy egy-egy gyülekezet orgonájának olyan orgonista vagy kántor legyen a szakmai felelőse, aki megfelelően tudja használni a hangszeret, és aki képes a legtöbbet ki is hozni belőle. Azt is szeretnénk elérni, hogy egyházmegyei szinten legyen egy-egy szakértő – egyházmegyei kántor –, aki körzetének kántorait segítve, a hangszerekre, a kórusokra is odafigyelve gondozná az egyházzenei munkát. Ők adhatnának tanácsot, ők nyújthatnának segítséget, mielőtt egy-egy orgonát felújítanak vagy megépítenek. Ha működne az egyházmegyei kántorok rendszere, az sokat segítené a gyülekezetek saját zenei problémáinak – kántor, hangszer, kórus – kezelésében. Nem mellesleg ez segítené az új énekeskönyv sikeres bevezetését, használatát.

Már 2016-ban szóba került, hogy jó lenne létrehozni egy Református Video- és Audiogyűjteményt. Hol tart ez a folyamat?

Még mindig csak javaslati szinten van, ezért ezt a kérdést is elő kell majd vennünk a következő ciklusban. Úgy véljük, hogy kötelességünk összegyűjteni és megőrizni a református egyházzenei hanganyagokat. Az elmúlt évtizedekben számos gyülekezeti kórus adott ki CD-t, vagy korábban kazettát, a *Tahi Egyházzenei Héten* is mindig készült felvétel, ezeket kellene digitalizálni, rendszerezni, és szélesebb körben is hozzáférhetővé tenni.

Mi a legnehezebb az egyházzenei iroda feladatai közül?

A legfőbb feladatunk, hogy egyházunkban az ének-
lés és a zene jelentőségéhez mért hangsúlyt kap-
jon. Ezt szolgálja az új énekeskönyv is, amelynek
szerkesztésénél a legnehezebb feladat talán az volt,
hogy összefogjuk és egységesítsük a különböző írá-
nyokból érkező gondolatokat. Nemcsak kívülről ér-
keztek vélemények és javaslatok, de a munkatársak
is megfogalmazták az egymástól sokszor akár eltérő
álláspontjaikat. Nem volt könnyű ezeket úgy integ-
rálni, hogy végül az egyházunknak minden tekintet-
ben megfelelő énekeskönyv szülessen meg, ne pedig
olyan, amilyenre csupán néhány ember vágyik. Úgy
látom, végül sikerült megőrizni az értékes hagyomá-
nyokat, de az énekeskönyv új anyaga lehetőséget ad
továbblépni.

Mi volt a leghálásabb és a legszebb feladat?

Mindig nagy élmény volt, amikor elkészült egy-egy
ének új fordítása, és az új szöveg először szólalt meg

egy közösségben magyarul. Talán ha már kézben lesz
az új könyv, egyre több ilyen élményt élhetünk meg
közösén.

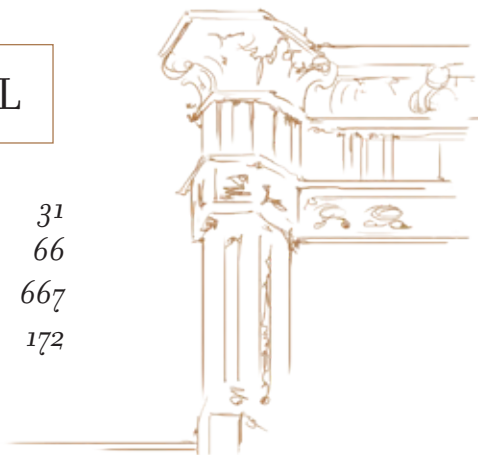
Milyen tervekkel állt elő az egyházzenei iroda a következő zsinati ciklusra?

Természetesen meg kell ismertetni az új énekes-
könyvet, foglalkozni kell a gyülekezeti zenei szolgálat
kereteinek meghatározásával; a kántorok képzésé-
nek, képesítésének és alkalmazásának rendjével, a
szakmai felügyelet és a körzetgondozás rendszeré-
nek létrehozásával, az iskolai egyházi ének tantárgy
jövőjével. E korábban háttérbe szorult feladatokat
azért is fontos újból előhozni, mert az énekeskönyv
csupán eszköz, amit most kézbe adunk, de ennek az
eszköznek a használatát a gyülekezetekben, isten-
tiszteleteken meg is kell tanítani.

Hegedűs Bence

ADATOK AZ EGYHÁZZENEI IRODA ÉLETÉBŐL

<i>Az új énekeskönyvvel foglalkozó munkatársak száma</i>	31
<i>Az énekeskönyv megújításával kapcsolatos megbeszélések száma</i>	66
<i>A megújult énekeskönyvben található énekek száma</i>	667
<i>Ebből az új énekek száma</i>	172

A REFORMÁTUS IFJÚSÁG MAGYAR HANGJA

A jövő egyházáért a jelenben kell tenni – vallja Édes Gábor, a Zsinati Ifjúsági Iroda vezetője. Tennivalókból pedig nincs hiány, az iroda számos programot szervez, ezeken igyekeznek a fiatalokat saját nyelvükön megszólítani. Ifjúsági vezetőket képeznek, nyári táborokat, szakmai fórumokat tartanak, és két évente megrendezik a Csillagpont Református Ifjúsági Találkozót, ahol több mint háromezer fiatal érezheti meg a református közösség egységét.

Manapság menő reformátusnak lenni?

Ha őszinte vagyok, akkor azt gondolom, hogy nem, de ez nem is fontos. A menő dolgok nem időtállóak. A világ nézőpontjából tekintve általában nem menő keresztyénnek lenni. Ennek ellenére úgy tapasztalom, hogy az egyházon belül a református ifjúság egyre inkább kezd magára találni. Egyre többen vannak, akik az életüket Isten ígéje szerint határozzák meg. Kíváncsiak, érdeklődőek, kérdéseik vannak, amelyeket fel is tesznek, ha biztonságosnak érzik a közeget. Mi pedig igyekszünk a partnereinkkel együtt olyan közeget teremteni számukra, ahol az Isten szerinti értékrend a mérvadó, és nem a folyton változó társadalmi normák alapján kapnak válaszokat.

Tart még az a lendület, amely a rendszerváltás után elindította a keresztyén fiatalokat?

A rendszerváltás után a fiatalok nagyon nyitottak voltak az újdonságra. Ez érthető, hiszen hosszú idő után végre lehetett szabadon templomba járni, ifjúsági alkalmakat, találkozókat szervezni. Az előző rendszer-

ben a korlátozások ellenére is komoly és elkötelezett ifjúsági munka folyt, és ennek meg is lett a gyümölcse. Azt viszont be kell látnunk, hogy az elmúlt tíz évben nagyot fordult a világ, ma hatalmas kihívás a fiatalok bizalmába férkőzni, mert nagyon bezárkóztak, nehezebben kapcsolódnak, kevesebb időt töltenek személyesen együtt, gyakran nem tagjai igazi közösségnek. Ettől közömbösebbek lettek, mint az előttük járó generáció fiataljai. Össze kell szednünk tehát magunkat, hogy elérjük őket, mert hatalmas hangzavarban kell az örömmüzenetet hirdetni. Így nagyon nehéz talpon maradni, mégis csodálatos újra és újra megtapasztalni, hogy Isten üzenetének békés csendje ezt a hangzavart is képes áttörni.

A közömbösség ellen küzdeni... ez lehet talán az egyik legnagyobb kihívás.

Valóban az, de mi szeretjük a kihívásokat. Úgy látom, hosszú távon csak a személyes jelenléttel lehet ezt a problémát orvosolni, a közömbösség valójában védekezés. Rengeteg sebet, negatív tapasztalatot hordoznak a fiatalok, és a kétségeik mellett nagyon sok kérdésük van, amelyeket nem mernek feltenni. Ezért kell ismerni a környezetüket, a nyelvüket, hiszen csak így lehet közösségbe kerülni velük, így lehet számukra megteremteni azt a támogató közeget, amelyben meg mernek nyílni.

Mennyire vágnak közösségbe a fiatalok?

Rettentően. És nagyon fontos, hogy hívogassuk, biztassuk a fiataljainkat, hiszen a világi közösségek is

próbálnak alternatívát kínálni számukra. Sokszor kapunk olyan visszajelzést, hogy számukra egészen új élmény volt egy biztonságos, valódi közösség erejét meg tapasztalni. Itt ugyanis az emberek szeretik és nem elítélik egymást. Ezek a fiatalok a következő években hozzák majd meg életük legmeghatározóbb döntéseit, miközben teljesen kiszolgáltatottak a világi hatásoknak. Ezért el kell érni, hogy már ebben a fogékony életkorban megérezhessék Isten jelenlétét, és személyes kapcsolatot alakíthassanak ki vele.

Melyik korosztállal a legnehezebb a munka?

Mindegyik korosztálynál más a kihívás. Érdekes, hogy akik szerető, vallásos családban élnek, általában kedves, jó fej kamaszokká válnak. Aztán tizen-nyolc éves koruk körül jön el a váltás. Ekkor sokan ellenállnak, esetleg a hittel kapcsolatos alapértékeket megtagadják. Ilyenkor óriási kihívás megtartani, visszahívni őket. Akik más elvek mentén nőttek fel, azoknál általában a 14-16 éves vad kamaszkor a kritikus, hiszen ilyenkor az érzelmek mindent felülírnak. Később aztán befogadóbbá válnak, és sokszor ők alkotják a közösség kemény magját. Én ifjvezetőként is azt szeretném elérni, hogy a fiatalok legalább olyan lelkesen meséljenek a pénteki ifiről, mint egy házibuliról.

A Csillagpontról hogy mesélnek? A Kárpát-medence legnagyobb református ifjúsági találkozója vetekedhet például a Sziget Fesztivállal?

Az igazi kérdés szerintem inkább az, hogy akar-e. A válasz pedig az, hogy nem. A két rendezvénynek teljesen eltérőek a céljai. Az a fantasztikus a Csil-

lagpontban, hogy a református ifjúság nagyon sok rétegének tud egyszerre üzenni. Ide bárkit el lehet hívni, világi közösségekből is, itt mindenki megtalálhatja a helyét. A visszajelzések alapján újra és újra azt látjuk, hogy a Csillagpont nagyon meghatározó a fiatalok hitéletében. Mert vágnak arra, hogy együtt lehessenek, és a hitet ilyen hatalmas közösségben megélni egészen euforikus élmény. Nagyon fontos az is, hogy a Csillagponton a fiatalok nyelvén beszélünk. Mert lehet, hogy egy gyülekezet tagjai valójában nem mindig értik teljesen, hogy itt miről is van szó. A pünkösdi történetben az a csodálatos, hogy mindenki a maga nyelvén hallotta Isten üzenetét, azt pedig annyira jó látni, amikor a fiatal is megérti az üzenetet. De ehhez az kell, hogy megismerjük az ő világukat. Ráadásul ez a meg tapasztalás sokakat segít abban, hogy később az egyház tagjaivá válhassanak. Rengeteg ismerősöm van, aki először csak résztvevő volt a Csillagponton, majd önkéntes lett, ma pedig már állandó, rendszeres egyházi szolgálatot végez.

Kik látogatják a találkozót?

Elsősorban református fiatalok az egész Kárpát-medencéből, de vannak más felekezetű résztvevőink, illetve külföldi vendégeink is. A Csillagponton több mint háromezren fordulnak meg az öt nap alatt, így ez a református ifjúság legnagyobb rendezvénye, ahová 14 éves kortól (vagy a konfirmációtól) egészen 35 éves korig várjuk a résztvevőket. A találkozó sokáig vándorrendezvény volt. Így tartottuk Sárospatakon, Tatán vagy éppen Mezőtúron. Az utóbbi évek pozitív tapasztalatai arra sarkalltak bennünket, hogy 2021-ben ismét Debrecenben szervezzük meg

a Csillagpontot. A választásnál fontos szempont volt, hogy a helyszín a határon túli magyarok számára is elérhető távolságban legyen, mivel például Erdélyből, a Felvidékről és Kárpátaljáról is nagy létszámokban jönnek. Ificsoportok, gyülekezetek, baráti társaságok gyakran akár tíz órát is buszoznak, hogy részt vehessenek a találkozón. De sokan vannak olyanok is, akiknek nincs kötődésük az egyházhoz. Őket általában a könnyűzenei koncertekkel tudjuk az eseményre hívni, aztán gyakran a találkozó végéig maradnak, részt vesznek a többi programon is, így ez is különleges módja a missziónak.

Kétévente megszervezni egy ekkora létszámú rendezvényt hatalmas munka lehet.

Valóban az. Az ifjúsági iroda munkatársai több mint egy éven keresztül dolgoznak előzetesen azon, hogy ott, a helyszínen minden rendben menjen, majd a megvalósulást követően az utómunkákkal zárul a szervezési folyamat. A Csillagpont egyik csodája, hogy nagyon sok elhivatott önkéntessel dolgozunk együtt. Ők az iskola vagy a munka mellett áldozzák az idejüket és erejüket arra, hogy Isten dicsőségére egy ilyen projektet összehozzanak. Tavaly hatszáz ilyen lelkes fiatallal és ifjúsági munkással dolgoztunk együtt. Ők azután a találkozón szerzett tapasztalataikkal visszamennek a gyülekezeteikbe, és igyekeznek a tanultakat beépíteni az otthoni szolgálatukba is. Ez nem kis dolog, és azt gondolom, az egyháznak nagy a felelőssége abban, hogy mit kezd ezekkel a fiatalokkal.

Például aki kiscsoportvezető volt a Csillagponton, az jó ifivezetővé válhat a saját gyülekezetében?

Igen, az irodának az is fontos missziója, hogy számon tartsuk és képezzük is az ilyen elhívással és ambícióval rendelkező fiatalokat. Ezért indítottuk el 2018-ban az ifivezető képzésünket (IVK). Azt látjuk, hogy a gyülekezetek vezető lelkészei nagyon elfoglaltak, ezért az ificsoportok sokszor elanyagatlanodnak. A képzésünk egyik célja olyan fiatal vezetőket nevelni, akik mentorálni tudják az ificsoportjukba tartozó fiatalokat, és segítik őket abban, hogy növekedjenek a hitükben. A jelentkezőket négy – tematikailag egymásra épülő – hétvégén át képezzük, de a szakmai fejlődés mellett komoly hangsúlyt fektetünk a közösségi lét megtapasztalására és a fiatal vezetőjelöltek lelki megerősödésére is. Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy ne csak információt adjunk át, hanem egyfajta lelkesítést is közvetítsünk, ezáltal pedig egyre felelősségteljesebb szolgálókat képezzünk.

Mennyire népszerű ez a program?

Mivel egyházunkban hiánypótló munkát végzünk, ezért a képzés iránt nagy az igény. Az első évben több mint hatvan fiatal jelentkezett, többen a lelkészüket buzdítására, hiszen tudták, hogy a képzés amellest, hogy innovatív és nagyon aktuális, a református alapértékekre épül. Az első év tapasztalatai alapján a következő évfolyamokban kisebb létszámmal dolgoztunk, hogy több figyelmet tudjunk fordítani egyenként is a résztvevőkre, illetve idén elindítottuk az IVK második szintjét, amelyre azok a résztvevők jelentkezhetnek, akik az előző két évfolyamban sikeresen elvégezték a képzés első szintjét. Talán elsőre

alacsonynak tűnhet a létszám, de más, ha a hatás felől vizsgáljuk. Gondoljunk bele: ez körülbelül hatvan különböző gyülekezetet, ificsoportot jelent. Ha csak öt fiatal van minden egyes csoportban, az már háromszáz fiatal, akit a képzett ifivezetők fognak össze.

Az ifimunkások, vezetők között is van kapcsolat?

Igen. Amikor 2009-ben a Magyar Református Egyház létrejött, az ifjúsági munkában szolgálók és az ifjúsági szervezetek voltak az elsők, akik elkezdték keresni a kapcsolatot egymással. Ebből az együttműködésből nőtt ki magát a Kárpát-medencei Ifjúsági Egyeztető Fórum (GeKIB), ahol a kerületi és egyházmegyei referensek, egyetemi gyülekezetek, a teológiák, az ifjúsági szervezetek vezetői, valamint a Generális Konvent képviselői rendszeresen, évente két alkalommal találkoznak. A fórum célja, hogy ezen az alkalmon megismerjük az egyházon belüli ifjúsági munka minden spektrumát. Ezen felül a résztvevők megoszthatják egymással tapasztalataikat, tanácsot és segítséget is kérhetnek, hiszen ha egy-egyben vagyunk, akkor senkinek sem kell végvári vitézként egyedül harcolnia. Tehát folyamatosan azon dolgozunk, hogyan tudjuk segíteni egymást, hogyan tudunk együttműködni. Például ha az egyik ificsoport vagy szervezet használ valamilyen programot, anyagot, rendelkezik valamilyen erőforrás felett, azt megoszthatja a másikkal, és ez nagy ajándék. Közben jó dolog közösségben lenni, énekelni, igét hallgatni, együtt imádkozni egymásért.

Akár egy egész éjszakán keresztül...

Igen, az egységet sokféleképpen meg lehet élni, a

legmélyebben akkor, amikor közösen tudunk imádkozni. 2011-ben a teljes Kárpát-medencére kiterjesztettük a kárpátaljai partnerszervezetünk (KRISZ) programját, azóta minden évben október utolsó péntekjén több százan imádkozunk együtt a Kárpát-medencei Református Ifjúsági Imaéjelen. Minden évnek van egy adott tematikája, ami meghatározza, miért is imádkozunk. Idén például a Krisztussal és egymással megélt közösség a téma. A koronavírus-járvány idején különösen aktuális kérdés, hogy Isten segítségével miként lehet áthidalni a távolságokat.

Milyen programokat szervezett még a Zsinati Ifjúsági Iroda az elmúlt hat évben?

A Csillagponttal felváltva volt a Konfi+ elnevezésű nyári szakmai konferenciánk, amelynek révén szerettünk volna a konfirmáció utáni korosztállyal foglalkozó testvéreinknek segíteni összefogni a fiatalokat. Célunk, hogy a fiatalok ne *kikonfirmáljanak* az egyházból, hanem megérkezzenek oda. Délelőtt a főelőadáson, délután egymással párhuzamosan zajló szemináriumokon vehettek részt azok, akik jelentkeztek a konferenciára. A középiskolás és egyetemis-

ta korosztály a Zsinati Ifjúsági Fórum (ZSIF) segítségével lehetett részese az egyházi munkának. Ez skót mintára jött létre. Ebben a református gimnáziumok, egyetemek, szakmai szervezetek képviselői gyűltek össze, hogy egy-egy egyházi működéssel kapcsolatos kérdést megvitassanak. A találkozó eredményeként megszületett nyilatkozatot azután az iroda a következő zsinati ülésen közvetítette a zsinati tagok számára.

Mi a terv a következő évekre?

A Zsinati Ifjúsági Iroda szeretne a református ifjúság magyar hangja lenni. Olyan képviselet, amely segít abban, hogy a fiatalok nyelvén jusson el az üzenet a célcsoportnak, meglegyen a közös hang az ifjak és az egyházi vezetők között. Mert az ifjúság terelgetése nagyon fontos missziója az egyháznak, hiszen néhány év múlva a mi gondjainkra bízott generáció lesz a meghatározó. Ezért szoktuk azt mondani, hogy a fiatalok nem az egyház jövője, hanem már a jelen aktív részesei is. Szeretnénk a korosztálybeli különbségeket áthidalva az örömezenetet továbbítani a fiataloknak, képviselni őket, erősíteni a helyüket és jelentőségüket az egyházban.

Bencze Zsófi

ADATOK AZ IFJÚSÁGI IRODA ÉLETÉBŐL

<i>Csillagpont résztvevők száma 2015-2019</i>	<i>6068 fő</i>
<i>Csillagpont önkéntesek száma 2015-2019</i>	<i>2119</i>
<i>Az Ifjvezető Képzés 3 évfolyamával elért gyülekezetek száma</i>	<i>97</i>
<i>Az ifjúsági iroda aktív, állandó</i>	<i>56</i>

TÖRVÉNYKEZÉSTŐL A TULAJDONI LAPOKIG

A Zsinat jogi osztályának feladatai közé tartozik a szerződéskötés, az egyházi jogi személyiség igazolása és a munkatársak által csak GFO-műveletnek nevezett, gazdasági kódok ellenőrzésével kapcsolatos tevékenység. Keszthelyi Zsolt osztályvezetőt arról kérdeztük, milyen területeken nyújt segítséget irodájuk.

Hogyan foglalná össze a jogi osztály elmúlt hat évét?

Röviden számokkal: huszonkét törvénymódosítás, hatvanöt ülés előkészítése, több mint kétezer-háromszáz szerződés megírása és ötezer-egyszáz egyházfőhatósági igazolás kiállítása. A legnagyobb eredményünknek azt tartom, hogy ezeket zökkenőmentesen megoldottuk. A hétköznapiakban az a célunk, hogy elősegítsük az egyház belső szervezetét és szervezettségét szabályozó rendeletek betartását, illetve támogassuk a zsinati jogtanácsost, és együttműködünk a Zsinat jogi bizottságával.

Mennyit változott osztályuk működése ebben a zsinati ciklusban?

Amikor 2015-ben idekerültem, először a Zsinati Hivatal belső szervezeti szabályaival foglalkoztam, ez bő egy évig tartott. Napi szinten a külső jogi szabályozást biztosítjuk, és szerződéseket kötünk. Az elmúlt években a növekvő feladatmennyiség és a bővülő egyházi projektek miatt a hivatali munkatársak száma is megnövekedett. 2016-ban körülbelül hatszáz szerződést írtunk, a következő évben hétszázat, az utóbbi két évben pedig nyolc-nyolcszázat – a számok alapján azt mondhatom, legalább ötször annyi mun-

kánk van, mint eddig volt. Kezdetben ketten végeztük el a feladatokat, jelenleg három teljes állású és egy félállású munkatárs dolgozik az osztályon.

Elhangzott, hogy több mint ötezer egyházfőhatósági igazolást állítottak ki. Miért fontos ez az igazolás a gyülekezeteknek?

Kiemelt tevékenységünk a jogi személyiség igazolása, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy bár megkülönböztetjük az egyházközségeket, az egyházmegyéket, az egyházkerületeket és a közegyházakat, ezek közül mindössze a közegyházakat jegyezték be az állami jogrendszerbe. Minden további egységünk származtatott jogi személyiséggel rendelkezik, amelyeknek a közegyház saját szervezetén belül ad jogi személyiséget – ez az, amit a jogi osztály igazol. A ciklus elején körülbelül ötszáz egyházfőhatósági igazolást adtunk ki egy évben, mostanra pedig ezernyolcszázat.

A szerződéseken és az igazolásokon túl fontos részt vállalnak a tájékoztatásban is: irodájuk felel a törvények közzétételéért is.

Az egyház belső jogalkotásához hozzátartozik a közlöny és a törvénytár – ettől az évtől megtalálható egyházunk honlapján a hatályos kapcsolatkönyv. A törvények és határozatok mindig felkerültek az oldalra, de a nyomtatható, lábjegyzetekkel ellátott változattal most készültünk el. A közlöny a zsinati jogalkotás és határozathozatal végeredménye, olykor a százharminc oldalt is meghaladja, ezt mi minden alkalommal szerkesztjük, többször átolvassuk és ellenőrizzük. Emellett a jogi osztály készíti el a kinevezéseket és a kirendeléseket, ha szükséges, akkor pedig a díj-

levelet is. Van például 9-12 hónapos egyházi kirendelés külföldi magyar gyülekezetekbe, ilyen esetekben mi szerződünk a kinti közösséggel.

Ezek mellett mi jellemzi még az iroda hétköznapijait?

Néhány esetben állami párbeszédbe is bekapcsolódunk, mint például a börtönlelkészség jogi szabályozásának kérdésénél. Szorosan együttműködünk a Csillagpont Kárpát-medencei Református Ifjúsági Találkozó szervezőivel, ott is szükség van szerződésekre. Munkatársaimmal részt is vettünk a 2017-es és a 2019-es találkozón, hogy a helyszínen is hatékony jogi segítséget tudjunk nyújtani. Ezen kívül tanácsot adunk azoknak, akik az egyháznak dolgoznak, és jogi kérdésekkel fordulnak hozzánk.

Az elmúlt években többször okozott nehézséget a református egyházi ingatlanok jogi helyzete. Hogyan tudtak ebben segítséget nyújtani?

Az egyik szerteágazó feladatunk még az egyházi ingatlanok nyilvántartása. Ehhez 2016 szeptemberében megszereztük Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztályától az összes olyan ingatlan listáját, amelynek nevében szerepel a *református* jelző. Ezeket az adatokat a Lelkészingintézet segítségével elküldtük az egyházmegyéknél és egyházkerületeknél, hogy frissítsék saját adataikat – ez jelenleg is tart. Hasonló folyamat volt az úgynevezett GFO kódok aktualizálása: ez a kód a gazdasági foglalkozási rendszer azonosítója, ez alapján írják ki a pályázatokat. Ha egy pályázatra egyházi jogi személyek nyújthatnak be anyagokat, akkor azt 552-es vagy 555-ös számmal írják ki. Azonban több

református egyházi jogi személy rendelkezett 559-es számmal, ami a kisegyházak kódja – vagyis ők nem indulhattak volna a számukra fontos pályázatokon. Ezt a helyzetet kellett rendbe tennünk, ez volt az első GFO-kód-műveletünk.

Volt második is?

Igen, ezután megnéztük az 552-es és 555-ös kódok között lévő különbséget: az első az elsődlegesen nem vallási tevékenységet folytató jogi személyekre vonatkozik, mint például a szeretetszolgálati intézményekre. A második pedig az elsődlegesen vallási tevékenységet végzőkre. A cél, hogy minden gyülekezet rendelkezzen az 555-ös kóddal – ez a folyamat a vírus miatt elhúzódott, de egyre kevesebb a keveredés.

Más adatok javításában is részt vettek a munkatár-

saival?

A kódokkal és a pályázatokkal függ össze az is, hogy pontosítjuk az egyházközségek címeit és aktualizáljuk a tulajdoni lapokat, egyértelműsítve, hogy az adott terület az illetékes református egyházközség vagy egyházmegye tulajdona. Mivel az egyházfőhatalmági igazolásokat a tulajdoni lapok alapján állítjuk ki, nagyon fontos, hogy pontosak legyenek az elnevezések, hogy ez ne hátráltassa az adott közösséget egy-egy pályázatnál. Hogy ezt a folyamatot megkönnyítsük, elküldtük a Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatbázisát a megyéknek, azok pedig továbbították a gyülekezeteknek – a tervek szerint mindenki pontosítja az adatait, a végső, javított összesítést küldjük vissza a NAV-nak. Eredetileg ezzel még nyáron szeretnénk volna végezni, de a vírus itt is közbeszólt.

2017 tavaszán szerveztek bírói konferenciát is, amely a joggyakorlat egységesítését szorgalmazta.

Az egyházi bíróságok közül a zsinati bíróság adminisztratív ügyeit segítjük. Ilyen ügyekből három indult ebben a ciklusban, kettő közülük határozathozatallal véget is ért. Igen pozitívnak mondható az a gyakorlat, hogy megpróbálják alacsonyabb szinteken megoldani és lezárni az ügyeket. Az egyházi bírósággal kapcsolatban három évvel ezelőtt szerveztünk konferenciát, amelynek célja: a szabályozásról és a gyakorlatról folytatott párbeszéd. Beszélgettünk és jogeseteket oldottunk meg. Két későbbi kollégám is eljött. A tapasztalatok azt mutatták, hogy ez jó fórum az egyházi jogászok számára. Szeretnénk még hasonló konferenciákat szervezni.

Milyen pontokon kapcsolódtak be a Zsinat törvényhozóinak feladataiba?

Két átfogó törvénymódosításban vettünk részt: az új nyugdíjtörvényben és a gazdasági törvényben. Mindkettőt 2018-ban fogadta el a Zsinat, de a módosítá-

sokkal kapcsolatban már 2016-ban megkezdődtek a párbeszéddek. Az esperesek és a gazdasági bizottság javaslatai alapján gondolkodtunk a szövegezésen, mindkét esetben szerveztünk jogalkotási vitanapot, és annak eredményeit is figyelembe vettük a végső verzió kialakításánál.

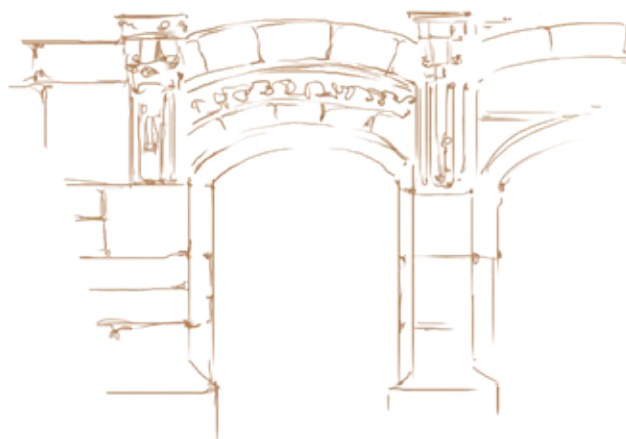
Az elmondottak alapján úgy érzem, egyházjogi kérdésekkel még jogászok körében sem egyszerű foglalkozni. Önt mi hozta mégis erre a pályára?

Reformátusnak születtem, számomra ez meghatározó, nem is volt kérdés, hogy református gimnáziumba megyek – ráadásul olyan korszakban, amikor ez nem volt előnyös. Amikor az általános iskolát követően kiderült, hogy egyházi gimnáziumban szeretném folytatni a tanulmányaimat, volt olyan tanárom, aki le akart beszélni erről. De ez sem tudott eltántorítani, a református identitásom fontosabb volt. Ez az, ami miatt ma is reménykedem abban, hogy jogászként tudok valamit tenni az egyházamért.

Farkas Zsuzsi

ADATOK A JOGI OSZTÁLY ÉLETÉBŐL

<i>Lezajlott törvénymódosítások száma</i>	22
<i>Előkészített tanácskozások száma</i>	65
<i>Megírt szerződések száma</i>	2.300

NEMCSAK PÁLYÁZAT: EMBERI SORSOK, ÉLETEK

Amikor imádkozunk, előfordul, hogy elérhetetlennek tűnik a cél. Ilyenkor rábízuk magunkat Istenre, az ő bölcsességére. A pályázatírást nehéz az imádsággal összehasonlítani, de néha nekünk is rá kell bízni magunkat azokra az erőkre, emberekre, akik szeretnék jobb jövőt álmodni közösségeinknek. Van, aki kap egy ígét, például a Bárka tábor kapcsán, de sokan nem tesznek mást, csupán teljes szívvel dolgoznak. És a sok munkával elvetett mag egyszer csak kihajt – vallja a pályázati iroda vezetője, Kósa Mónika.

Amikor 2016-ban kialakítottuk a pályázati irodát, olyan szervezeti egységet szerettünk volna létrehozni, amelynek munkatársai nemcsak értik és tudják a hazai és uniós eljárásrendet, nemcsak megvalósítani és elszámolni képesek, hanem úgy viszik végig a pályázni kívánó szervezeteket a bonyolult folyamatokon, hogy a pályázók közben mindvégig biztonságban érzik magukat. Irodánk segíti őket, levesz a vállukról minden terhet, amelyet egy projekt jelenthet. Mostanra már biztosan elmondható, hogy sikerült megvalósítani a célunkat. Remek szakemberekkel több mint 82 pályázatot írtunk, több mint 4 milliárd forintot nyertünk (+ 30 milliárd forintot óvodafejlesztésre) és költöttünk el úgy, hogy soha egyetlen forint visszafizetésére sem kötelezték minket. Ez ritka a pályázatok esetében.

A számok mögött mindig emberi életek és történetek vannak. Hogyan látja ezt?

Mindig is az volt a célom, hogy a dokumentumok, elszámolások és határidők mögött láthatóvá váljanak azok a sorsok és életek, amelyekre hatással van egy-egy projekt. A pályázati iroda az elmúlt években számos pályázat segítségével valósította meg terveit. Ezek között volt néhány százezer forintos, de milliárdos nagyságrendű is. A pályázatok számtalan intézmény, egyházközség, gyermek és közösség számára tudtak segítséget nyújtani olyan célok, szolgáltatások beteljesítésével, amelyekre önerőből nem lett volna lehetőség.

Amikor elmegyünk egy tanodába, ahol látjuk, hogy a pedagógusok a szegény sorból érkező gyerekekkel milyen szeretettel tanulnak, vagy amikor ellátoga-

tunk a Bárka tábor területére, ahol a hét végén már nem lehet úgy végigsétálni, hogy ne csimpaszkodnának belénk egy ölelésért vagy jó szóért a gyerekek, akkor ismerjük fel igazán, hogy a pályázatok csupán eszközök a valódi hatások eléréséhez. Az szinte mindegy is, hogy egy buszhoz segítettünk hozzá egy egyházközséget, hajléktalanszállót újíttunk fel, vagy éppen tankonyhát alakítottunk ki fogyatékkal élőknek – minden egyes megvalósult projekttel kicsit az egyházunk lelki életéhez is hozzáteszünk valamit, esélyt adva az embereknek és a közösségeknek. Minden egyes munkánk révén érték születik, és ezzel az egyházunk szolgál.

A beruházások nem egyszerűek. Sokszor a közösségeket segítő ötlet után szinte rögtön az önök

munkája jön. Gyakran futnak versenyt az idővel?

Tervek és megalapozott költségvetés nélkül elindítani egy projektet szinte maga a halálugrás. A pályázat beadásakor még csak lelkes emberek vannak, akik mernek nagyot álmodni, megírni egy pályázatot, de milliókat költeni egy *lehet, hogy nyerni fog* pályázatra, elég nagy ostobaság lenne. Ezért mindenki megteszi, ami tőle telik, majd becsukott szemmel ugrik egy nagyot, beadja a pályázatot, és lesz, ami lesz. De van, amikor a pályázati határidő előtt egy hónappal kell nekiállni engedélyes tervet készíteni, közbeszerzési eljárást lebonyolítani, 24 óra alatt 48-at dolgozni, hogy véghez vigyük a lehetetlent. Nagyjából így indulnak a beruházási pályázatok, de a megvalósításuk sem egyszerűbb. Mégis szeretjük mindegyiket, mert ezekből a pályázatokból újítottuk fel az SDG Családi Hotel és Konferencia-központ, valamint a Csárda épületét Balatonszárszón, ezekből a támogatásokból valósult meg a Károli-egyetem energetikai korszerűsítése és a zsinati székház felújítása. Pályázatból újítottunk fel templomokat, akadálymentesítettünk szociális intézményeket, építettünk gyerekházakat, tanodákat, bölcsődét, drogterápiás otthont, játszótérteret. Több mint 25 beruházási projektet valósítottunk meg, és bár nem volt könnyű, mindegyikre nagyon büszkék vagyunk.

Bárka tábor... Három év alatt hívószóvá vált iskoláinkban, gyülekezeteinkben, hiszen tudják, itt a hitéletnek megfelelően szerető közegben fejlődnek a gyerekeket.

A Bárka minden évben közel 1000 gyermeknek, 200 önkéntesnek és stábtagnak ad lehetőséget *együtt*

építeni a hajót. Itt a nehéz sorsú – például árva vagy nevelőszülői hálózathoz érkező – gyerekek és a református intézményekben élő tehetősebb családi közösségből érkezők együtt táboroznak. A nyaralás közben közvetlen hatással tudunk lenni rájuk. Nemcsak egymással, de különféle sorsokkal, elfogadással, szeretettel és legfőképpen Istennel találkozhatnak, ami változást hozhat az életükben.

A legkedvesebb számomra az a történet, ahogy útjára engedték a Bárkát. Amikor megnyertük a pályázatot, hatalmas volt az öröm. Azután hatalmas a pánik, amikor rádöbrentünk, hogy az előkészítés óta eltelt idő alatt megemelkedtek az árak, változtak a feltételek, nem elég a pénz ahhoz, hogy az előírt indikátorszámot teljesítsük. Vagyis 4 év alatt 3600 gyerek ennyi pénzből nem tud elhajózni a Bárkával. Jó projektet akartunk. Amikor elmentem Gér András zsinati tanácsoshoz, hogy baj van, ide kevés lesz csak a támogatás, ide csoda kell... időt kért. Majd néhány óra múlva feljött hozzám az emeletre, és azt mondta: lefeküdt az irodájába a földre és imádkozott, mert nem tudta, hogyan tovább. És azután jött egy ige: *aki tudna jót tenni, de nem teszi, bűne az annak.* Talán ennyi kellett: *vágjunk bele!* – mondta. Még nem tudja, hogyan lesz, *de megcsináljuk.* És megcsináltuk. Rengeteg támogatást kaptunk, számos visszajelzést, ami azt bizonyítja, áldás van ezen a táboron. És ezt a történetet rengeteg másik követte. Jó lenne egyszer csokorba szedni valamennyit, hogy azok az emberek, akik a háttérben fáradhatatlanul dolgoznak, és rengeteg áldozatot hoznak, vagy éppen annyit látnak, hogy ez *csak* egy tábor, tudják: Isten mennyire velünk van.

2013-ban cigánymissziós stratégiát fogadott el az egyház. Ehhez is számos program illeszkedik.

A tanodaprogramokban részt vevő gyülekezetek az ország 12 településén kezdték meg munkájukat 2017-ben, ezekhez később öt Biztos Kezdet Gyerekház (BK) is csatlakozott. A BK-házak elsősorban a kora gyermekkori képességfejlesztésben segítenek. A tanodák a hátrányos helyzetű gyerekeket támogatják a délutáni közös tanulásban, jellemzően olyan településeken, ahol korábban már volt valamilyen egyházi szolgálat, amely a helyi roma családokat támogatta, és ahol a mélyszegénységben élők és a gyülekezet között már jó kapcsolat épült ki.

Egyházunk Kémesen indította el az egyetlen *Jó kis hely* szolgáltatását. Ez közösségi tér, amely hol gyerekházként, hol tanodaként működik. Délelőttönként baba-mama foglalkozásokra várjuk az édesanyákat és a kicsiket, a délutáni tanoda jellegű foglalkozásokon pedig többnyire az iskolások felzárkóztatását és tehetséggondozását végzik a pedagógusok. De a falubeliek bátran fordulhatnak hozzájuk segítségért akkor is, ha önéletrajzot szeretnének összeállítani, vagy a ruháikat szeretnék mosógéppel kimosni.

Hogy mennyire fontosak ezek az intézmények, azt azok a gyerekek bizonyítják, akik délután négyig iskolában vannak, majd miután hazautaztak az iskolabusszal, képesek visszatekerni a szomszéd faluból a délutáni foglalkozásra.

Ezek az intézmények gyakorlatilag a mélyszegénységben élő családokkal tartják a kapcsolatot a gyermekeken keresztül.

2020-ban fordulóponthoz érkeztünk, hiszen a pályázati időszak végére a tanodák és a gyerekházak

önálló intézményekké váltak, így a Diakóniai Iroda fenntartásába kerültek. Nehéz szívvel, de büszkén engedték el ezeket a nálunk született és jelentőssé váló intézményeket, hiszen tudjuk, hogy mára önálló ágazatot képviselnek.

A Magyarországi Református Egyház Országos Óvoda Programja 2018-ban indult útjára, ehhez Magyarország Kormánya 30 milliárd forint vissza nem térítendő támogatást biztosított.

Nem volt példa ilyen nagyságrendű beruházásra még egyházunk életében. Hatalmas feladat ez, és kiemelt jelentőségű, hiszen a gyerekek ezekben az intézményekben kapják meg az alapokat későbbi életükhöz. A projekt segítségével országszerte mind a négy egyházkerületben lehetőségünk nyílik új óvodák építésére, valamint a már meglévő, leromlott állagú óvodák felújítására. Nem könnyű ezt a projektet a jelenlegi nehéz és állandóan változó piaci helyzetben menedzselni, de mindent megteszünk annak érdekében, hogy a lehető legjobb minőségben valósuljanak meg a beruházások, és 2022-ben már ne csak a falak álljanak, hanem felkészült és működő óvodák nyithassák meg kapuikat a jövő nemzedékének.

Meg tudják osztani másokkal is azt sok tudást, amely az elmúlt időszakban felhalmozódott?

Sokan keresnek fel minket, hogy segítsünk egy-egy cél megvalósításához pályázatot találni, vagy hozunk rendbe egy pályázatíró cég által megírt és magára hagyott pályázatot. Egyeztessünk az EMMI-vel, a Miniszterelnökséggel, hogy bizonyos felhívások módosuljanak, hogy olyan pályázatokat írjanak ki,

amelyekre valóban szükség van. Minden egyes nap új problémával, újabb és újabb megoldandó feladattal szembesít.

Közben írjuk a pályázatokat, bonyolítjuk a projekteket, sőt, a Károli Gáspár Református Egyetem oktatási tevékenységében is részt vállalunk. A KRE Társadalomtudományok és Nemzetközi Tanulmányok Intézetén belül hirdették meg az *Európai uniós pályázatok* nevű tantárgyat. A kurzuson nem csupán elméletet, hanem gyakorlati ismereteket is próbálunk átadni a hallgatónak. Több mint 100 főt vezettünk

be így a pályázatírás és lebonyolítás rejtelseibe az elmúlt négy évben.

Megéri a befektetett munka?

Az öröm pillanatai után a legtöbb pályázónak összeszorul a gyomra, amikor meglátja a nevét a nyertes pályázati listában, mert tudja: most jön csak a neheze. Mi segítünk, hogy megvalósulhassanak az álmok. Hálás vagyok Istennek, és köszönöm minden kollégámnak, aki szívvel-lélekkel dolgozott velünk.

Fekete Zsuzsa

ADATOK A PÁLYÁZATI IRODA ÉLETÉBŐL

<i>Megírt pályázatok száma</i>	82
<i>Elnyert támogatás összege</i>	34 milliárd forint
<i>Visszafizetendő támogatás összege</i>	0
<i>Pályázatiírók száma</i>	100

AZ ÖNÁLLÓSÁG FELELŐSSÉGGEL JÁR

Nem csak az íróasztal mögül érzékeli a hazai oktatásügy változásait, hanem maga is oktat és köznevelési intézményt vezet. Dr. Papp Kornél, a Zsinati Oktatási Iroda vezetője szerint ez előnyt jelent irodavezetői munkájában, mint ahogy az is, hogy a rendszerben fellépő problémákat közvetlenül, tiszteletkörök nélkül tudja eljuttatni a döntéshozókhoz.

Melyek a Zsinati Oktatási Iroda főbb feladatai?

Az oktatási iroda négy, az oktatással összefüggő területen folytat döntéselőkészítő, illetve végrehajtó munkát. Ezek a területek a köznevelés, a felsőoktatás és a hittanoktatás, a szakképzés viszont idén önállósult. Mi kezeljük a Magyarországi Református

Egyháznak járó köznevelési és hittanoktatási támogatásokat, emellett kapcsolatot tartunk különböző államigazgatási szervekkel, miközben mi koordináljuk a Kárpát-medencei református együttműködést is.

Van olyan terület, ahol több szerep jut az oktatási irodának?

Amikor 2013-ban az állami iskolákban bevezették a kötelező hit- és erkölcstanoktatást, a Zsinat úgy döntött, hogy központosítja a hittanoktatást, és központilag foglalkoztatja a hittanoktatókat. 2016-ban, azaz a most lezáruló zsinati ciklusban mi szervezhetjük a fakultatív hittanoktatást is, így most országos

szinten minden ilyen jellegű oktatással kapcsolatos adminisztrációs tevékenység az oktatási irodán keresztül történik. Az adminisztrációs munkák mellett az iroda 1700 hittanoktatót három különböző jogviszonyban foglalkoztat. Háromszázhatvan munkavállalónk, négyszázötven megbízottunk van, a többiek lelkipásztorok.

A lezáruló zsinati ciklus egyik legjelentősebb változása az, hogy a Zsinati Oktatási Iroda önálló jogi személlyé vált. Mit jelent ez a gyakorlatban?

2019-től kezdve mi fizetjük ki a társadalombiztosítási járulékot. Miután tavaly óta több zsinati osztály adminisztrációját végezzük, ez igen megterhelő feladat. A Szeretetszolgálati Iroda már a '90-es évektől hasonló funkciót lát el. Bár önálló gazdasági egységnek mondhatjuk magunkat, szorosan illeszkedünk a Zsinat szervezetébe, ugyanúgy részt veszünk a zsinati irodavezetők munkájában, a koordinációs feladatokban, ahogy eddig.

Milyen mérleggel zárja a zsinati ciklust az iroda a református köznevelési intézmények tekintetében?

Ebben a zsinati ciklusban 22 új intézményfenntartó jelent meg a rendszerben, többségében egyházközség, de intézményfenntartó lett a Bethesda Gyermekkórház, akárcsak a Károli Gáspár Református Egyetem.

Ez a 22 intézményfenntartó 36 új intézményt hozott létre, ezek közül némelyik több köznevelési alapfeladatot is ellát. Így 23 új óvodával, 21 általános iskolával, 2 gimnáziummal, 3 szakképző intézménnyel,

5 alapfokú művészeti iskolával, 2 kollégiummal és 1 pedagógiai szakszolgálattal bővült az intézményrendszer 2015 és 2020 között. A ciklus alatt megszűnt 7 intézmény, melyek közül 4 másik, már meglévő intézménybe olvadt be, hármat pedig az egyház visszaadott az államnak. A nettó gyarapodás így 29 intézményt jelent.

Tartható-e ez a növekedési ütem a következő zsinati ciklusban?

Ez a szám az előző ciklusokhoz viszonyítva átlagosnak mondható. A növekedési ütem tartható volt a kétezres évek közepén is, amikor még nem egyházi oktatást pártoló kormány működött Magyarországon. Szerintem évente átlagosan 5-6 intézménnyel képes gyarapodni az intézményrendszerünk, nem beszélve arról, hogy az egyház óvodafejlesztési programja is most bontakozik ki.

Hány diák vesz részt jelenleg református hittanoktatásban?

A 2019/2020-as tanévben 150 ezer gyermek vett részt valamilyen formában református hitoktatásban. A református fenntartású intézményekben közel 40 ezren, a nem református egyházi iskolákban 14 ezren, míg az állami iskolák református hit- és erkölcstanóráin 74 ezren vettek részt. Az egyházközségek által szervezett fakultatív hittanórákat 24 ezer tanuló látogatta.

Az önálló jogi személlyé válás mellett a 2018 végén elfogadott új református intézményrendszer-fejlesztési stratégia is jelentős eredménynek számít.

Mit érdemes tudni erről?

Ez nem olyan stratégia, amely pontosan előírja, hogy húsz év múlva hová kell eljutni. Ez evolutív szemléletű stratégia, ami több ütemre és megvalósítási időszakra oszlik, azaz folyamatosan figyelnünk kell a környezetünk változását, és ezek alapján beavatkozni ott, ahol szükségesnek érezzük.

A fejlesztési terv *10 pillér*ből és *114 építőkő*ből áll. A megvalósítást egy két-három havonta értekező munkacsoport segíti. Most éppen pedagógus-, illetve intézményvezetői továbbképzés elindításán dolgozunk. A végén természetesen szakvizsgát kell tenni. Elértük, hogy ennek a szakvizsgának a teljesítése nélkül senki nem lehet református intézmény vezetője.

Továbbá be kell vinni a teológiára az intézményfenntartással összefüggő ismeretek oktatását, hogy a leendő lelkészek már ott megismerjék az egyház elvárásait az intézményfenntartókkal szemben.

A stratégiában szerepel az is, hogy az egyes köznevelési intézmények beiskolázási körzethatárait összevessük Magyarország vallási térképével, és ott, ahol a reformátusok aránya magas, viszont a beiskolázás tekintetében fehér foltok vannak, javaslatot tegyünk egy-egy köznevelési intézmény alapítására.

Először is megyei jogú városok óvodáira és általános iskoláira gondolunk. Fontos még az intézményi lelkészek szerepének meghatározása, ezt eddig sehol sem írták le konkrétan, illetve az, hogy közös egyházban gondolkodjanak a fenntartók. Ennek az elmélyítése a cél.

Hasonló gondolat hívhatta életre a Köznevelési Előfinanszírozási Alapot, amely segítségével a csatlakozott intézmények forráshoz juthatnak. Három cél megvalósítása érdekében juthatnak pénzekhez. Melyek ezek?

A Köznevelési Előfinanszírozási Alap a ciklus elején jött létre, 2015 decemberében alapította meg a Zsinati Tanács. A csatlakozó intézmények fenntartóinak azt javasoltuk, hogy az év végi egyenlegrendezés után 5 százalékot adjanak át az előfinanszírozási alapba. Jelenleg az intézményfenntartók mintegy 61 százaléka – 74 intézményfenntartó – tagja az alapnak, amelynek alaptőkéje 162 millió forint. Az alap nem hitelt, nem támogatást, hanem előleget biztosít az intézményeknek likviditásuk megőrzéséhez, fejlesztéseik önrészéhez és a Klebelsberg Képzési Ösztöndíjban részesülő pedagógusok kiváltásához. Az összeget minden évben az alaptőke szintjére hozzuk vissza.

Az oktatási iroda kezeli a Kárpát-medencei Református Oktatási Alapot is. Jellemzően mit támogatnak ebből a forrásból?

Először is a határon túli intézmények, illetve a határon túli egyháztestek oktatási tevékenységét támogatjuk. Bár idén az előző évi gyűjtés összegét, közel 21 millió forintot, egy damaszkuszi keresztyén iskola felújítására fordítottuk. Ebben a zsinati ciklusban több mint 87 millió forint került az alapba, ebből 67 millió forintot a hazai intézmények gyűjtöttek össze. Az oktatási iroda Kárpát-medencei programjait is ebből az alapból finanszírozzuk, mint például a Kárpát-medencei Református Általános Iskolák Találko-

zóját, vagy a Kárpát-medencei Református Középiskolák Találkozóját, nem beszélve a Kárpát-medencei református oktatási intézmények tanévnyitójáról.

A Zsinati Oktatási Irodán keresztül zajlott le az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Magyarországi Református Egyház közös Hangszerprogramja, amely segítségével új hangszerekhez juthattak a művészeti, az általános iskolák és a gimnáziumok. Miért volt szükséges az irodát bevonni ebbe a programba?

Nem az volt a fontos, hogy az irodát bevonják a programba, hanem elérni, hogy a református egyházi iskolák is ugyanolyan támogatásban részesüljenek, mint az állami iskolák. Igaz, egy év késéssel, de elértük, hogy az állam támogatást adjon erre a tevékenységre. Fontos volt az is, hogy közös beszerzéssel tudjunk hozzájutni a hangszerekhez. Ez érdeke volt a minisztériumnak, mert így nem kell évente mind a 80 intézményfenntartóval támogatási szerződést kötnie, illetve fontos volt nekünk is, hiszen így nagyobb mennyiségben, alacsonyabb áron tudtunk hangszereket beszerezni. A program végére 16 alapfokú művészeti iskola kapott egy-egy kiváló minőségű pianínót, 105 általános iskola és 35 gimnázium pedig egy-egy elektromos zongorát. A program része volt még a hangszercsere, illetve a hangszerfelújítás is. Ennek eredményeként a 16 alapfokú művészeti iskola 416 új hangszerhez jutott hozzá, és számos régi hangszert tudtak felújítani, sőt alkatrészek beszerzésére is lehetőség nyílt. A Hangszerprogramra szánt összeg több mint 125 millió forint volt.

Ön már 21 éve vezeti a Zsinati Oktatási Irodát, és egyben 20 éve igazgat egy köznevelési és szakképzési intézményt.

A két feladat valahol kiegészíti egymást. Találkozom sok szakértővel és felelős vezetővel az egyeztetéseken, aki bent ül az irodájában, és nem érzékeli, hogy milyen változások történnek, és milyen problémák jelentkeznek az intézményekben. Én az intézményi tapasztalataimat akkor tudom igazán kamatoztatni, amikor irodai munkát végzek, és ez fordítva is működik. Nem is olyan régen úgy fogalmaztam meg ezt a köznevelésért felelős államtitkárnak, hogy én vagyok a magyar köznevelés lakmuspapírja, mert ha elvörösödik a fejem, akkor tényleg valami baj van. Nem csupán íróasztal mellett tevékenykedem, hanem magam is tanítok, intézményt vezetek, így pontosan érzékelem a különböző problémákat. Jó, hogy ezeket közvetlenül, tiszteletkörök nélkül tudom eljuttatni a döntéshozókhoz. Sokszor az államtitkárság vagy az Oktatási Hivatal is így értesül egy-egy problémáról.

Tud erre konkrét példát mondani?

A tanév kezdetén így értesült az államtitkárság arról, hogy az állami iskolák a járványügyi szabályokat félreértelmezték. Ők úgy gondolták, hogy a hittanoktató sem léphet be az iskolába, hiszen ő is külsős személy. Úgy gondolták, járjon mindenki etikára, és majd amikor elmúlik a járványveszély, beléphet a hittanoktató is. Ezt a problémát minisztériumi szinten elég hamar sikerült kezelni. A tanév első napjára mindenki megkapta a megfelelő tájékoztatást az állami intézményfenntartótól, így az iskolai hittanoktatás szervezése nem ütközött akadályba.

Milyen tervekkel vág neki a következő zsinati ciklusnak az Oktatási Iroda?

Az önállóság felelősséggel jár. Szeretnénk megbízható módon sáfárkodni, tehát az állami támogatásokat az utolsó fillérig a leghatékonyabb módon felhasználni. Ehhez kidolgoztunk egy monitoringrendszert, amit elfogadott a Zsinat, de még nem tudtuk elindítani. Ebben a rendszerben munkatársaink segítenek majd a református intézményeknek az állami források törvényes és hatékony felhasználásában. Amellett, hogy szeretnénk felzárkóztatni a hittanoktatók bérét, célunk az is, hogy a hittanoktatásért felelős területi ügyintézőink munkajogi és társadalombiztosítási ismereteik tekintetében szélesebb körű tudással rendelkezve végezzék a tevékenységüket. Most a legtöbb ügyintézőnk inkább hittant oktat valahol, és csak néhány órában végez adminisztratív munkát. Így nem is tud igazán elmélyülni egy-egy probléma kezelésében. Már az előző ciklus végén, a jelenlegi kezdetén szeretttük volna, hogy átfogó informatikai támogató rendszer működjön az adatok összesítésére, a kapcsolattartásra. Ha az egyházi adminisztráció jelentős részét sikerülne informatikai támogatással megerősíteni, akkor mi is hatékonyabban végezhetnénk a munkánkat.

Hegedűs Bence

SZEMLELETFORMÁLÁS HAGYOMÁNYOSAN ÉS DIGITÁLISAN

A kreativitás, a kooperáció, a kommunikáció és a kritikai gondolkodás fejlesztése játékos formában hatékonyabb, a tankönyv pedig csak egy eszköz mindehhez. Éppen ezért fontos a pedagógusok szemléletformálása – véli Dr. Pompor Zoltán, a Református Tananyagfejlesztő Csoport szakmai vezetője.

A Református Tananyagfejlesztő Csoport 2017 áprilisában alakult. Volt ennek valami előzménye, vagy teljesen a nulláról indult a munka?

A Magyarországi Református Egyházon belül a közismereti tárgyakhoz kapcsolódó tananyagfejlesztés az 1940-es évektől kezdve megszűnt, mint ahogy olyan iskolák sem voltak már 1948 után, ahol ezeket az eszközöket használhatták volna. Az iskolák újra-indítási folyamatát követően a Református Pedagógiai Intézetben indult el tananyagfejlesztés, jobbra hittankönyvek készülnek, hogy segítsék az iskolai református hitoktatást. Illetve volt egy kezdeményezés, Czeglédi Sándor történelemkönyv-sorozata középiskolásoknak, ám azt végül mindössze két intézményben használták.

Hogyan jött létre, és miből gazdálkodik a Tananyagfejlesztő Csoport?

2016 végén az Emberi Erőforrások Minisztériuma úgy döntött, hogy támogatást nyújt a történelmi egyházak tananyagfejlesztési munkájához. A református egyház egymilliárd forintot kapott erre a célra, amit 2021 év végéig kell felhasználnunk. Először a Zsinat Abonyi utcai épületének első emeleti tárgyalója volt

az irodánk, majd másfél évig használtuk az Oktatási Iroda régi irodáit, miután ők új helyükre, az Abonyi utca 27-es szám alá költöztek. Végül 2020 januárjában mi is kaptunk egy szép irodát ugyanabban az épületben az első emeleten.

Milyen közegben kellett elindulnia a Tananyagfejlesztő Csoportnak?

A református iskolák nagyon nagy autonómiával rendelkeznek a tananyag kiválasztásában (is). A református közoktatási törvény a tananyag tekintetében csupán ajánlásokat fogalmaz meg, de az oktatási anyagokat, azok tartalmát, a tanmenetet és a taneszközöket nem írja elő. Az intézményeknek nagy szabadságuk van, és a legtöbb helyen élnek is ezzel. Ha a fenntartónak van rálátása az oktatásra, a nevelőtestülettel együtt formálhatja a pedagógiai programot, és meghatározhatja az ehhez kapcsolódó taneszközöket, de általában nem ez a jellemző. Minden iskolának saját karaktere van, emiatt igen különbözően oktatnak a református tanárok. Ebben a környezetben kellett elfogadtatnunk magunkat, és felvázolni az elképzeléseinket.

Mi volt az első kiadvány, amely napvilágot látott?

Az Alapvetés – Háttértanulmányok a református iskolaszisztemfejlesztéséhez című kiadvány. Ebbe belekerült annak a háttérkutatásnak az eredménye is, amely megfogalmazza, hogy tantervi szinten a rendszerrel, illetve a tananyagokkal kapcsolatban milyen elvárásai vannak a pedagógusoknak, intézményeknek.

És mit várnak el?

Semmiféleképpen sem kész tankönyvcsaládokban gondolkodnak, és abban sem, hogyan lehetne az állami tankönyvek helyett másokat hozni. Inkább olyan kiegészítő anyagokat, segédkönyveket szeretnének, amelyekkel az iskola református jellegét megtudják erősíteni. Sokszor munkafüzetben gondolkodnak, tőlünk pedig praktikus tanácsokat és módszertani ötleteket várnak. Végül is ebbe az irányba indultunk el a tananyagfejlesztés tekintetében.

Ebben a zsinati ciklusban a Tananyagfejlesztő Csoportnak 17 kiadványa jelent meg. A kiadványok szerkesztésénél mi az irányelv?

Mindenféleképpen olyan hiánypótló tananyagokat szeretnénk megjelentetni, amelyek segítik a keresztényen nevelést az iskolákban. Fontosnak tartjuk a teremtett világ egészének megismertetését, tananyagaink is ezt tükrözik. Csomagokban gondolkodunk: a diákoknak szánt papíralapú tananyagok mellé kiegészítő digitális tartalmat fejlesztünk, a pedagógusoknak pedig a feldolgozást segítő, szemléletformáló módszertani ötlettárakat adunk. Mindezt magas minőségű kiadványokban.

Melyik kiadványokat tartják fontosabbnak, amelyek a diákok vagy amelyek a tanárok számára készültek?

A tankönyv önmagában nem sokat ér. Ez csak eszköz, amely akkor működik, ha a pedagógus rendelkezik olyan módszertani ismeretekkel, amelyek hatékony interpretációt eredményeznek. Ezért helyezünk nagyobb hangsúlyt a pedagógusok szemléletformálá-

sához kapcsolódó kiadványokra. Sokszor hallottuk az elmúlt időszakban, hogy a digitális oktatás azért nehéz, mert nincs meg a személyes kontaktus. A pedagógusoknak szóló segédanyagainkban elsősorban a tanár-diák közös tanulásra helyezzük a hangsúlyt. Hisszük, hogy a kreativitás, a kooperáció, a kommunikáció és a kritikai gondolkodás fejlesztése játékos formában hatékonyabb. A digitális tartalomfejlesztésnél is elsődleges a játékoság.

Melyik kiadványt emelné ki?

A *Kezd őszülni a nyár* című, harmadik-negyedik évfolyamosoknak szánt szöveggyűjteményt, amely az egyik legmélyebb és leginkább átgondolt fejlesztésünk. Ez egy négykötetes szöveggyűjtemény-sorozat első kötete, amelyhez négykötetnyi tanítói ötlettár társul. Mindegyik kötet háromszáz oldalas, így igazából 1200 oldalon át böngészhetnek a pedagógusok azok közül az ötletek közül, amelyek segítenek a harmadik-negyedik osztályos gyermekekkel megszerettetni az irodalmat. Vagyis arról beszél, hogyan lehet játszani velük a verseken és a szövegeken keresztül. A kiadvány egyúttal olyan olvasókönyv, amelyet a gyerekek szívesen vesznek a kezükbe, olvasgathatnak órán kívül, akár otthon is – szüleikkel, testvéreikkel együtt. Alsó tagozatban sokszor ugyanaz a pedagógus tanítja a környezetismeretet, a magyart, a matekot és az éneket is. Az ötlettár komplex, így nem csupán magyarórán, hanem más tanórákon is hasznos. Nem lehet a világot tantárgyakra szétdarabolni. Minden órán az életről, a teremtett világ teljességéről érdemes beszélni, és arról, hogy a világot sokféle módon meg lehet ismerni.

Tesztelik is a kiadványokat?

Igen, a szöveggyűjteményt és az ötleteket egy éven keresztül 40 pedagógus mintegy 800 gyerekkel közösen tesztelte heti rendszerességgel. A köteteket évszakok szerint osztották fel. Mindegyik kötet átadása előtt felkészítés volt, ahol a könyv szerkesztői elmondták a pedagógusoknak a koncepciót: mire kell figyelni, mit mire lehet használni. Eljátszották velük a játékokat is, ezután lehetett kipróbálni az iskolákban. Nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk: például hogy módszertanilag gazdagította a pedagógus egyéni munkáját, vagy hogy hazavitték a gyerekek a könyvet, amelyből aztán a szülők meséltek nekik.

Mennyire jellemző, hogy bevonják a tanárokat a fejlesztési munkafolyamatba?

Kezdetől fogva az volt az alapelv, hogy a református tananyagfejlesztést református intézmények pedagógusaival valósítjuk meg, így ők is érintettek lesznek. Nem szerettük volna azt az érzést kelteni, hogy Budapesten ülnek az okosok, megírják a könyveket, és onnantól kezdve tessék ezeket használni. Ehelyett fejlesztőtársakat kerestünk, akik tapasztalataikkal, ötleteikkel az egész református köznevelési rendszer hasznára lehetnek. Akár próbáról, akár fejlesztésről, akár együttműködésről legyen szó, a református iskolákat keressük, őket szolgáljuk. 2017-től évente rendezünk módszertani konferenciát Miskolcon, ahová nagyjából 100 pedagógus jön el tanulni és megosztani a többiekkel jól kipróbált saját gyakorlatait. Úgy látjuk, élő kapcsolatunk van az intézményekkel.

Miért fontos, hogy digitális tartalmak is készüljenek?

Tizenöt-húsz évvel ezelőtt a digitális tananyag újdonságnak számított, ma már elképzelhetetlen a tananyagfejlesztés digitális kiegészítők nélkül. Az eszközök rendelkezésre állnak, mindenkinek van a kezében okostelefon, az iskolákban tabletek, projektorok, okostáblák segítik a munkát. A tankönyvekhez hasonlóan a digitális tartalmakra is eszközökként tekintünk: a Református Tananyagtárban (reftantar.hu) megtalálható, ingyenesen elérhető több száz videó, sok-sok 3D-s animáció és hanganyag. Ezekhez a fejlesztés során ötleteket adunk, foglalkozáspéldákat, témacsomagokat ajánlunk, megmutatjuk a pedagógusoknak a digitális tartalmak széles palettáját, ők pedig eldöntik, mit és hogyan használnak fel belőlük.

A digitális tartalmak a nyomtatott kiadványok kiegészítői?

Alapvetően igen. A *Jóság néni csokija* című kötet 8 történetéhez először 8 animációs film készült, majd a kisfilmek képeiből válogattunk a nyomtatott könyv illusztrációihoz. A *Történetek a Bibliából* című angol-magyar kétnyelvű kiadványhoz angol, német, holland és magyar nyelven készültek filmek. Ott a nyelvtanításra szeretnénk volna a hangsúlyt helyezni. Persze néha komplex rendszerrel próbálkozunk, mint például a *Peregrin – Az elveszett adatok nyomában* című játékunk esetében.

Ez az a játék, amelyik bekerült a Best European Learning Materials Awards (BELMA) idei versenyének döntősei közé?

Igen, ez az. A játék története is izgalmas. A reformáció 500. évfordulójára összeraktak egy *Protestáns iskolatörténeti mozaik* című kiállítást, amely gazdag szöveg- és képanyaggal mutatta be protestáns iskolák történeteit. Ugyanakkor ez statikus kiállítás volt. Gyakorlatilag plakátokat vittek körbe az ország iskoláiba, a kiállításához készült weboldal is statikus volt, végig lehetett nézegetni a képeket, el lehetett olvasni a szövegeket. Amikor elkezdtük a fejlesztést, arra gondoltunk, hogy jó lenne, ha ezek az értékes nyersanyagok egy érdekes történetben, interaktív módon jelennének meg. Így aztán beletettük őket egy játékba, amellyel aztán közel 800 diák játszott hónapokon keresztül. Külön öröm, hogy határon túli intézmények is bekapcsolódtak a játékba. A *Peregrin* olyan egyedülálló, látványos online kalandjáték lett, amelyben a diákok komplex módon, több tantárgyat integrálva ismerhetik meg a református iskolák világát a 16. századtól napjainkig.

Mi a legnehezebb a Tananyagfejlesztő Csoport munkájában?

A munkánkban talán az a legnehezebb, hogy egyszerre 5-6 kiadvánnyal kell foglalkozni, ami mellé bejön még egy-két jó ötlet. Ezeket aztán el kell kezdeni kidolgozni, ami sok egyeztetéssel és tárgyalással jár. A szöveggyűjtemények elkészítésében a legnehezebb

feladat a szerzői jogok tisztázása volt, hiszen 150 kortárs szerzővel és azok örököseivel kellett egyezkedni. Megjegyzem, hogy ez nem csupán a legnehezebb, de a legköltségesebb része is a kiadványszerkesztésnek.

Mi a legjobb?

Az a legjobb, hogy az általunk képviselt tanulásszemlélethez mindig találunk partnereket. Áldásként éljük meg, hogy olyan emberekkel működhetünk együtt, akik hozzánk hasonlóan lelkesednek ezért az ügyért. Kiváló szakemberekkel dolgozunk – és nem csak református körökből. Számos olyan fejlesztő-partnerünk van, akinek a református egyházzal korábban nem volt kapcsolata. Ők a mi aspektusunkon át kapnak képet erről az egész rendszerről. Kicsit

minket is megismernek. Így a munkánk részben missziós tevékenység is.

Mi lesz, ha elfogy az egymilliárd forint?

Reméljük, jól sáfárcodtunk a pénzzel, örülnénk, ha a létrehozott kiadványok a gyakorlati oktatásban is szerepet kapnának. A református egyháznak, és persze az intézményeknek kell eldönteniük, hogy szükségük van-e a hittankönyveken kívül saját tananyag-tartalmakra. Persze mondhatják: eddig sem volt erre igazán szükség, ezután sincs. De reméljük, mindebben meglátják az értéket, és úgy gondolják, érdemes a fejlesztéseket folytatni.

Hegedűs Bence

ADATOK A TANANYAGFEJLESZTŐ CSOPORT ÉLETÉBŐL

A Kezd őszülni a nyár című kiadvány fontosabb mérőszámai

<i>Kötetek száma</i>	4
<i>Kötetek oldalszáma</i>	300
<i>Kötet elkészülésének ideje (hónap)</i>	12
<i>Köteten dolgozó pedagógusok száma</i>	40
<i>Kötetet tesztelő gyerekek száma</i>	800

AZ EGYSÉG SZOLGÁLATÁBAN

A határon túl élő reformátusság helyzetét mindig is belügyeként kezelte a Magyarországi Református Egyház, ezért – amint erre a kilencvenes években ismét lehetőség nyílt – nélkülözhetetlenné vált a Kárpát-medencei kapcsolattartás megszervezése. Czanik András Kárpát-medencei referens a közös felelősségvállalást és a mindennapokban is megvalósuló református egységet tekinti szolgálata alapjainak.

Hogyan kell elképzelnünk a Kárpát-medencei referens munkakörét?

2004 nyarán alakult meg a Generális Konvent, amely egyúttal új modellt is hozott a Kárpát-medencei református kapcsolatok terén. A korábbi tapasztalatok alapján született a döntés: a testületnek ne legyen külön elnöke, saját székháza és infrastruktúrája, hanem a hivatalban lévő Kárpát-medencei egyházvezetők közösen hozzanak döntéseket, és elegendő, ha a Zsinati Hivatal munkatársai végzik a kapcsolódó feladatokat a zsinati tanácsos vezetésével. Már a megalkulás éve is intenzív volt: a jól ismert kettős állampolgársággal kapcsolatos decemberi népszavazás – ennek a kampányába az egyházak is bekapcsolódtak – bőven adott feladatot. Gyorsan kiderült, hogy a külhoni kapcsolattartás komolyabb munkavégzéssel jár, amit a mindenkori tanácsos egyedül nem tud ellátni, ezért szükség lett még egy munkatársra. Ezt a pozíciót töltöm be 2005 óta. Ez a munkakör a folyamatos kapcsolattartás mellett alapvetően a Generális Konvent testületi üléseinek előkészítéséről, a hozott döntések végrehajtásának figyelemmel kíséréséről

és a bizottsági munka segítéséről, nyomon követéséről szól. Amikor idekerültem, az első kérdés az volt, hol legyen az asztalom, ezt a feladatkört ugyanis a vezetés nem tekintette külügyi munkának, álláspontjuk szerint kapcsolatot tartani a határon túli magyarsággal a belügyünk. De például nem kizárólag jogi vagy gazdasági kérdésekkel foglalkozom, így először a Missziói Irodához kerültem. Néhány évvel később ez az osztály helyet cserélt a Kommunikációs Szolgálattal, azonban akkor az én asztalom már ott maradt, mivel a munkám szerves része a kommunikáció is. A Generális Konventtel kapcsolatos ügyek mellett kezdetben fontos szerepet kapott a külhoni magyar református egyházak mindennapjainak bemutatása is, hiszen akkor még nem rendelkeztek saját online felületekkel, ennek pedig az egyik legfontosabb pillére a reformatus.hu oldalon futó Határon túl rovat volt. Az évek során aztán a fesztiválszervezéstől a lapszerkesztésig sokféle feladatban kipróbálhattam magam.

Személyesen miért érzi fontosnak ezt a fajta kapcsolattartást?

Én magam lelkészcsaládból származom, gyakorlatilag belenőttem az egyházba, édesapám révén pedig megtanultam, mennyire fontos a kapcsolattartás: ő is tudatosan kereste ennek lehetőségeit egy jóval nehezebb korban. Az 1960-as évek végétől sok erdélyi lelkésszel tartotta a kapcsolatot, és gyakran látogattak bennünket külhoni és holland testvérek. Számomra ez akkoriban természetes volt, a munkámban pedig fontossá vált, hogy ha a lelkészi hivatást nem is, ezt a fajta szolgálatot mégis továbbviszem, amiben tudtam építeni a már meglévő ismeretségekre. A legjelen-

tősebb esemény aztán e téren a Magyar Református Egyház megalakulása volt 2009. május 22-én. Akkor sikerült a kapcsolattartás kereteit megerősíteni, azóta pedig ezt a keretet igyekszünk egyre több tartalommal megtölteni.

Mi változott a tizenegy évvel ezelőtti állapotokhoz képest?

Az online világ térhódítása miatt már minden egyháztest tud önmaga is kommunikálni, ettől függetlenül a kapcsolattartás ugyanolyan fontos maradt, ugyanakkor a vezető testület döntései nyomán születő határozatok időről időre új feladatokat generálnak. Mindezzel párhuzamosan létrejött például a Kárpát-medencei Református Oktatási Alap, valamint egy olyan segélyalap is, amellyel kárpátaljai nyugdíjas lelkészeket támogatunk. Hála Istennek egyre több a Kárpát-medencei szemléletet tükröző program, eseményeink szervezésekor nem csupán a határainkon belül gondolkodunk: ifjúsági irodánk évente kétszer megszervezi a Kárpát-medencei református ifjúsági fórumot (GeKIB), a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány ezen keretek között gasztrokulturális programokat tervez, de ugyanilyen, határokon túlmutató esemény a Csillagpont ifjúsági találkozó, és a Magyar Református Szeretetszolgálat sem csak hazánkban tevékenykedik.

Miben nyilvánul meg leginkább a magyar reformátusok egysége?

2009-ben két hasonlattal is próbálták kifejezni egységünket: az egyik szerint ez olyan kép, amelyet közel kilenc évtizede kiszakítottak a keretéből, most pedig

újra keretet kapott. De – ahogy az előbb én is használtam – hasonlítják egy tartalommal feltöltendő kerethez is. Valójában mindnyájan próbáljuk tanulni ezt az egységet. Tizenegy évvel ezelőtt az motivált minket, hogy helyre kell állítani a Magyar Református Egyházat. Küzdöttünk ezért, így megszületett a közös alkotmányunk. Ezután azonban új célokat kellett találnunk. Ma már azt mondhatom, hogy tényleg a létrejött keretben gondolkodunk, az egység a mindennapok része lett. Erre szép példa a közös költségvetés alakulása. Korábban a Magyarországi Református Egyház költségvetéséből támogattuk a külföldi egyházakat, ma már ők is hozzáteszik ehhez a saját részüket, és közösen döntünk arról, hol van a legnagyobb szükség a támogatásra. Ma már nemcsak mi, anyaországiak segítjük a határon túl élő testvé-

reket, hanem közösen viseljük a terheket és vállaljuk a felelősséget. Ha bárhol természeti katasztrófa történik, együtt segít a Kárpát-medence reformátussága. Fontos, hogy ez természetessé vált, hiszen sokan emlékeznek még, hogy ez mennyire elképzelhetetlen volt 1990 előtt.

Milyen út vezetett ahhoz, hogy ez ennyire természetes legyen?

Az én egyik példám erre a Csillagpont szervezése. Az ifjúsági együttműködéssel kapcsolatban sokszor mesélik, hogy a Kárpát-medencei egyházkerületek ifjúsági képviselői először még nagyon hivatalos keretek között találkoztak, majd az együttműködésük szépen lassan barátsággá vált. Számomra ez lett az egyik leginspirálóbb Kárpát-medencei közösség.

Ezek a találkozások azért váltak intenzívvé, mert a résztvevők számára voltak fontosak. És fontosak ma is. Összehangolják programjaikat, közösen szerveznek eseményeket, mint például a Csillagpontot. Hasonló kezdeményezéseket láthatunk az oktatás terén és a diaszpórában is.

Bár a diaszpóra kérdése nem csak a Kárpát-medencéhez köthető, mégis ehhez a kapcsolattartáshoz tartozik.

Mivel a kivándorlás sem csak Magyarországot érinti, a Kárpát-medencei református anyaegházak évek óta közösen lépnek fel az elvándorlás célországaiban működő közösségek érdekében. Ahogy az is fontos cél volt, hogy a Magyar Református Egyházat

ne korlátozzuk a Kárpát-medencére, hanem az valóban minden magyar református közössége lehessen. Először az Amerikai Magyar Református Egyház, majd a kanadai és a luxemburgi, tavaly pedig a szintén amerikai – Krisztus Egyesült Egyházához tartozó – Kálvin Zsinat Egyházkerület csatlakozott a közösségünkhöz. Látjuk, hogy folyamatosan épül a kapcsolatrendszer egyházaink között, közben pedig az állam is egyre aktívabban igyekszik segíteni a világban élő magyarokat. A Magyar Diaszpóra Tanácsban az állam és a diaszpórában működő szervezetek mellett részt vesznek az egyházak képviselői is. Az együttműködés eredményeképpen immár három éve a Kőrösi Csoma Sándor Ösztöndíjprogramon belül hitéleti tevékenység végzésére is lehet jelentkezni. Emellett pe-

dig az állam és az egyház viszonyát rendező 2017-es megállapodásban is megjelenik, hogy Magyarország Kormánya a Generális Konventen keresztül támogatja a református diaszpórát.

Az elmúlt hat évben melyek voltak azok az események, amelyeket örömmel idéz fel?

Egyrészt azok, amelyeken keresztül a kapcsolatunk szorosabbá vált a diaszpórában élőkkel. Sokszor ott is megjelenik a megosztottság, de utazásaim során megismerhettem történeteiket, hátterüket, és egyre inkább magától értetődő lett, hogy keressük egymást, és hogy találkozunk. A reformáció emlékéve személyesen is sokat jelentett számomra. Bár egy bokató-

rés miatt egy részét otthon kellett töltenem, mégis megtapasztaltam, hogyan ünnepelünk együtt szerte a Kárpát-medencében. Hasonló érzés volt 2019-ben egységünk tízéves évfordulóját ünnepelni, és visszatekinteni a megtett útra. Sokat jelent az is, amikor megszületik valami új: ilyen volt, amikor a Második Helvét Hitvallás új fordítását 2017-ben elfogadták – ezzel egyszerre erősítettük meg hitvallási közösségünket és jelöltük ki a céljainkat –, de a Generális Konvent Liturgiai és Himnológiai Bizottságának sokéves előkészítő munkája is meghozza a gyümölcsét, hiszen hamarosan kézbe vehetjük új énekeskönyvünket.

Farkas Zsuzsi

ZÁRSZÓ A MÁSODIK CIKLUS VÉGÉN

Mindeddig megsegített bennünket az Úr.
(1Sámuel 7, 12)

A Zsinat világi elnökeként illik legalább néhány pillanatkép felidézésével szólnom az elmúlt ciklus szimbolikus eseményeiről, eredményeiről. Az Úr-isten iránti mélységes hálával és őszinte örömmel tárom olvasóim elé, hogy az elmúlt években végig megtapasztalhattam mind főgondnoki, mind zsinati elnöki tevékenységemben az Úristen megtartó kegyelmét és segítő, áldásos jelenlétét.

Az ő segedelmével több egyházi témájú könyvet írhattam ez alatt az időszak alatt. Napjainkban sok vita van az európaiság fogalmáról. *Nagy Károly német-római császár és az európaiság* című kötetemmel azt szeretném elérni, hogy olvasóim az európaiság klaszszikus értelmezését ismerjék meg, amelynek fontos tartópillére a keresztyénség. Manapság ezt gyakran mellőzik azok, akik a témával foglalkoznak. Sajnos még a keresztyén szellemben megálmodott Európai Unió képviselői közül is sokan eltérnek az európaiság fogalmának hagyományos értelmezésétől.

Isten kegyelméből köszönhettem az ismét létrehívott Reformátusok Szárszói Konferenciáját, ahol számos izgalmas és a társadalmunkat olykor megosztó témában hallhattunk előadásokat, vitákat. Sajnos ebben az esztendőben a koronavírus-járvány miatt ezt a találkozót, valamint a református egységnapot is törölni kellett a programjaink közül.

Külföldi útjaimon számos érdekes tapasztalatot szereztem a különböző országok zsinatairól. Nem-

régiben részt vehettem egy egyházi konferencián Zürichben a reformáció jubileuma kapcsán. A harminc résztvevőből nyolcan voltunk magyarok. Legidősebb vendégként én szólhattam először. Előadásomban elmondtam, hogy amíg a valaha keresztyén Európa nyugati részén funkciót váltanak az egykori keresztyén templomok – lesz belőlük hangversenytér, étterem, esetleg mecset, netán lebontják őket –, addig a Kárpát-medence területén ebben a pillanatban is öt új magyar református templom épül. Mi így válaszolunk az értékválsággal küzdő világ kihívásaira, mert krisztushívők és magyarok akarunk maradni. Nagy tetszés fogadta felszólalásomat.

Fontosnak tartom, hogy segítsük a trianoni békediktátum által elszakított területek magyarságát. Gyakran tartottam előadásokat a Délvidéken, Erdélyben, a Felvidéken, Kárpátalján és a Partiumban. Fekete Vince főgondnok testvérem szervezésében előadás-sorozatot tarthattam a Felvidék több gyülekezetében. Természetesen örömmel tettem eleget a meghívásoknak. Erdélyben testvérgyülekezetünk is van a Marosvásárhely melletti Mezőpanitban. Már meg sem tudom számolni, mennyi egyházi témájú előadást tartottam itt.

Leginkább a kárpátaljai nemzet- és hittestvéreink szorulnak rá anyagi és erkölcsi támogatásunkra. Hálaság minden anyaországi megnyilvánulásért, nagy szükségük van az anyagi segítségre, de a magyar szót is rendkívüli örömmel fogadják. Tapasztalatból tudom, hogy az utolsó falatjukat is megosztanák az anyaországi vendéggel. Egyik ott tartott előadásom után jegyezte meg a gépkocsivezetőm: *tanár úr, előadása közben figyeltem a hallgatóságát, itták a sa-*

vait. Lehet tőlük hitet tanulni. Legelső látogatásom alkalmával Nagy Béla főgondnok testvérem átvitt a szomszédos Nagyberegbe, ahol egy hatalmas kiásott gödröt mutatott, mint a leendő fiúinternátus alapját. Megkérdeztem tőle, rendelkezésre állnak-e a szükséges anyagi források. *Hát, a téglára való már megvan.* Erre én azt válaszoltam, hogy itthon mi így nem mernénk belefogni egy építkezésbe. *Tudod, majd az Úristen kirendeli a szükséges anyagiakat.* Igaza lett. Két év múlva Balog Zoltánnal felavattuk a gyönyörű épületet. Az Úristen valóban megadta a szükséges összeget. Kellett hozzá a magyar kormány, de a svájciak, hollandok, németek és a helyiek is hozzájárultak a valóban európai színvonalú internátus felépítéséhez. Az ukrán állam csak szigorú előírásaival kapcsolódott az ügwhöz, viszont egyetlen petákot sem adott az építkezéshez.

Elkötelezett híve vagyok az ökumenének, vagyis hogy a Krisztusban hívő felekezetek szót értsenek egymással, és lehetséges keretek között működjenek együtt. Magam is hittel vallom, hogy egy hajóban evezünk, ugyanaz a víz van alattunk, ugyanaz az égbolt van felettünk. Az Úristen iránti hálával és őszinte örömmel említem meg, hogy dr. Kránitz Mihály római katolikus egyháztörténész professzor meghívására előadást tarthattam Kálvinról a Budapesti Római Katolikus Teológián. A kedvező fogadtatás után én hívtam meg őt, hogy tartson előadást Kálvinról egy római katolikus teológus szemszögéből. Olyan kitűnő előadást tartott Pápán, amely a legfelkészültebb református lelkészünknek is dicséretére vált volna.

2009 óta a zsinati elnöki tisztségemből adódóan minden évben én nyithattam meg hazánk, illetve a

Kárpát-medence református iskolái számára a tanévet. Ilyenkor mindig előbújik belőlem a tanár. Immár kívülállóként is tudtam lelkesedni az új tanévvel együtt járó kihívásokért, nevelési és oktatási lehetőségekért. Mindig arra buzdítottam tanárainkat és diákjainkat, hogy áldásos együttműködésük során keressék, és találják is meg a tevékenységükben rejlő sikerélményeket. Ugyanígy rendszeresen meghívtak a Károli Gáspár Református Egyetem karácsonyi és évzáró rendezvényeire, ahol személyesen biztathat-

tam mind az oktatókat, mind a hallgatókat. Köszönöm az elmúlt évek együttműködését elnöktársamnak, Bogárdi Szabó István püspök úrnak és minden testvéremnek.

Istennek legyen mindenért hála! Soli Deo Gloria!

Huszár Pál

*A Magyarországi Református
Egyház Zsinatának világi elnöke*

Magyarországi
Református
Egyház

A Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala megbízásából kiadja
a Magyarországi Református Egyház Kalvin János Kiadója
Nyomatatta és kötötte: Pátria Nyomda Zrt. Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató
Felelős kiadó: Galsi Árpád Budapest, 2020 www.kalvinkiado.hu
ISBN 978-963-558-453-6

9 789635 584536 >